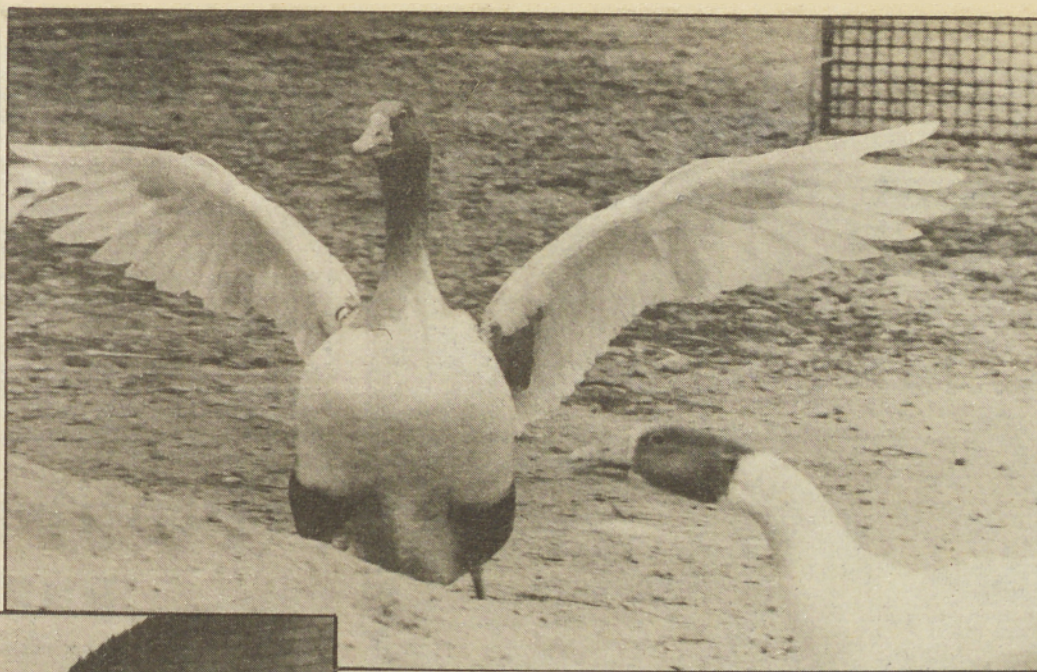

VREME

Ob koncu tedna
bo suho in
nekoliko topleje.

11. novembra je Martin. V vinskih kletih je vse tiho, le tu in tam se oglasi vrenje mošta, ki naj bi na ta usodni dan s krstom spremenil svoje ime v plemenito vino. Pot od posaditve trsa, do prvega grozda in mošta do vina je dolga. Pomurje je del podravskega rajona in vina, ki prihajajo od tod, sodijo med najkakovostnejša. Se teh prednosti zavedamo? Se znamo drago prodajati? Na ta in na druga vprašanja smo skušali poiskati odgovore na okrogli mizi. Kaj vse so povedali poznavalci problematike vinogradništva pa lahko preberete na 5. strani.

POLNILNA OPREMA IZ RADENSKE TUDI V SOVJETSKI ZVEZI

Minuli teden je potekalo v Radencih drugo zasedanje podpisnikov sporazuma o večstranskem znanstveno-tehničnem sodelovanju pri razvoju in izdelavi avtomatskih rotacijskih in rotacijsko tekočih linij. Sodelovali so predstavniki sovjetskih znanstvenih ustanov in največji izdelovalci polnilne opreme iz držav članic SEV, med katerimi je tudi Radenska Tovarna polnilne opreme. Ta je v okviru svojih aktivnosti s sovjetskim partnerjem že dosegla dogovor o prodaji polnilne opreme v vrednosti pet milijonov dolarjev. Poleg Radenske pa so se na zasedanju s tujimi partnerji pogovarjali tudi predstavniki iz DO Djuro Džaković.

Kot je povedal direktor Tovarne polnilne opreme Radenske Ludvik Rajbar, so s sovjetskim Melitopoljprodmašem sklenili pogodbo o prodaji naših etiketir, polnilnikov za jedilno olje in tunelskih pasteurizatorjev. Njihovi pogovori pa zajemajo tudi področje blaga za široko porabo. Tako Radenska kot Djuro Džaković sta se z največjim izdelovalcem polnilne opreme iz Sovjetske zveze dogovorila za kooperacijski odnos, v katerem po besedah Ludvika Rajbarja ne gre le za izmenjavo dokumentacije in skupni razvoj posebnih strojev za tržišče SEV, ampak tudi za izdelavo določenih sklopov in podsklopov na obeh straneh.

Glavni direktor Melitopoljprodmaša Vitalij Mitrofanovič Zajkovski je sodelovanje z Radensko ocenil kot zadovoljivo. Po njegovem mnenju bomo perestrojko v obeh državah v gospodarstvu hitro dosegli le z medsebojnim sodelovanjem v znanosti proizvodnji, inženiringu in drugje.

Zanimajo jih predvsem izdelki, ki jih sami še niso osvojili, imajo pa tudi številne predloge za sodelovanje pri izdelavi takih izdelkov. Tudi Zajkovski je izrazil željo za sodelovanje z jugoslovanskimi proizvajalci na področju široke porabe.

Vladimir Nikolajevič Ponamarev, načelnik oddelka za mednarodno sodelovanje v medpanožnem znanstveno-tehničnem kompleksu sekretariata SEV, pa je dejal: »Na zasedanju v Radenski smo se dogovorili za nadaljnje sodelovanje tako pri polnilnih linijah kot tudi drugih izdelkih, ki spadajo v razred rotornih linij. Naj omenim obdelavo plastičnih izdelkov pod pritiskom, izdelavo lesnih izdelkov, pakiranje in druge tovrstne dejavnosti. Tako razširitev programa nam narekuje želja po osvojitvi proizvodnje novih oblik opreme, ki bi bila zanimiva tako za Jugoslavijo kot Sovjetsko zvezo in s katero bi skupaj nastopili na tretjem tržišču.«

Lidija Kosi

POBITIM V SPOMIN, ŽIVIM V SVARILO
— Z ljutomerskimi mladinci v kraju nesrečnega imena — Teharjah. V besedi in sliki na zadnji strani.

125 let

Pivovarna Union

ob svojem jubileju nagraduje
125 zvestih naročnikov
VESTNIKA

Ne prezrite zadnje strani!

VESTNIK

Murska Sobota, 9. novembra 1989 • Leto XLI • Št. 44 • Cena 20.000 din

ŽIVETI S POKOJNINO

Povprečje je vedno povprečno, pa vendar — povprečna starostna pokojnina v Pomurju je bila v oktobru 3 milijone 366 tisoč, invalidska 3 milijone 286 tisoč in starostna 2 milijona 533 tisoč dinarjev. Povprečni varstveni dodatek pa je bil 888 tisoč dinarjev.

Kmečki in delavski upokojenici se večkrat gredo, kateri s pokojnino lažje živi in čigava pokojnina je na račun drugega, mi pa lahko rečemo, da ne enim ne drugim ni lahko, da je bolje le tistim upokojencem, ki so vsaj nekaj let delali ali v Franciji ali Avstriji ali drugje na tujem, saj s tujo pokojnino, čeprav le za nekaj let dela, dobro preživijo sebe in denarno pomagajo otrokom in vsej družini.

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja je letos resda uspela sproti usklajevati pokojnine z rastjo osebnih dohodkov, pa vendar je zaradi metode izračuna vsaka uskladitev za nazaj. Upokojenici zato prizadeto pravijo, da so oškodovani, saj jim inflacija pobere od že tako male pokojnine. Sicer pridejo poračuni za nazaj upokojencem zelo prav, saj si nekateri le tako lahko kupijo dražje stvari, za katere ne morejo privarčevati od mesečne pokojnine. Toda tudi tu velja, dinar v januarju ni enak dinarju v novembru.

Da upokojencem ni lahko, pravimo, a gotovo so tako materialno kot osebnostno najbolj prizadeti tisti, ki so vse življenje

vestno delali najtežja, umazana, a slabo plačana dela in po tridesetih letih dela ne dobijo toliko, da bi lahko mirno živeli in si privoščili tisto, česar si za časa aktivnega dela niso mogli. Pri izračunu pokojnine namreč velja — mali plači sledi mala pokojnina. Pomembna pa so tudi zadnja leta dela, a je dostikrat tako, da delavci pred upokojitvijo zaradi zdravstvenih razlogov ali življenjske utrujenosti niso več tako ustvarjali in so seveda manj plačani.

Za take ima naša skupnost varstvene dodatke in druge denarne pomoči. Nekateri uveljavijo pravico do njih, drugi ne vedo, za kaj lahko zaprosijo in na katera vrata morajo potrkati, tretji pa so taki, da jim ponos preprečuje prositi socialno pomoč.

Najprej si pomagaj sam, je še vedno pravilo tudi pri upokojen-

cih. Mnogi si zelenjavo in sadje pridelajo sami, tisti, ki se jim posreči in so še pri moči, pa si poiščejo honorarno delo in tako ubijejo čas, ki naj bi ga upokojenici imeli na pretek. Se še da živeti, pravijo, če si mlajših let in si sam kaj narediš ali dodatno zaslužiš, huje pa je v poznejših letih, ko ni več toliko življenjske moči in je pogosto bolezen spremljevalka starosti.

Bolj kot pomanjkanje denarja in materialnih dobrin nekatere onesrečuje osamljenost in izključenost iz življenja. Velika sprememba in stres je oditi v pokoj, se navaditi in sprejeti drugačno okolje in druge ljudi. Toda nimamo institucije, ki bi pomagala tem ljudem, zato ostanejo sami s svojim življenjem, ki ga morajo živeti, velikokrat tudi izključeni iz svojega prejšnjega delovnega okolja.

Majda Horvat

KAKO DALEČ JE DO VRHA?

Ko smo se v začetku leta srečevali s 13 ali 14-odstotno inflacijo in napovedovali, da se bo ta ustavila na letni ravni pod 800 odstotkov, se nam je vse skupaj zdelo nenavadno, saj na takšno vrtočlavo naraščanje cen nismo bili navajeni. Kaže pa, da smo se z inflacijo zdaj že navadili živeti, še več, mnogim takšen položaj celo ustreza. Delovanje trga in tržnih zakonitosti še ni zaživel v pravi meri in v mnogih podjetjih lahko svoj ekonomski položaj še vedno rešujejo s povečevanjem cen. V cene svojih izdelkov že vnaprej vgradijo pričakovano inflacijo in tako se vrtimo v začaranem krogu, ki se je v zadnjih dveh mesecih že tako zavozljal, da pravega izhoda iz njega ne najdemo.

Po rekordni 48-odstotni mesečni inflaciji v septembru se razmere tudi v oktobru niso kaj bistveno izboljšale in če bi inflacija ostala na povprečju zadnjih dveh mesecev, bomo čez leto dni lahko že govorili o 10 tisočodstotni inflaciji na letnem nivoju. In kam vse to vodi? Že enostavna računica nam pokaže, da bomo, če se razmere ne bodo uredile, že čez eno leto imeli opravka z vrtočlavo in s kupi denarja brez vsakršne vrednosti. In kaj bo takrat z dinarjem, za katerega gospodarstveniki trdijo, da je precejšen, v resnici pa nima skorajda nobene vrednosti. Kako se bomo počutili čez leto dni, ko bomo morali za kilogram kruha ali liter mleka v trgovini od-

šteti 4 milijone dinarjev (novih seveda, če bomo takrat sploh še imeli sedanje dinarje) ali pa za kilogram mesa 40 milijonov dinarjev, da o tem, da bo treba za obleko dati skorajda milijardo, niti ne razmišljamo. Pa to navsezadnje niti ne bo tako strašno, saj bi po podobnih izračunih morala tudi povprečna plača znašati okrog 800 milijonov dinarjev, bolj zaskrbljujoče je dejstvo, kako se bomo znašli v vseh teh številkah.

Po vsem tem se zato mnogim upravičeno zastavlja vprašanje, zapisano v naslovu. Torej, kako daleč je še do vrha in do kod se bomo skušali še vzpenjati? Bomo res vztrajali tako dolgo, da se nam bo zavrtelo in si bomo zlo-

mili hrbtenico? Saj se nam vse skupaj zdi nemogoče, ob tem pa nehotno pomislimo na čas pred leti, ko prav tako nismo verjeli, da bi inflacija lahko preseгла prag 100 odstotkov. Nekaj upanja nam sicer dajejo napovedi zvezne vlade, po katerih naj bi v prihodnje leto prenesli 200 odstotkov inflacije, potem pa naj bi se ta gibala mesečno na nivoju od dveh do treh odstotkov. Vendar uresničitev takšnih napovedi ni odvisna izključno le od zvezne vlade, pač pa od vseh gospodarskih subjektov, nenazadnje tudi od vsakega posameznika. Zato ne silimo navzgor za vsako ceno, saj se nam bo prej ko slej zavrtelo!

Ludvik Kovač

UKINJANJE SISOV JE TUDI CENTRALIZACIJA ODLOČANJA

V ponedeljek smo dobili v Ljubljani novinarji v roke povsem sveže poročilo slovenske vlade o tem, kaj je naredila za izvedbo ustavnega zakona ter preoblikovanje in ukinitve sisov. Po besedah predsednika Dušana Šinigoja je to tisto maksimalno, kar so dosegli z dogovori med občiniami ter strokovnimi službami interesnih skupnosti.

Kakšna bo torej nova podoba tako imenovanih javnih služb in organov? V prihodnjem, prehodnem letu, si bodo delo in pristojnosti sedanjih sisov razdelili štirje organi. Izvršni svet (tako občinski kot republiški) bo imel velike pristojnosti in bo odločal o izvajanju celotne politike, odločanje in sprejemanje smernic bo v pristojnosti skupščin, upravni organi, h katerim bodo po novem letu priključeni tudi strokovni delavci sedanjih interesnih skupnosti, pa bodo pripravljali predloge, mnenja in stališča. Imeli bi tudi odbore, kjer bi bili strokovnjaki, izvoljeni iz sedanjih delegatskih vrst. Denar se bo zbiral samo v eni blagajni (republiški ali občinski), kar je po besedah predsednika vlade velika sprememba, saj bodo tako lahko postavili zaprti bilanco sredstev in se bo vedelo, koliko je denarja, z njim pa bo gospodaril le en gospodar. Imeli bomo torej integriran proračun.

Druga velika sprememba je delitev pristojnosti med občinami in republiko. Po predlogu bodo občine izgubile precej pristojnosti, ki jih bo prevzela republika. Zato naj bi imeli tudi izdelane nacionalne programe, ki bi jih plačevali iz republiške blagajne, kar bi ostalo pri občinah, pa seveda iz občinskih. Zato bi imeli za nacionalne programe iste prispevne stopnje. Za delovne organizacije družbenih dejavnosti pa se predvideva, da bi imeli profitne in neprofitne zavode.

To so torej najbolj grob sket predlaganih sprememb in nove oblike, vsem pa bo treba dati življenje. A to je že drugo vprašanje. Na tiskovni konferenci je bilo mnogo pomislekov in pripomb o še nejasni vsebini nacionalnih programov, kar v bistvu pomeni delitev denarja med občine, ter mnenja, da bodo nekatere pri tem prikrajšane. Dobili smo tudi uradno potrditev, da gre v bistvu za centralizacijo upravljanja in odločanja na področju javnih služb in da občine izgubljajo številne pristojnosti. Vendar pa naj bi bilo to manjše zlo od tega, ki ga imamo sedaj, ko ni nihče takoj vedel, koliko je denarja za sisovske dejavnosti, saj se je zbiral na več kot 600 mestih. Po podatkih iz občin so predstavniki vlade dejali, da bo zbranje denarja za sisovske dejavnosti v prihodnjem letu dovolj in bodo lahko postavili zaprti račun. Prav tako bosta sistem in država morala delovati (kot moderna država) ne glede na politične spremembe v družbi.

Majda Horvat

Kaj, če se pomurski razseljeni izobraženci začnejo vračati? —

Nekaj odgovorov je na 4. strani

Pravzaprav paradoks (osupljiva trditve): Evropa — glede na njen vzhodni del — doživlja iz dneva v dan dogodka, ki kažejo na to, da je lahko svet drugačen tudi brez smodnika. Balkan, kot del Evrope, tega ne more razumeti... tam še vedno govori smodnik. Predlog iz Slovenije, da naj bi Azema Vlasija, dolgoletnega kosovskega in tudi zveznega funkcionarja oprostili vsakršne krivde, ko se ve, da gre pri tem za čisto politični sodni proces, na našem jugu ni naletel na razumevanje. Tako smo radi ali neradi nekakšen evropski Libanon. Na sliki: pripadniki varnostnih sil med eno od svojih akcij pred uredništvom prišinskega dnevnika Riliindja.

Štirideset let nevtralnosti

Maja leta 1955 so v dunajskem dvorcu Belvedere zunanji ministri ZDA, ZSSR, V. Britanije in Francije podpisali avstrijsko Državno pogodbo, ki je naši sosedji dala popolno neodvisnost, vendar pod pogojem, da ostane nevtralna. Zaradi hudih preskušanj v najnovejši zgodovini so Avstrijci sprejeli pogodbo z velikim zadovoljstvom.

Nekaj mesecev pozneje, 26. oktobra 1955, je avstrijski parlament sprejel zakon o trajni nevtralnosti dežele, do 29. novembra 1955 pa so potem iz Avstrije

umaknili okupacijske čete štirih velesil in Avstrija je bila »osvobodjena osvoboditeljev«, kot se je to v letih po tem rado poudarjalo.

Avstrija je bila s sorazmerno mirnim notranjim razvojem vsa ta tri desetletja in pol pobudnica in organizatorica številnih pomembnih srečanj in dogovorov, čeprav si Dunaj nikoli ni prizadeval za velikopotezno zunanjo politiko, kar je bilo pač tudi povezano z odločitvijo o nevtralnosti.

Druga republika, obnovljena v mejah prve, se pravi tiste po katastrofalnih posledicah prve svetovne vojne, je z Državno pogodbo sprejela tudi nekatere obveznosti do manjšin, ki pa jih je izvajala s premalo pravega občutka do tujgovorečega in avtohtonega slovenskega življa na Korškem ter hrvaškega, pred stotletji priseljenega prebivalstva na Gradiščanskem.

Hladnokrvno opazovanje

Kot je pred dnevi za Borbo izjavil direktor Centra za strateške studije dr. Vatroslav Vekarić, ni verjeti kakšnim ideološkim reakcijam Zahoda ob dogajanjih v vzhodnoevropskih državah. Po njegovem tudi ni pričakovati kakšne spektakularne finančne podpore. ZDA in zahodnoevropske države bodo po mnenju Vekarića zgolj spremljale dogajanja v Vzhodni Evropi in se vanje ne bodo vmešavale. Procesi, ki potekajo v Nemški demokratični republiki, so posebnega pomena, enako pa velja tudi za spremembe na Poljskem in Madžarskem, vse to pa znova aktualizira nemški problem, kar pa utegne biti izjemno nevarno za Evropo in svet.

Kljub vsem težavam in napadom, ki jim je izpostavljen doma, je Gorbačov človek, ki uživa velik ugled v svetu, doma pa si krepki položaj tako, da na najpomembnejše položaje postavlja ljudi, ki jim popolnoma zaupa.

Na vidiku torej ni nikakršen nov Marshallov načrt za Vzhodno Evropo, temveč hladnokrvno opazovanje in spremljanje dogajanj.

Časopisna »bitka« za Zakarpatje

Budimpeštanski časopis Datum je v eni od zadnjih številčk zapisal, da bi morala Sovjetska zveza Madžarski odstopiti del ozemlja v Zakarpatju, to je tiki ob madžarsko-češkoslovaško-sovjetski meji (Csap—Užgorod, op. ur.). Na pisanje se je odzval — kot poroča Tanjug — moskovski dnevnik Sovjetskaja Rosija, ki bolj mimogrede omeja, da so ob tragičnih dogodkih leta 1956 na mitingih na Madžarskem ljudje pogostokrat skandirali: »Rusi, pojdite domov!«, v glavnem pa se posveča »zemeljskim zahtevam Madžarske«, oziroma pisanju budimpeštanskega dnevnika Datum.

Prvo, na kar sovjetski dnevnik opozarja, je to, da je bila Horthijeva Madžarska skupaj s Hitlerjevo Nemčijo napadalec in da so se Madžari skupaj s Hitlerjevo vojsko borili na Donu in Volgi. Sovjetskaja Rosija trdi, da bi se ob pisanju Datuma o tem, da naj se iz tega dela Zakarpatja umakne tako sovjetska vojska kot rusko in ukrajinsko prebivalstvo, morali zamisliti tudi drugi sosedje Madžarske, kajti v časih habsburške monarhije je k Madžarski pripadal tudi del Slovaške, Hrvaška in Transilvanija. Kar pa se omenjenega dela Zakarpatja tiče, je ta predel dobila Madžarska šele po Münchenskem sporazumu. Pred tem je to ozemlje pripadalo Češkoslovaški, trdi Sovjetskaja Rosija.

Sojenje Azemu Vlasiju se je začelo, ko je pri tukajšnjem prebivalstvu pravzaprav že vnaprej obojen, kakor je bilo pač slišati na tistih prvih mitingih: »Ubičemo Asima!« — oziroma v obliki zahtev, da ga je treba preprosto, kar brez sodbe, ubiti.

Prvega dne sojenja je Vlasij končno imel priložnost izjaviti javnosti, pred sodiščem seveda, da sploh ni protirevolucionar in da tisto na Kosovu pred njegovo aretacijo tudi ni bila protirevolucija in da ne zaupa sodiščem na območjih, kjer so njegovo smrt zahtevali na mitingih, terjanje abolicije zanj pa vzbuja zopet mržnjo do Slovencev.

Vse to me spominja na stavek: »Ubiti ne osvoboditi«, zaradi katerega je izgubil glavo človek, ki bi moral biti osvobojen, samo zaradi tega, ker je pisar postavil vejico pred, ne pa za ne, kakor mu je bilo narekovano.

Zdaj se nam dogaja nekaj podobnega v zvezi z Vlasijem in naploh: eni kar naprej postavljajo vejico pred, drugi pa za besedico ne in tako je lahko človek tu razglašen za revolucionarja, tam pa za protirevolucionarja za isto besedo, dejanje ali prepričanje, kar je, priznajmo, hudo neprijetno za vsakogar v vsakem irenirku, saj je lahko

(Proti)revolucionarnost

vsak trenutek žrtev rašomonijade poslušanja različno slušnih sogovornikov.

Spomnimo se samo Bučina iz časov, ko je bil predsednik ZK SZDL: protirevolucionar je vsakdo, kdor je proti samoupravljanju, zdaj pa je skorajda že tako, da utegne biti vsakdo, kdor je za samoupravljanje, saj ga že precej časa omenjajo samo na koncu besedi o reformah, vse bolj pa ga spreminjajo v navadno partnerstvo delavcev v upravljanju, v kolikor delavstvo sploh še omenjajo, odkar je v središču pozornosti ljudstvo oziroma vsa populacija.

Ljudje so zaradi tega vse bolj molčeči in se vse bolj zapirajo vase, saj se bojijo, da se utegnejo najbolj navadni pogovori spremeniti v sovraštvo med družinami, sosedmi...

Vse to vse bolj spominja na Kučanovo resignacijo, ko je na izredni seji CK ZKJ retorično vprašal, ugotovil: »Če se sploh še sme citirati Kardelja« ko ga je citiral v svojem pojasnjevanju stališč (ustavnih) Slovenije.

Tudi tista z ukinjanjem sisov je podobna napačnemu postavljanju vejice, kajti ujema se z ljudsko modrostjo, da z umazano vodo ni treba izliti otroka iz kadice, se pravi interesov delavcev, ki jim skladi ne obetajo nič boljšega od nekdanjih načinov zbiranja denarja na državnotalastinski način, ki naj bi ga (ponesrečeni) sili odpravili, kajpak pod pogojem, da bo samoupravljanje začelo voditi k odmiranju države.

Vse glasnejši vtisi še vedno pooblaščenih tolmačev našega sedanjega stanja, da je Kardeljeva vizija samoupravnega socializma utopija, so pač izraz lastnega pomanjkanja vsakršne vizije in zatorej nesposobnosti uresničevanja sklepov o spreminjanju sveta, a to vodi samo h kritiziranju za vsako ceno, kar je nekaj najbolj nevarnega za čas, ker vodi v rušenje brez znanja o tem, kaj je potem treba graditi in kako.

Ta čas bi nam bil potreben nekdo, ki bi dal od sebe vsaj nekaj več, kot je dal Kardelj, ki bi dal najbrž mnogo več, če ne bi bil spet v državnosti, ki je od njega kot ideologa zahtevala sebi potrebne obrambne mehanizme, ki jih je bilo preveč za prodornost novega iz njegove vizije svobodnejšega sveta. Kljub vsemu pa je Kardelj tudi rekel: »Človeku ne prinaša sreče nihče, ne partija, ne država, ne sistem, kajti srečo si človek lahko ustvarja le sam.«

Sedanjost kaže, da ima človek le pičle moči za ustvarjanje svoje sreče, toda človeštvo je morda prav zaradi tega toliko vzkipelo, da do kakovostnih sprememb mora priti kmalu, pa ne toliko na klasičen, revolucionarno krvav način, ki ga še vedno simbolizirajo proletarsko rdeče zastave, kolikor z naravno spoznavnostjo resnic o tem, koliko je človek del narave, ne pa bog, ki si dovoljuje posegati v njeno ustvarjalnost s svojimi še vedno preskromnim znanjem spoznavanja njene smiselnosti.

Kakor je svojčas ugotovil Lenin, da je religija opij človeštva, tako zdaj spoznavamo, da se je tudi avantgardizem spremenil v religioznost in na njej gradil tako, da je postal opij za človeka, ki se je vanj zaveraval in z njim sebe zgloboval. In kaj poslej?

Viktor ŠIREC

DUNAZAVER

Pod tem naslovom je Adam Csillag leta 1984 začel snemati dokumentarni film o češkoslovaško-madžarskem sistemu hidroelektrarn Gabčíkovo—Nagyymaros na Donavi. Pripravljalna dela te paleopolitološke naložbe so leta 1961 prekinili, kar je trajalo vse do leta 1985. Ta čas je vladala tudi stroga cenzura. O zadevi se enostavno ni smelo nič pisati in govoriti. Ker je bil pač dokumentarec naperjen proti naložbi, je njegov mladi režiser takoj vedel, da bo film nekaj let moral počivati v predalih.

Sicer pa so se prvi načrti v zvezi s tem projektom pojavili že davno. Madžari in Čehi so imeli prve pogovore na vladni ravni leta 1952. V naslednjih 12 letih je bilo izdelanih 34 glavnih različic in številnih podrazličic. Nato so 1977. podpisali meddržavni sporazum o skupni velenaložbi, ki naj bi bila uresničena v letih 1986—90. Leta 1988 so se v dela vključili tudi Avstrijci.

Pred časom je bila v časopisu Ludas Matyi, madžarskem Pavlihu, objavljena karikatura, ko neki občan vpraša drugega, ali Madžarska še ima kakšnega sosedja, s katerim se še pozdravljajo (madžarska narodnost v Romuniji, vzhodnonemški begunci, sovjetski vojaki na Madžarskem itd.). Jabolko spora s Čehi — ob različni politični usmerjenosti — so seveda hidroelektrarne na Donavi. Pred dobrim letom je bila ena najbolj žgočih tem na Madžarskem ravno to vprašanje. Prva od večjih manifestacij je bila jeseni lani demonstracija 25 tisoč ljudi pred parlamentom v Budimpešti. Bile so tudi zahteve, naj narodna skupščina oz. z referendumom odločijo o stvari. Tedaj je bilo splošno mnenje, kako naj poslanci oz. navadni občani odločajo o ukinutvi ali nadaljnjem gradnji. A leta 1977 jih ni nihče vprašal o mnenju, saj je o naložbi odločila peščica politikov na vrhu, na čelu z Janosem Kádárjem. Zavoljo vse močnejšega pritiska je madžarski parlament problem vseeno uvrstil na dnevni red. Pred zasedanjem je takratni Centralni komite hitro sklical poslance — člane takrat

še edine partije. Tedaj je tri četrtine poslancev nosilo rdečo knjižico. Mogoče je tudi to imelo kak vlogo pri tem, da je bil parlament z veliko večino glasov proti prekinitvi sporne naložbe. Bilo je nadvse groteskno, ko se je večina ob izidu glasovanja začela prav krohotali nad poraženo manjšino, ki je bila proti temu projektu. (Tv je v živo spremljala zasedanje od začetka do konca.)

In če si zdaj pogledamo izid glasovanja na zadnjem zasedanju parlamenta, potem je prav nazorno, do kakšnih premikov je prišlo v madžarskem političnem življenju. Za to, da se pri Nagyymarosu (blizu Esztergoma) enkrat za vselej prekine z naložbo, elektrarna pri Gabčíkovu pa naj dela z osnovno zmogljivostjo, je glasovalo 187 poslancev, vzdržalo se jih je 74 in le 7 jih je bilo proti. Tako rekoč isti poslanci, ki so se pred nekaj meseci še režali, so zdaj uvideli, da je Podonavje ob madžarsko-češki meji pred

VARŠAVA — Če bodo pogajanja o razoroževanju v Evropi uspešno napredovala, bodo nastale razmere za razpustitev Varšavske zveze in tudi NATO. To je rečeno v sporočilu z nedavnega zasedanja odbora zunanjih ministrov držav Varšavske zveze v Varšavi.

NEW YORK — Dnevnik New York Times je pred dnevi zapisal, da je »vladajoča komunistična partija v Jugoslaviji nakazala, da utegne dovoliti večpartijsko demokracijo«.

BUDIMPEŠTA — Madžarska socialistična partija je edina zakonita naslednica madžarske socialistične delavske partije. Tako je odločilo predsedstvo nove stranke, ki tudi trdi, da na nedavnem kongresu ni prišlo do razpade partije, temveč do njene preobrazbe. Protizakonit je vsak poskus, s katerim bi hoteli podaljšati delovanje ukijene madžarske socialistične delavske partije ali ustanoviti novo stranko pod istim imenom, je rečeno v sporočilu strankinega predsedstva.

VARŠAVA — Voditelj poljske Solidarnosti Lech Walensa je zagrozil, da bo organiziral nove stavke, če vlada ne bo ponudila dobrih predlogov za premostitev gospodarske krize. Walensa trdi, da bi komunisti najbrž pripravili boljši program. Vlada namreč predvideva hitro rast cen, zmanjševanje realnih plač in možnost likvidacije posameznih podjetij, kar utegne povzročiti padec proizvodnje in povečanje brezposelnosti.

VZHODNI BERLIN — V NDR so predložili predlog zakona, po katerem bi dobili vsi državljani potne liste in s tem pravico, da svobodno potujejo v tujino. Ob volitvah Egon Krenza za predsednika državnega sveta je bilo v Berlinu več protestnih shodov, na katerih so sodelovali predvsem mladi ljudje.

BERN — Zaradi rahlega padca cen nafte na svetovnem tržišču so pred dnevi v Švici za malenkost pocenili bencin. Tako je sedaj super po 1,14 franka, kar je 30 tisoč dinarjev.

NEW YORK — Na Američana je prišlo lani 13.120 dolarjev, kar je za 220 dolarjev več kot leta 1987. Vendar je 20 odstotkov najrevnejših družin razpolagalo le s 4,6 odstotka vseh dohodkov, 20 odstotkov najbogatejših pa s kar 44 odstotki vseh dohodkov v državi. Tako se je prepad med najrevnejšimi in najbogatejšimi povečal na največje raven po drugi svetovni vojni. 13,1 odstotka prebivalstva živi pod mejo siromaštva, ki je bila letos za 4-člansko družino 12.092 dolarjev.

ekološko katastrofo. Projekt Gabčíkovo—Nagyymaros se namreč danes vse bolj ocenjuje kot gospodarsko in ekološko popolnoma zgrešen in kot tipičen primer megalomanskihi političnih naložb postlatalistične dobe. Slednje dokazuje, da so bili npr. Madžarska akademija znanosti in številni neodvisni strokovnjaki že leta 1982 izrazito proti. Bili so proti tudi naravovarstveniki. Ravno zaradi tega pa so bili pred kakšnim letom ali dvema priključeni vodnogospodarskemu ministru, ki je odgovorno za projekt in obenem tudi največji zagovornik preživetja koncepta. Minister László Maróthy, o katerem se je veliko govorilo, da je ljubljene Janosa Kádárja, še zmeraj trmasto vztraja, ljudje pa zahtevajo njegov odstop.

Čehi seveda zagovarjajo ministra Maróthyja in pravijo, da gre za gonjo proti njemu s strani opozicije in da bo Madžarska namesto stomilijardnega dobika — če bo obveljal predlog madžarske vlade o ukinutvi naložbe — imela 225 milijard izgube. Hkrati pa da bo morala tudi avstrijskim podjetjem poravnati 2,8 milijarde šilingov.

O dinovavrih slovar piše, da so izumrli plazilci, včasih izredne velikosti. Kot kaže, madžarski Dunazaver še lep čas ne bo predmet paleontologije. Velik pa je, velik. Francek Mukič

MADŽARSKI FINIŠ

V kolikor se bo na madžarskih predsedniških in parlamentarnih volitvah zgodilo to, kar napovedujejo, namreč, da bodo na njih lahko sodelovale različne stranke, potem utegne Madžarska že v drugi polovici leta 1990 postati članica Sveta Evrope. Tako zadevo ocenjujejo v Strasbourgu. Najprej je Madžarska julija letos (skupaj z Jugoslavijo, Poljsko in SZ) dobila status posebne povabilenke v Svetu Evrope. Kmalu potem je podpisala evropsko kulturno listino. Madžarska namerava postati tudi članica Sveta za socialni razvoj, ki so ga ustanovili leta 1956 za pomoč nemški beguncem. Z vstopom v omenjeni svet bo dobila Madžarska del denarja za knije stroškov za nekaj več kot 20 tisoč romunskih beguncev.

Članstvo v Svetu Evrope bo za Madžarsko pomenilo nekakšen finiš za vstop v EFTA ali v Evropsko skupnost. To pa bi tudi pomenilo dokončno zanikanje jaltkega sporazuma o razdelitvi interesnih sfer v Evropi.

LENDAVA — Na zadnji seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava so obravnavali gospodarjenje v delovnih organizacijah Ina Nafta, Varstroj in Imo ter v obratih Mesne industrije in Toka. Gre za organizacije združenega dela, v katerih so najprej nastale statusne spremembe. Ocena za Ino Nafto, Varstroj in Imo je v glavnem pozitivna, za Toko je bilo rečeno, da ima nižje povprečne osebne dohodke, kot je občinsko povprečje, za lendavski obrat Mesne industrije Murska Sobota pa so ugotovljali, da se je po statusni spremembi (prej je bil tozd), uresničilo le malo tistega, kar je zapisano v elaboratu o reorganizaciji.

MURSKA SOBOTA — Na seji izvršnega sveta so sprejeli odredbo o določitvi najvišjih cen osnovnih komunalnih storitev in stanarin ter potrdili sklep, po katerem se bo že novembra stanarina podražila za 30 odstotkov. Govor je bil tudi o nekaterih osnutkih sprememb zazidalnih načrtov mestnih ulic v Murski Soboti, kot so Lendavska, Titova, arhitekta Novaka, Gregorčičeva in Staneta Rozmana ter Beltinci jedro. O javni razgrnitvi teh dokumentov se bodo izjasnili tudi občani.

MURSKA SOBOTA — Delovna skupina občinskega sveta zveze sindikatov za spremljanje reševanja problematike v podjetju Sobotata se je odločila, da izda posebno številko Informacij za delavce omenjenega podjetja. S tem jih želi podrobneje informirati o poslovanju podjetja, ki se je znašlo pred stečajnim postopkom, o pravicah delavcev v času brezposelnosti, o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, o značilnostih zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela ter o pogojih za ustanovitev samostojne obrtne delavnice. Vsekakor pohvale vredna pobuda vodstva soboških sindikatov, ki je poskrbel tudi za ustrezno strokovno pomoč delavcem Sobotata.

do tedna

PROGRAMSKO-VOLILNA SEJA OK ZKS GORNJA RADGONA TOKRAT V ČRNICIH

SPREMEMBE ORGANIZIRANOSTI — ALI TUDI DELOVANJA?

Sredi obdelanih kmetijskih površin, ki se pripravljajo na zimski počitek, v romantičnem dvorcu, ki je ta čas sedež Kmetijskega kombinata, tozda Kmetijstvo Črnci, je bila v ponedeljek, 6. novembra 1989, programsko-volilna konferenca OK Zveze komunistov Slovenije Gornja Radgona. Zgodnja v tem mandatu in zadnja pred slovenskim kongresom komunistov.

Konferenca je bila podobna vsem dosedanjim, kljub temu pa naj bi pomenila začetek sprememb v organiziranju in delovanju občinske organizacije komunistov, ki ima le še 560 članov. Samo od 1. januarja 1988 do 1. julija 1989 je iz organizacije izstopilo 121 članov, medtem ko so sprejeli le dva. Že več kot pol leta je v občini Gornja Radgona le en poklicni funkcionar ZK in tako bo tudi v prihodnje. Zaradi številnih zapletov v preteklosti (1986 leta je odpovedal kandidat za izvršnega sekretarja, lani pa so ostali brez sekretarja, ker je postal član začasnega poslovnega organa v Avtoradgoni) je obstajala bojazen, da se bo tudi tokrat zapletlo. Kaže pa, da so bili vsi kandidati dobro izbrani in pripravljeni. Sicer pa bo v prihodnje prejemal plačo funkcionar le sekretar — Tone Pevec.

O minulem delu je najprej spregovoril predsednik OK ZKS Gornja Radgona Edvard Metličar. Če so leta 1987 govorili o treh reformah (gospodarstva, političnega sistema in Zveze komunistov), pa je sedaj v ospredju opuščanje tradicionalnih oblik delovanja ter političnega aktivizma in uveljavljanje javnega političnega dela ter demokratizacije. Drugačnja vloga Zveze komunistov je nujen pogoj za nadaljnje gospodarske in politične spre-

membe, ki jih družba zahteva, je še poudaril Metličar.

Branko Kurbus (do pred kratkim sekretar OK ZKS Gornja Radgona) pa je menil, da prihaja čas, ko ne bo več sramotno biti član ZK. Po njegovem mnenju je potrebno zmanjšati »aparato« in s tem članarino, pravo merilo za članstvo pa mora biti delo v interesnih skupinah, in ne zunanji dejavniki, kot je vera in podobno. In še: če hočejo spomladati uspeti na volitvah, morajo prese-

kati z dogmo rdeče zastave in imenom.

Dušan Zagorc (eden od kandidatov) pa je menil, da mora ZK postati odprta za vsakogar, ki bo hotel sodelovati, poseben poudarek pa dati varovanju človekovih pravic, bila naj bi interesna organizacija, v kateri ne bo preglasovanja.

Franc Kovačič je med drugim govoril o sprejemanju mladih v vrste ZK glede na to, da imajo le-ti svoj program in politično organizacijo. Herbert Kumer je dejal, da bi se morali vsi v prvi vrsti lotiti reševanja gospodarskih problemov, kajti le to nas bo pripeljalo iz sedanje krize, Jože Farič (podpredsednik Izvršnega sveta SO Gornja Radgona) pa je govoril o gospodarjenju v minulih letih, predvsem pa mesecih.

V ponedeljek so izvolili nov komite (oziroma potrdili 15 novih članov); zmanjšal se je za 6 članov, prav tako bo odslej v predsedstvu namesto 9 le 7 članov, ukinili pa so tudi tovariško razsodišče (njegovo delo je prevzela statutarna komisija). Potrdili so kandidate za izvršnega sekretarja in predsednika, ki jih bo s tajnim glasovanjem in dvetretjinsko večino prihodnji teden izvolil komite.

Bernarda B. Peček

Sporočilo javnosti

Z globokim spoštovanjem do človekovih pravic in osebnosti integritete, z odgovornostjo do veljave prava se pridružujemo vsem tistim v Sloveniji in po drugih delih Jugoslavije, ki zahtevajo ustavitve postopka proti Azemu Vilasiju in so obtoženi. Prepričani smo, da lahko s tako politično močnostjo in odločitvijo dokazemo resnično demokratsko batenja vseh v jugoslovanski skupnosti. Želimo uveljaviti človekove pravice in svobode pri razumevanju za homano in demokratsko podoben socializma, ki želi biti po meri vseh ljudi, ne le nekaterih posameznikov.

OK ZKS Gornja Radgona, 6. november 1989

SINDIKALNI POSVET V MURSKI SOBOTI

Brez konkurence ni pravih potez

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je pred nedavnim potrdil predlog programa neodvisnih sindikatov in osnutek sprememb in dopolnitev statuta ZSS. Oba dokumenta sta sedaj v javni razpravi. Očino je, da se zaradi priprave na 12. kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo marca prihodnje leto, vodstvu republiških sindikatov zelo mudi, sindikalne funk-

cionarje v občinah pa najbolj skrbi, kako precej deklarativen in delavcu premalo razumljiv program neodvisnih sindikatov operacionalizirati. Še največ odprtih vprašanj se jim zastavlja glede organiziranosti, predvsem okrog razmejitev pristojnosti občinskih svetov in sindikatov dejavnosti. Trenutno se govori o dveh načelih sindikalne organiziranosti — teritori-

alnem prek občinskih sindikatov in funkcionalnem prek paoznih sindikatov. In ker do uveljavitve zakona o podjetjih ni več daleč, je treba čimprej pripraviti kakovostne kolektivne pogodbe, s katerimi bo delavec kot soliden pogajalec in partner v podjetju uveljavljal svojo pravico do socialne in materialne varnosti. Zelo pomembno pa je, da novi sindikalni program poudarja pomen stroke pri uresničevanju sindikalnih zahtev.

To je bila rdeča nit razprave na ponedeljskem posvetu predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij, konferenc v DO in sosedih ter sindikalnih konferenc iz Soboške občine, ki ga je občinski sindikalni svet pripravil v veliki skupščinski dvorani v Murski Soboti. Posveta, ki so ga na slovlili Kaksen sindikat danes in jutri?, se je udeležil tudi član predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Dušan Rebolj. ... Članstvo zahteva, da se preneha om ukvarjati s splošnimi vprašanji družbe, ampak se bolj usmerimo h konkretnim interesom članstva, ki bo v tem videlo svojo neposredno korist, predvsem glede materialne in socialne varnosti. Zato bo v ospredju zagotovitev ekonomske cene dela in oblikovanje ekonomskih plač, z oblikovanjem posebnega sklada za odpiranje novih delovnih mest, kar bi storili s pomočjo razvojnega dinarja in drugih sredstev, pa bi zagotovili socialno pravičnost.

Milan Jerše

Programsko volilna seja komunistov občine Murska Sobota

V ISKANJU LASTNE IDENTITETE

Programsko volilna seja komunistov občine Murska Sobota je izvenela v duhu stare partijske organizacije. Če s starim komunističnim metrom merimo njeno doseženo aktivnost, bi rekli, da je morda celo uspešna, čeprav nekateri zaski — predvsem številni izstopi iz te organizacije — kažejo na to, da tudi ta stari meter ne prenese več aprilskih trditve. Ni in ne sme biti ene same resnice. Občinska partijska organizacija je pred velikim prelomom. Sodobna partija zahteva od članstva več kot dosedaj uveljavljen način dela. Zahteva strokovnost, znanje, sodelovanje in predvsem sposobnost prilagajanja nenehno spreminjajočim se razmeram. In če na programsko volilno seja niso pripeljali programov, za katere bi se odločali komunisti, temveč le imena, ki naj bi bila sposobna pripraviti program, ki bo na spomladanskih volitvah prabiljal volilce, pomeni to samo potrditev dejstva, da ta partijska organizacija še išče svojo identiteto.

Razprava je bila temu primerena. Vsebinsko poglobljenih je bilo le malo in od nekaj govorcev bi veljalo izpostaviti Milana Zrinskega iz bektuške osnovne šole, ki je načel problematiko osnovnega šolstva in skozi to tudi celoten sistem šolstva, ki ga iz daleča v dan spreminjamo, odvisno od volje posameznikov, brez iskanja krivcev za stanje kot je. Silvo Komar, član predsedstva CK ZKS je v kratkih

Komunisti občine Murska Sobota obojamo nedemokratske načine reševanja problemov na Kosovu in zato zahtevamo strepa, argumentiran in mikoljubno načina reševanja. Zahtevamo, da predsedstva SFRJ, SR Srbije in SAP Kosova ter Centralna komiteja ZKJ in SR Srbije ter PK Kosova zagotovijo človeka dostojno rešitev nastalih konfliktov.

Udeleženci programsko volilne konference OK ZKS Murska Sobota danes so podprlo vodstvu ZK Slovenije in slovenskemu državnemu vodstvu priznanje za iskanje demokracije ne poti iz kosovske lo s tem tudi naj slovenske krize.

Dušan Loparnik

-POMURJE-

Več ali manj podaljšanega bivanja učencev?

Marsikje po Sloveniji bijejo plat zvona ne le zaradi cosev, ampak tudi oddelkov podaljšanega bivanja. Materialne stroške za njihovo delovanje morajo namreč v celoti kriti starši; cene pa so tako narasle, da ti svojih otrokraje ne vpisujejo več k podaljšanemu bivanju, oziroma jih izpisujejo.

V Pomurju se zdi, da ni tako. Število oddelkov podaljšanega bivanja se v tem šolskem letu ni zmanjšalo, ampak sta celo dva več, in sicer v občini Murska Sobota (lani 27, letos 29). Tako je skupno število teh oddelkov 62 (v radgonski občini 8, ljutomerski 9, lendavski 16). Zakaj torej »se zdi«? Ker pozabljamo, da so ukinili celodnevne šole v Gornjih Petrovcih, Kobilju, na Šafarskem in Srednji Bistrici ter na predmetni stopnji v Beltincih. Tudi ti učenci so bili s tem na neki način vključeni v oddelke podaljšanega bivanja. V šoli so imeli kosila, ponavljali snov, delali domače naloge in se pripravljali na pouk. Pričakovati je bilo, da bo po ukinitvi česa občutno naraslo število oddelkov PB, pa so uvedli le 2 na petrovski ter po enega na kobiljskih in šafarski osemletki, na beltinskih in bistriški šoli pa ni bilo dovolj zanimanja. Glede na navedene podatke bi torej lahko rekli, da se je tudi v Pomurju bistveno zmanjšalo število učencev, ki bi bili deležni dodatne vzgojno-izobraževalne oblike življenja in dela v šoli. Pedagoški delavci opozarjajo, da s tem otroke vedno bolj prepuščamo samovzgoji, okolju, televiziji in drugim zunanjim dejavnikom.

J. G.

ZSMS — ZAČENJA ODLOČILNO PARTIJO

»Realno je, da zmagamo«

To optimistično napoved je rpedsednik Zveze socialistične mladine Slovenije (oprostite, ZSMS) Jožef Školč izrekel tako na začetku kot ob koncu 13. kongresa ZSMS. Ali se bo napoved naslednje leto uresničila, tega zdaj ne bomo ugibali. Odgovor bomo dobili šele od volilcev na spomladanskih volitvah. Dejstvo pa je, da je ZSMS postavila temelje nove politične organiziranosti. Tako statut kot programski dokumenti, ki so jih mladi po treh dneh druženja v Portorožu sprejeli, naj bi omogočili delovanje v razmerah parlamentarne demokracije.

In kaj so najpomembnejše spremembe? ZSMS postaja samostojna politična organizacija, pravzaprav stranka. Zaenkrat se sicer še ne bo odpovedala svoji družbeni funkciji (čeprav so mnogi to želeli in tudi zahtevali na kongresu). Tako bodo v

in pereče probleme današnjega časa (zahteva za tekočino izdelavo projektov avtoceste Arja vas—Ljubljana oziroma za dokončno ureditev ustrezne cestne povezave med Mursko Soboto in Koprom).

ZSMS poskuša najti torej rešitve za velike in majhne probleme. Išče tudi odgovore, kako živeti v Sloveniji, Jugoslaviji, Evropi. Programi so za marsikoga zanimivi, zdaj se bo potrebno predvsem za njih boriti.

In kdo se bo boril? Prav gotovo člani ZSMS. To pa bo zdaj lahko vsak, ki je starejši od 15 let in bo sprejemal program ZSMS. Osnovne oblike delovanja bodo posle občinske organizacije, ki se bodo lahko konstituirale, če bodo imele najmanj 25 članov. Člani bodo plačevali tudi članarino, in sicer tako, da bo minimalno vsoto določila republiška konferenca, občinske konference pa jo bodo lahko prilagodile svojim razmeram. Ob

In kako so se na kongresu odrezali Pomurci. O tem bomo nekoliko več zapisali v naslednji številki Vestnika. Tokrat le toliko: Prav gotovo bi lahko bili glasnejši od odmernejši, če bi pri nekaterih vprašanjih nastopili skupno. Sicer pa so spregovorili predvsem o ekoloških vprašanjih, zahtevali so deideologizacijo državnih simbolov in govorili o problematiki manjšin. Kongres je tako sprejel pobudo za ustanovitev komisije za manjšinska vprašanja pri RK ZSMS. Njeno programsko izhodišče naj bi bilo ohranjanje in razvijanje narodne samobitnosti posameznih manjšin in strokovno ter vsebinsko svetovanje pri oblikovanju manjšinske politike ZSMS. Pravico do delegiranja lastnega predstavnika pa naj bi imele vse slovenske manjšinske politične organizacije ter vse politične organizacije drugih avtonomnih narodnosti, ki živijo znotraj meja SRS.

ZSMS kot kolektivni člani še naprej vključene tudi različne stanovske, projektne in interesne organizacije. »Določba o striktni politični organizaciji bo v prihodnem obdobju, v katerem je danes ZSMS, pomenila bistveno zmanjšanje tiste njene ustvarjalnosti, ki jo ima skozi vrsto družbenih akcij,« je v uvodnem govoru menil Jožef Školč.

Tako je ZSMS hkrati stranka in to ni. Njeni cilji so predvsem: parlamentarna demokracija, tržno gospodarstvo in ekološka osveščnost državljanov. V programskih dokumentih so nato natančneje opredeljena vsa vprašanja, ki so povezana s temi cilji. Niso pa to le splošne zahteve (rečimo za ekološko preobrazbo Slovenije), tu so tudi konkretni odgovori na vsakdanja vprašanja

tem pa se ZSMS zaenkrat še ne odreka proračunskim sredstvom. Njena težnja je, da bi se ta sredstva v prihodnje delila glede na uspešnost na volitvah.

Kako bi torej lahko ocenili kongres. Za mnoge je bil to prelomen dogodek, za druge ne. Nekateri so menili, da je bilo v Krškem sprejetih več »odmevnih« sklepov. Se vedno ostaja veliko odprtih vprašanj. Kako bo s tistimi, ki so člani dveh političnih organizacij (vemo, da je veliko mladinskih funkcionarjev ZSMS tudi članov ZKS); na to ni bilo jasnih odgovorov. Kljub temu da so nekateri predlagali, da bi v dokumentih zapisali, da vsaj v vodstvu ZSMS, ne morejo sedeti ljudje, ki imajo dvojno članstvo, to ni bilo sprejeto. Igra se torej ne končuje, šele začela se je.

Silva Eöry

OBČINSKA KONFERENCA ZKS V LENDAVI

ZK ne odklanja vernih

Zlobneč bi morda dejal, da si občinska organizacija ZKS v Lendavi prisvaja področja delovanja, saj so o tej in o ni problematiki razpravljali tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah, svetih, komisijah, občinski skupščini. Res je, da so se v preteklem obdobju iste teme znašle na različnih shodih, res pa je tudi, da jih v občinski organizaciji ZKS v Lendavi niso odpravili z eno roko, ampak poglobljeno. Tako izhaja iz obsežnega pisanega poročila, pa tudi iz nagovora na petkovi konferenci, ki ga je imel sekretar predsedstva Aleksander Varga. Seveda nam prostor ne dopušča, da bi nizali teme. Žal pa so »negativna gibanja v družbi sproti brisala sledi pozitivnih dosežkov, kot so na primer: družbeni dialog o vseh vprašanjih razvoja družbe, poslovitve od monopolne vloge Zveze komunistov, demokratizacija v političnih odnosih, odprava ideoloških blokad v zvezi z uveljavljanjem trga, vloge in obsega obrtnišva, kmetijstva; nova razvoja filozofija, ki jo je spodbudil dokument o prenovi ZKS...« (izvleček iz pisanega poročila).

Medtem ko so v številnih občinskih organizacijah ZKS bili plat zvona zaradi naglega zmanjševanja članstva, so v lendavski lahko bili dolgo zadovoljni, saj ni bilo občutnega zmanjšanja. Podatki o sedanjem številu (734) pa kažejo, da je zdaj občinska organizacija v primerjavi z začetkom leta 1986 (tedaj jih je bilo 885) osiromašena za 151 članov. O vzrokih sicer niso razpravljali na občinski konferenci (velikokrat so o njih govorili v drugih organih), mimogrede pa je bil vendarle omejen »poglavitni«: visoka članarina.

Bo občinska organizacija ZKS v Lendavi, oziroma osnovne organizacije, sčasoma spet povečala članstvo? Preuranjeno je to napovedovati, čeprav nekaj takega upanja tli. Na občinski konferenci je izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Peter Bekeš na kratko predstavil osnutek programskega dokumenta za 11. kongres, ki ima naslov Za evropsko kakovost življenja, in dejal, da se je Zveza komunistov vedla sektaško, ker ni sprejemala vernih oziroma je izključevala tiste, ki so se udeleževali verskih obredov. V programskem dokumentu za 11. kongres je zdaj zapisano: Načelo o apriornem nesprejemanju vernih v Zvezo komunistov je anahronistično. Zveza komunistov Slovenije pri vstopanju ne bo več spraševala ljudi, ali verujejo ali ne. V ZKS se lahko vpiše vsakdo, ki sprejema njene glavne programske cilje, statut in plačuje članarino. Odpiramo se torej vsem, ki v ZK želijo delovati. Tako kongresni dokument, sicer pa postaja ZK stranka, katere program je sprejemljiv za vsakogar, kar posebej velja še za lendavsko občino, kjer, kot je bilo rečeno na konferenci, ni »opozicijskih sil« (razen zametka socialno demokratske zveze).

Za medkongresno konferenco ZKS v Lendavi velja povedati, da je bila dokaj mirna in bi skoraj minila brez razprave. Posamezniki pa so naposled le poudarili določeno problematiko, kot so ekonomski presežki v podjetjih (vsak deseti delavec naj bi bil »odveč«), velika nezaposlenost (600 iskalcev), skrb za pomladitev članstva ZK (23 odstotkov jih ima več kot 50 let, mladih pa je le 7 odstotkov), nujnost večjih vlaganj v zasebno kmetijstvo, nedostopnost odgovornejših in bolj plačanih del in nalog ženskam itd.

Na koncu so na občinski konferenci ZKS v Lendavi izvolili 21-članski komite, Franca Berliča za delegata za kongres ZKJ in Aleksandra Varga, Danila Krapca in Jožeta Kurozja za delegate na 11. kongresu ZKS.

Š. Sobočan

»Živosrebrov« povod za srečanje z dr. Mileno Horvato

Vprašamo jo: »Ugotavljate, da se največ živega srebra vnaša v telo z uživanjem morske hrane oz. s hrano iz kontaminiranih jezer. Torej smo lahko v Murski krajini tako rekoč brez skrbi, saj nekdanjega Panonskega morja ni več, ali pa je vendarle mogoče, da se je kaj živega srebra odložilo in ostalo?« Pomurska rojakinja iz druge generacije, od leta 1985 raziskovalka na oddelku za jedrsko kemijo inštituta Jožef Stefan, ki je julija doktorirala s tezo *Študij o razvoju analitičnih metod za določanje nizkih koncentracij živega srebra in njihova uporaba pri analizi bioloških vzorcev in vzorcev iz okolja*, nas pritrjujejoče pomirja: »Bilo bi nevarno le, če bi šlo za zaprte bazene, kamor so morda v preteklosti, ko so se še uporabljali živosrebrovi pesticidi, odlagali večje količine teh odpadnih snovi. Sicer pa živega srebra v vodni prehrani (zlasti ribah) Prekmurja ni. To so potrdile pred leti opravljene analize vzorcev las, ki služijo kot indikatorsko tkivo obremenitve organizma z živim srebrom.«

Z dr. Mileno Horvato, ki se je med drugim strokovno izpopolnjevala v Leipzigu, francoskem Nantesu in nuklearnem raziskovalnem centru KFA Julich v ZR Nemčiji, smo se srečali na Gornji Bistrici in se vnovič zalotili pri vedno znova bolečem vprašanju bega možganov iz sveta ob Muri — nepovratnem seveda. Samo za primerjavo: na ljubljanskem inštitutu Jožef Stefan so — po vedenju sobesednice — najmanj štirje strokovnjaki s tukajšnjimi rodovnimi koreninami: dr. Brigita Lenarčič (biokemija), dr. Vito Starc (fizika jedra), dr. Marija Trontelj (keramika) in dr. Tanja Vrbančič (elektronika).

Kako bi komentirali dejstvo, da so se na našem izrazito poljedelskem območju, svojčas uporabljali fungicidi, ki vsebujejo metil živo srebro, a tudi živosrebrovi pesticidi?

»Verjetno so bile možnosti za odlaganje v letih, ko so se manj poznali učinke živega srebra. Ta čas niso opravljal nikakršnih sistematičnih raziskav, ki bi lahko to potrdile. Zagotovo pa danes pesticidov na osnovi živosrebrovih spojin ne uporabljamo več. Zakonska prepoved v 70-ih letih je pomenila tudi ukinitve proizvodnje let-oh oz. kakršnokoli prodajo na našem tržišču. Na žalost pa jih še vedno uporabljajo v nekaterih manj razvitih delih sveta.«

V kolikšni meri so ogrožene različne skupine, zlasti nosečnice in novorojenčki ter tisti, ki so poklicno izpostavljeni živosrebrovim spojinam? Slednje navajamo zato, ker imamo v Sloveniji drugo največje znano nabavališče živega srebra na svetu.

»Toksični učinki živega srebra so odvisni od njegove kemijske in fizikalne oblike, saj razlikujemo med anorganskimi in organskimi. Najbolj toksična oblika je metil živo srebro, ki nastane z naravno metilacijo anorganskega živega srebra v rečnih, jezerskih ali morskih sedimentih. Mnogo manj toksično pa je elementarno živo srebro, ki so mu izpostavljeni rudarji v živosrebrovem rudniku v Idriji ali zaposleni v industriji za proizvodnjo natrijevega hidroksida in klor. Okvare, ki nastanejo zaradi zastrupitev z metilnim živim srebrom so ireverzibilne, medtem ko so okvare, ki nastanejo zaradi prevelikega privzema anorganskega živega srebra, reverzibilne. Metilno živo srebro prehaja placentalno bariero, kar pomeni, da od matere prehaja na otroka in lahko povzroča poškodbe zlasti na centralnem živčnem sistemu. To so potrdile številne študije. Tako so v Iraku, kjer je bila leta 1972 zelo velika zastrupitev z metilnim živim srebrom zaradi uživanja žita, impregniranega z živosrebrovimi pesticidi — ugotovili, da pri nosečnicah ni bilo opaziti znakov zastrupitve ravno zato, ker je metilno živo srebro prešlo na otroka. Teh lastnosti anorganskega živega srebra nima, tako da pri nas v Idriji ne moremo go-

inovacije

voriti o tovrstni nevarnosti za zarodek. Povsem drugače je pri otrocih v osrednjem delu Jadranske obale oz. na naših otokih, kajti znano je, da morske ribe vsebujejo precejšnje količine metilnega živega srebra. Pri porodnicah na območju srednjedalmatinskih otokov smo ugotovili, da so koncentracije živega srebra v otrocih pri zarodku trikrat višje kot pri materah, kar seveda potrjuje

— Dr. Milena Horvat

dejstvo, da metil živo srebro tudi pri nizkih koncentracijah prehaja od matere na zarodek. Zato so naše zadnje raziskave izključno usmerjene na spremljanje prenatalne izpostavljenosti metil živemu srebrom. Kaj pa poklicna izpostavljenost idrijskih rudarjev in podobna izpostavljenost drugje po Jugoslaviji?

»Spremljanja izpostavljenosti elementarnemu živemu srebrom so pokazala, da so ti ljudje dobro zavarovani z različnimi zaščitnimi čeladami in da v vseh teh letih, odkar se ukvarjam s temi raziskavami, ni bilo zastrupitve z živim srebrom. Povsem drugače je, če zaposleni delajo v neurejenih razmerah. Tak primer smo imeli v elektriliki v Pančevu, kjer so delavci izpostavljeni param elementarnega živega srebra. Prve raziskave so pokazale tolikšno koncentracijo živega srebra v krvi, da bi že moglo priti do resnejših okvar. Z našo pomočjo so uvedli analitične metode, s katerimi so lahko redno spremljali izpostavljenost teh delavcev. Pri naslednjem obisku smo ugotovili, da so koncentracije živega srebra padle tudi za red velikosti, kar je seveda zelo velik uspeh. To pomeni, da se da s primerno disciplino in higieno dela popolnoma odstraniti nevarnost izpostavljenosti elementarnemu živemu srebrom.«

Dr. Milena Horvat radi volje obširneje pojasni, kaj storiti, če vendarle pride do tovrstnih zastrupitev, kakšni so znaki (vnetje dlesni, rahli glavoboli, rahla omotičnost, pri dolgotrajni izpostavljenosti okvare ledvic, tresenje rok, težave pri govoru in koordinaciji gibov in podobno), kako je z izkušnjami odseka za jedrsko kemijo na inštitutu Jožef Stefan. »Zavoljo vztrajnega in sistematičnega ukvarjanja s tem področjem — razvoj analitičnih metod za določanje kovin v bioloških materialih oz. v katerikoli vrstici iz okolja, v zadnjih letih predvsem metilnega živega srebra — smo izbrani kot referenčni laboratorij Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) za določanje metilnega živega srebra v lasih. V zadnjih letih smo opravili te določitve v približno 1300 vzorcih las s širšega sredozemskega območja, kot tudi pred tremi ali štirimi leti ob nesreči v Baslu, kjer naj bi prav tako prišlo do povečane izpostavljenosti živemu srebrom.« Sobesednica nas požiše seznaniti s sodelovanjem pri številnih domačih in mednarodnih raziskavah in študijskih projektih, z izmenjavanjem raziskovalcev in s stiki med posameznimi laboratoriji. »Počez tega, da smo izbrani kot referenčni laboratorij WHO v zvezi z odkrivanjem kritičnih skupin na območju Sredozemskega morja, ki bi utegnile biti ogrožene zaradi uživanja prevelikih količin morske hrane, smo vključeni v nekatere programe nacionalnega monitoringa oz. Unepovih monitoringov, kjer spremljamo onesnaženje Jadranskega morja. Na osnovi slovensko-hrvaškega sodelovanja smo začeli z raziskavo oz. študijo Prenatalna izpostavljenost metil živemu srebrom. Zajemamo porodnice s srednjedalmatinskih otokov, namen pa je prepoznati izpostavljenost zarodka metil živemu srebrom zaradi relativno po- višanega uživanja morske hrane.«

Vprašamo jo še tole: »A lahko ribiči mirne duše lovijo ribe po naših gramoznicah, tekočih vodah, jezerih?« Sledi pomirljiv odgovor: »Kar se živega srebra tiče — vsa-

NOVA VLOGA SINDIKATA V STATUTU PODJETJA

Pred kratkim je medobčinski svet Zveze sindikatov za Pomurje razposlal v vse osnovne sindikalne organizacije listino, v kateri so opredeljeni najpomembnejši členi, ki zadevajo položaj sindikata v statutu podjetja. Listino, ki je izšla v nakladi 25 tisoč izvodov, je prejel vsak drugi zaposleni v Pomurju, za kar so poskrbeli predsedniki izvršnih odborov osnovnih organizacij Zveze sindikatov. To gradivo je vsekakor zelo aktualno, saj bo, kot je znano, v začetku prihodnjega leta na tem področju veljala nova zakonodaja.

Tako so v omenjenem dokumentu opredelili novo podobo in politiko sindikata, ki zastopa geslo: Razvijamo novo vlogo neodvisnega sindikata v tržnih razmerah. Pri tem se zavzemajo za demokratičen socializem, ki bo vsakemu delovnemu človeku in občanu zagotovil dostojno življenje. Ker je delovanje in organiziranost sindikata stvar članstva, zahtevajo, da se vloga sindikata v statutu podjetja podrobneje opredeli. Pri uresničevanju in varstvu gospodarskega, gmo- tne- ga in socialnega položaja članov sindikata se zavzemajo za njihovo samostojno in svobodno odločanje, skladno s statutom te delavske organizacije in sindikalnimi listinami. Zavzemajo se tudi za posebno opredelitev obveznosti samoupravnih, poslo- vod- nih in drugih organov podjetja do sindikata. Tako naj se delavski svet, izvršni organi in poslo- vodni organ pred sprejetjem do- končnih odločitev opredelijo tu-

di do mnenj in predlogov sindikata. To so zlasti odločitve glede razvoja podjetja, samoupravne in delovne organiziranosti v pod- jetju, delitev dobička, osebnih dohodkov in sredstev skupne po- rabe, uveljavljanje pravic in ob- veznosti iz delovnega razmerja, družbeni standard, delovne raz- mere, uveljavljanje nadzorne vlo- ge delavskega sveta nad poslova- njem poslovnih organov in po- podobno.

Nedvomno pa je zelo po- membno, da samoupravni in po-

slovodni organi ter strokovne službe zagotovijo možnosti za nemoteno delovanje sindikalne organizacije oziroma njenih akti- vistov. V tej zvezi naj bi zagotovi- li posredovanje vseh informacij in podatkov o delu, poslovanju in razvoju podjetja, ki vplivajo na gmo-tni in socialni položaj čla- nov sindikata, obveščanje o se- jah vseh organov podjetja in dru- gih razpravah v podjetju. Poleg tega so nujne prostorske, gmo- tne in druge možnosti za delo sindi- kalnih aktivistov, kar je natan-

čneje opredeljeno v sindikalnih listinah. To pomeni, da morajo samoupravni in poslovodni orga- ni zagotavljati, da aktivisti in čla- ni vodstev sindikata v podjetju zaradi svojega delovanja in zahtev sindikata v času njihovega mandata ne morejo biti klicani na odgovornost in tudi ne posta- vljeni v manj ugoden položaj. To velja tudi za pravico organizira- nja in vodenje stavke, kar so si izborili s sindikalnimi stavkovni- mi pravili.

Milan Jerše

Mar naj se zeleni Prekmurja in Prlekije ustanavljajo brez Madžarov?

Tudi če bi se to nadnacional- no in nadideološko družbeno in politično gibanje formalno ustanovilo brez predstavnikov madžarske narodnosti v obeh organih področnega odbora Zelenih Slovenije ob samem dejanju ustanovitve, to seveda ne bi pomenilo, da slovenski Madžari niso za zeleno stvar. Gotovo bi tudi že na naslednji skupščini prišli v enega od obeh najvišjih organov Zelenih Prekmurja in Prlekije v izvršni odbor ali pa programski svet. Preprosto po naravi demokrati- čne politike Zelenih, sorazmer- no s številom volilcev zelenih na naslednjih volitvah.

Fizično je torej to mogoče, vendar je politično in civiliza- cijsko nekoliko nerodno. Ka- kor je absurdno predpostavljati, da med Madžari v Sloveniji ni večina takih, ki svojo narod- no pripadnost razumejo na na- turalen način, ki se torej zave- dajo, da so šele kot ljudje, ki se fizično in duhovno napajajo iz narave — da, tudi duhovno! — lahko Madžari, in če se uniči njihov naravni temelj, se uni- či tudi njihova nacionalna bit, tudi če bi njihova matična na- rodna država še naprej obstaja- la, prav tako je politično ab- surdno, če jih ni zraven pri ustanavljanju področnega od-

bora. V čem je politični absurd? V dejstvu, da so Madžari na Slo- venskem. Madžarska in Slove- nija pa sta tačas politično naj- bolj dinamični državi v srednji Evropi. Zategadelj ni umestno, da bi oni ostali politično nera- zgibana enklava, v sredini med obema generatorjema demo- kratizacije v socialističnem ta- boru. Saj navsezadnje vidimo, da politična nerazčlenjenost, vztrajanje v izključno nacional- ni monopartijnosti, ni dobra. Da, celo nevarna je!

Stefan Smej, član Programske- ga sveta Zelenih Slovenije

Omizje: kaj je/bo z deželo ob tromejniku? (III.)

ČE BI SE RAZSELJENI DRŽAVLJANI VRNILI

Zgodilo se je po našem drugem omizju. Mag. Milorad Vidović sklene: »Če kdo med nami ni bil razumljen, naj se tolaži s tem, da tistih, ki mnogokaj obvladajo, ponavadi drugi ne razumejo, pa jim zato po- smrti postavljajo spomenike.« Resnici na ljubo: imamo tudi druge sorte »spomeničarjev«, toda to ni tokratna zgodba. Ali pa?

Sicer pa smo za drugo štirio- gelno okroglo mizo v uredništvu sedli z naslednjimi: Milanom Korenom iz sodza ABC Pomur- ka (Mesna industrija), Igorjem Klinarjem iz sodza ABC Pomur- ka (Mesna industrija), Janezom Orijem z Zavoda za ekonomiko in urbanizem ter Miloradom Vi- dovičem iz sodza ABC Pomurka (delovna skupnost skupnih služb). Seveda je bil z nami tudi dr. Stefan Špilak, avtor besedila Potrebe in možnosti za razvoj podjetništva v Pomurju, ki je predmet naših besedovanj.

Milan Koren

Vera v svobodno podjetništvo

»Če sem prav zadel izhodišče, gre za naslednje dejstvo: živimo v razmerah naravne neenakosti in pravne enakosti ljudi. Največ pričakujemo iz naravne neenako- sti, torej iz sposobnosti posamez- nikov, ki na določenem območju ob določenem času čakajo na svoje možnosti.« presoja Koren. »Naravna neenakost spodbuja podjetništvo, ustvarja ljudi, ki so pripravljeni tvegati in ki pri tem ne iščejo opore v neki posebni upravno-pravni organiziranosti. V mislih imam načela pravne dr- žave, ki jih mora zagotavljati sle- herna družba za uresničevanje državljanskih in drugih pravic; s tem je hkrati zagotovljena prava- na enakost ljudi. V podjetništvu bi morali dajati največ poudarka intelektualnim sposobnostim lju- di, posameznikov. S sposobnimi, pripravljenimi na tveganja, z no- vimimi podjetniki sodobnega tipa bi morali iskati priložnosti za iz- peljavo posameznikovih kakovo- sti in sposobnosti. Ob svobod- nem gospodarstvu je potrebno zagotoviti še dvojce: primerno fi- nanciranje idej — če namreč podjetništvo ne bo imelo inicial- nega kapitala, bo zamrlo — in učinkovito organizacijo podje-

tnikov, ki bo varovala njihove in- terese in jih predstavljala v jav- nem življenju. Skratka, ne verja- mem, da bi na razvoj podjetni- štva v Pomurju lahko bistveno vplivala upravno-pravna organi- ziranost pokrajine. Prej sem za to, da se za Pomurje domisli do- ločena organizacijska oblika, ki bi v interesu posameznih zainte- resiranih podjetnikov iskala ustrezne možnosti in jih usmerja- la pri odločitvah, česa naj se loti- jo. V podjetniški model v okviru oblasti in uprave namreč ne ver- jamem.«

Mag. Milorad Vidović

Občnam vzeti določene pristojno- sti

Klinar pritrjuje Korenu s pri- pombo, da gre pri upravno-poli- tični organiziranosti za to, da se varuje določena pokrajina navz- ven in navznoter. »Vzemimo do- sedanji in prihodnji scenarij kmetijstva iz t. i. zelenega načrta, ki je neugodno vplival na razvoj in ni bilo obrambnih mehaniz- mov, ki bi to preprečili. Mislim, da tudi ni bilo o tem pravočasno zavesti oz. ne dovolj kritične množice, ki bi se temu uprla. Menim, da je tudi v prihodnje ni potrebno, kajti z normalnim raz- vojem političnega sistema bi se te zadeve dale urediti s politični- mi sredstvi ne pa z upravo. V okviru take upravno-politične organiziranosti, bi težje reševali

komunalne probleme; za te na- mene so občine ustrežnejša obli- ka reševanja. Vendar drugačne občine, ne take kot so danes. Po- trebno bi jim bilo vzeti določene pristojnosti, predvsem tiste, ki se tičejo vmešavanja v gospodar- stvo. Slednje naj bo sproščeno, svobodno, torej naj ga ne bi ure-jali ne na ravni občine ne na ra- vni regije, ampak naj prosto de- luj v jugoslovanskem in medna- rodnem prostoru. Tako decentrali- zirana uprava bi se lažje ukvar- jala s komunalnimi zadevami: vodovodi, kanalizacija, parki, čiš- tilnimi napravami, družbenimi dejavnostmi. Strinjam se torej, da je potrebno ustvariti možnosti za podjetništvo tudi z vidika ne- ke vrste obrambe, varnosti, zašči- te, vendar ne na upravni način, z upravnimi, več s političnimi sredstvi.«

O podjetništvu in upravni or- ganiziranosti preudarja tudi Ori rekoč, da lahko neposredno vme- šavanje upravnih administrati- vni služb v podjetništvo zgolj škoduje. Ogreva se za vzpostavi- tev močnega informacijskega centra in ustanovitev raziskoval- nega centra, ki naj bi razpolagal z dovoljšnjimi podatki, z dovolj- šnim poznavanjem ekonomskih, socialnih, prostorskih in drugih danosti in dogajanj na našem ob- močju. Na to bi se potlej dalo opreti podjetništvo. »Menim, da je dodatna prednost pomurskega

rali znati pritegniti — njihov ka- pital in izkušnje.«

Vrnitev pomurske »diaspore«?

»V svetu je dognana izredno pozitivna korelacija med zapo- slenimi kadri z visokošolsko izo- brazbo in stopnjo narodnega do- hodka,« meni mag. Vidović, ko razčlenjuje Špilakovo ugotovi- tev, da bi bilo treba v Pomurju potrožiti število inteligence. Pri tem se utrne nenavadna pomisel: kaj bi se zgodilo, če bi se recimo številni pomurski izobraženci, ki svoja znanja in sposobnosti pro- dajajo in razvijajo po Sloveniji, Jugoslaviji in svetu, začeli vrača- ti? Vidović: »Če bi na primer v podjetje, ki zaposluje 60 odsto- tkov nekvalificiranih delavcev, znenada vrgli sto inženirjev, ti v prvem trenutku v operativi ne morejo kaj dosti premakniti. Lahko gredo le v razvoj in s kriti- čno množico pridejo na drugo razvojno raven.« Klinar: »Ni problem v tem, da se diaspora vrne, ampak v tem, ali je lahko v takih razmerah sploh uspešna. Včasih si namreč delamo iluzije o sposobnostih. Sicer pa se kadri pri nas razvijajo veliko bolj vse- stransko in mislim, da je tu eden od razlogov, da so v tujini uspe- šni in cenjeni. Razlika med naši- mi in tujimi strokovnjaki je v tem, da so slednji ožje specializi- rani, ožje strokovno podkovani, medtem ko imajo naši večjo splošno izobrazbo.« Koren:

Igor Klinar

podjetništva v obmejnosti oz. bli- žini tržnega gospodarstva v Po- striji in tudi na Madžarskem. Po- dobno je z zdmoči, ki bi jih mo-

Janez Ōri

»Zdi se mi, da so ta vprašanja ključnega pomena za naš razvoj in tudi za naš pragmatični odnos do strokovnjakov, do izobražen- stva; do vseh tistih, ki bi se mo- rebili vrnili in bi jih kravabo po- trebovali, kakor do tistih iz do- mačih logov, ki so že zrasi ali prav zdaj rastejo. Mislim, da mo- rajo biti možnosti njihove ustvarje- ne v podjetništvu. Prihodnost podjetništva je hkrati prihodnost strokovnjakov; oboje je osnova za hitrejši gospodarski razvoj.«

Branko ŽUNEČ
Foto: D. Loparnik
(se nadaljuje)

Okrogla miza: vinogradništvo v Pomurju

RESNICA V VINU JE GRENKA

Pomurski vinogradi, pri tem imamo v mislih Ljutomersko-Ormoške, Lendavske, Kapelske, Radgonske gorice in vinograde na Goričkem, sodijo v tako imenovani podravske vinorodni rajon. Skupno premore 2581 hektarov vinogradov. 833 jih je v radgonski občini, 622 v lendavski, 587 v Ljutomerski in 539 v soboški občini. Tudi delitev med zasebnimi in družbenimi vinogradi je zanimiva: v radgonski občini je v družbenih lasti 462 hektarov ali 55,46 odstotka, v lendavski le 24 hektarov ali 3,85 odstotka, v Ljutomerski občini je v družbeni lasti 369 hektarov vinogradov, kar je 62,86 odstotka, in v občini Murska Sobota jih je v družbeni lasti le 26 hektarov ali 4,26 odstotka.

Zaenkrat prevladujejo v teh vinogradih bele sorte, v glavnem zelo kakovostne in vrhunske.

Iz obsežnosti naših vinogradov, kakovosti vin, ki jih dajejo ti vinogradi, in čedalje večji pomembnosti vinarstva pri nas smo ob koncu letošnje trgatve sklenili pripraviti okroglo mizo o položaju vinogradništva in njegovi prihodnosti. Čeprav smo povabili več gostov, pa so za okroglo mizo sedli: **Franč Žličar**, direktor Ljutomerčanovega tozda Vinogradništva iz Ljutomera, in tamkajšnji enolog **Slavko Žalar**, direktor Vinogradništva KK Gornja Radgona **Rudi Plavec**, predsednik izvršilnega odbora društva vinogradnikov Goričko **Alojz Slavič** in predsednik društva vinogradnikov Lendavskih gor **Štefan Cigut**.

Letošnja trgatve je kisla, vina pa bo manj

VPRAŠANJE: Kako ste torej vinogradniki zadovoljni z letošnjo trgatvijo?

PLAVEC: »Z letošnjo trgatvijo vsaj mi v Radgoni nismo zadovoljni. Niti s količinami niti s kakovostjo. Sladkorne stopnje so relativno nizke, tudi pri zelo kakovostnih sortah. Letos smo natrgali približno 28 odstotkov manj grozdja, kot smo načrtovali. Načrtovali smo čez 200 vagonov, nabrali pa smo ga le 147 vagonov. Od zasebnikov smo dobili 18 vagonov, to pa je nekoliko več kot lani. Kje so vzroki? Že sam nastavek je bil slab, slabo vreme med cvetenjem je stanje še poslabšalo, saj so se kaberniki močno osipali, vse to pa pomeni, da je bila zaščita letošnje leto zelo težavna in zahtevna. Manj pridelka pa gre na rovaš močnega oidija.«

ŽLIČAR: »Letošnji pridelatek je v vsem podravskega rajona slab. Pri nas je polovičen. Naš sortni sestav v vinogradih je takšen, da imamo predvsem zelo kakovostne sorte: traminec, rufandec (sivi pinot), muškato otonec, chardonnay (beli pinot ali beli burgundec) ... Samo podatek: pri traminu in sivem pinotu so pridelki na trs izjemno nizki — 24—35 dekagramov, to pa je okoli osemkrat manj, kot bi bilo normalno. Chardonnay imamo v naših vinogradih okoli 18 odstotkov in tudi pri tej sorti je bil pridelatek podpopršen.

Zanimivo je, da so imeli nekateri zelo dobro trgatve. Čeprav zveni to paradoksalno, pa je razlog preprost: vinogradniki, ki imajo svoje vinograde na slabših legah, so letos zelo veliko natrgali, kakovost pa ni najboljša. V teh vinogradih je bilo namreč cvetenje nekoliko poznejše.

Če povem še za lendavsko območje: tam so tudi natrgali manj grozdja, kakovost pa je podobna kot povsod drugod. Od zasebnikov smo letos odkupili manj grozdja kot lani.«

SLAVIČ: »V uvodu bi povedal nekaj: ker je v zasebni lasti kar 66 odstotkov vinogradov, imamo občutek, da smo pre malo pozorni na zasebne vinogradnike, ki imajo večino vinogradov. Dandanes ne gre več samo za tako imenovano pridelavo za hobi, na nekaterih območjih gre že za resno tržno pridelavo. Glede pridelka pri zasebnikih pa lahko samo potrdim, da je slab: natrgali so za četrtno, celo tretjino manj grozdja. Res pa je, da je pridelatek pri zasebnikih nekoliko večji: zasebnik ima manjši vinograd z največ dvema različnima sortama, torej je zaščita enostavnejša, pomemben vzrok je tudi ta, da imajo zasebni vinogradniki

ki manj kakovostnih sort grozdja oz. več tako imenovanih množičnih sort, čeprav pa pri obnovah tudi zasebniki sadijo vedno več kakovostnejših sort. Tudi število trsov na hektar je pri zasebnikih večje kot v družbenem sektorju, saj zasebnik obdeluje svoj vinograd z manjšimi stroji ali celo še ročno.«

VPRAŠANJE: Zasebniki so, iz povedanega torej, na boljšem, saj ne potrebujejo večjega števila ljudi, ki bi obdelovali vinograde, tudi zaščita je enostavnejša, saj imajo le eno ali dve sorti, v družbenem pa morajo imeti skoraj vse?

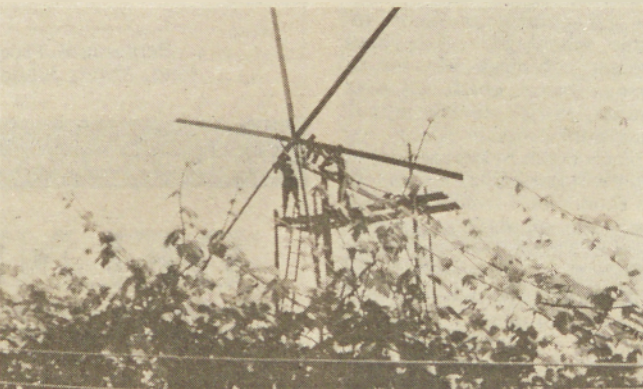
SLAVIČ: »Dokler bodo imeli gostilničarji enako ceno za različna vina, ne glede na kakovost, nima smisla vlagati denar v zelo kakovostne sorte. Kakovost prinaša namreč manj denarja kot povprečna vina. Če pri tem posebej poudarimo območje Pomurja, kjer je znano, da smo »špricerasti«, potem verjetno ni potrebno več razlagati. Poznam zasebnika, ki ima chardonnay in renski rizling. Ta prodaja vino po isti ceni kot nekateri svoj šipon ali laški rizling. Dokler ne bo diferenciacije v ceni (pri zasebnikih namreč, v družbenem sektorju ta razlika v ceni obstaja), tako dolgo bodo vinogradniki, ki imajo svoje lastne vinograde, v glavnem gojili povprečne sorte grozdja.«

ŽLIČAR: »Gre tudi za način prodaje: zasebnik prodaja vino kar iz soda v sod (imamo le nekaj častnih izjem) in za prodajo potrebuje le dva čepa, mi, v

začeli uporabljati ustrezna zaščitna sredstva.«

Naše vino dovolj cenimo?

VPRAŠANJE: »Kakšno je razmerje med kakovostjo

vina in ceno, ki jo to vino dosega? Je vino precej ceneje ali podcenjeno? Kako pa ga cenijo zunaj naših meja?

ŽALAR: »Okrog teh vprašanj bi povedal, da se stvari zadnja leta precej spreminjajo. Predvsem glede vrednotenja kakovostnih in vrhunskih vin. Še pred nekaj leti ni bilo prave razlike v ceni povprečnega in vrhunškega vina. Pri zasebnikih so vinogradi s kakovostnejšimi sortami vedno manjši, le družbeni sektor se tržno ukvarja z vzgojo zelo kakovostnih sort. Tu je razlog, zakaj smo pred leti začeli razlikovati med kakovostjo in količino. To pa pomeni, da se večji vinogradniki počasi preusmerjajo v pridelavo kakovostnejših sort.«

VPRAŠANJE: Zakaj je bil odkup grozdja v radgonski občini večji kot lani?

PLAVEC: »Ob že omenjenem dejstvu, da so imeli vinogradi na slabših legah več grozdja, je v letošnjem letu na

— **ŽALAR:** »Pri nas in v deželah, kamor prodajamo vino, pijejo najraje suha vina, torej brez ostanka sladkorja. V deželah, kjer pa se še navajajo piti vino, recimo Velika Britanija, pa ljudje pijejo najraje vino z ostankom nepovretega sladkorja, torej polsuha in sladka vina.

Vinska poslovna skupnost poskuša zadnja leta uveljaviti naša ustekleničena kakovostna vina. Slovin je v zadnjem času dosegel lepe uspehe z zaščitno znamko avia, predvsem v Združenih državah Amerike. Na evropskem trgu pa je zelo malo prostora za jugoslovanska kakovostna in vrhunska vina. Velike pridelovalke vin: Francija, Italija, Avstrija ... so veliki uvozniki in izvozniki vin. V glav-

nih vin naš standard ne dovoljuje. To pa pomeni, da bomo z vrhunskimi vini morali na zunanja tržišča, ne glede na to, da trenutno pridelamo manj vin, kot pa jih lahko popijemo. Istočasno se moramo zavedati, da je vodor južnih vin izredno velik. Če doslej še nismo bili javni njihovega okusa, pa se bo to zaradi ugodnejših cen tudi kmalu spremenilo.«

CIGUT: »Osnovni pogoj za prodor na tuja tržišča pa je, da se nekatere razvojne strategije slovenskega in štajerskega vinarstva takoj razčistijo: vlaganja v obnove, širitev kakovostnih sort ... To pa so osnovni koraki, za katere pa nikoli ne najdemo denarja.«

VPRAŠANJE: Mar to pomeni tudi ustanovitev zaščitne znamke tako imenovanih štajerskih vin?

ŽALAR: »V Sloveniji imamo tri vinorodne rajone in med njimi je najkakovostnejši podravskega, torej ta, v katerega spada tudi mi. Najboljšo lego v podravskega rajonu pa imajo vsekar Ljutomersko-Ormoške gorice. V zadnjem času si za to kar precej prizadevamo in ne smemo pozabiti, da je prav podravskega rajon uvedel to zaščitno znamko. Res je, da so naši rajoni po evropskih merilih zelo majhni. Pred leti smo se zavzemali, da bi vina z našega območja, torej podravskega rajona, prodajali le v steklenicah, toda stroški stekleničenja in vse, kar smo doslej našli, je pripomoglo, da je ta ideja nekako nazadovala. In danes, ko kupci segajo po vinih, ki so cenejša, je slika zaokrožena.«

Cene, cene, cene ...

VPRAŠANJE: Koliko je pravzaprav vino tržno blago? Zakaj je tako drago?

PLAVEC: »Večino naših vin prodamo v trgovini. Vin, ki jih prodamo v naših kletah ali pa morda v posameznih trgovinah, ki so v naši lasti, je tako malo, da se ne splača govoriti. O ceni vina ne bi veliko govoril, saj če pustimo ob strani izhodiščno ceno, ki jo oblikujemo, potem se začne cena vina, ki gre iz naših klet, vrtoglavo dvigati: najprej vsi davki, potem trgovske marže, ki so med 22 in 24 odstotki od maloprodajne cene in nato še roki plačil: trgovci zahtevajo 45 dni roka za plačilo. Če

dni in če upoštevamo še stroške nege ...

SLAVIČ: »... če bomo v kmetijstvu hoteli živeti, se bomo morali začeti bolj trženjsko obnašati. Trženje pa je (ne bi imenoval sozda, ki je padel na izpitu iz trženja) nekaj, za kar nismo naredili ničesar, pa če pogledamo katerikoli kmetijski proizvod. Morali bi biti v vseh večjih mestih (Ljubljana, Zagreb ...), pa nismo. Vlagali smo v neke tuje hiše in se pri tem opekli.«

PLAVEC: »Povedati moramo tudi to, da prihajamo na tem področju v nasprotju med družbeno in zasebno kletjo. Tako trženje zahteva veliko vlaganj. Tega pa včasih kdo noče razumeti. Gre za vlaganje samega denarja, gre pa tudi za vlaganje prek kakovosti, ki gre iz naših klet.«

CIGUT: »Najprej moram pritrditi tovarišu Žalarju, ki pravi, da, če bomo hoteli v Evropo 92 oz. v poznejšo, bomo morali najprej prodreti doma. To pa zaradi tega, ker nimamo večjih količin kakovostnih sort; pritni na domače tržišče pa pomeni tudi konkurenco med zasebnimi in družbenimi vinogradniki. Ta konkurenca počasi postaja resničnost, saj nekateri zasebniki, čeprav jih je še zelo malo, že osvajajo tržišče.«

Kakšno vino bomo torej pili v prihodnje?

VPRAŠANJE: Kako si torej predstavljate prihodnost vinogradništva?

ŽLIČAR: »Slišali smo torej, kakšen je torej položaj. Če se zavedamo kvalifikacijske sestave v vinogradništvu in bremen, ki nas tiščijo k tlom in nam onemogočajo konkurenčnost, potem se bomo v vinogradništvu morali precej potruditi, da se izkoplamo iz teh težav. Vlaganje v obnove mora trajati še naprej (ne glede na težave), saj lahko le s kakovostjo nekaj dosežemo.«

PLAVEC: »Nekoč je veljalo, da je imel vinogradnik en letnik v banki, enega v kleti, enega pa na trsu. Danes je stanje obratno: na glavo: v žepu nimamo nič, tista v kleti in na trsu pa sta bančna. Živeti moramo od tuje ga kapitala, ki pa je izredno drag.«

Štefan Cigut (predsednik DV Lendavskih gor): »Čeprav je pridelatek v Lendavskih gorah relativno visok, pa je to le navidezno, saj imajo lastniki še vedno 6—7.000 trsov na hektar. Povprečna velikost vinograde pa je pri nas 17 arov.«

Rudi Plavec (direktor Vinogradništva KK Gornja Radgona): »Letošnje vino bo bolj kislo kot lansko, pa še manj ga bo. Naši šampanjci se težko uveljavljajo v Evropi, saj moramo veliko vlagati v tržišče. Toda, če ga hočemo osvojiti, drugače ne gre.«

Franč Žličar (direktor tozda Vinogradništva Ljutomer): »Družbeni in zasebni vinogradniki so v neenakem položaju. Prvi morajo skrbeti za široko paleto kakovostnih vin, drugi pa se ukvarjajo le z eno ali dvema sortama.«

Slavko Žalar (enolog): »Vina iz štajerskega dela podravskega rajona sodijo med vrhunska vina s tega območja. Seveda pa se bomo morali prilagajati Evropi in ne obratno.«

Alojz Slavič (predsednik izvršilnega odbora društva vinogradnikov Goričko): »Koliko smo pripravljeni na tržno gospodarjenje in osvajanje Evrope? Mislim, da še premalo.«

družbeni proizvodnji, pa moramo imeti vse od strojev za lpljenje nalepk, steklenic, zabojev in seveda ljudi, ki vse to delajo. Torej se lahko vprašamo, če smo pri tem enakovredni?

Seveda gre tu tudi za davčine in druge dajatve, s katerimi smo obremenjeni: trgovska marža ...

CIGUT: »Čeprav smo za lendavsko občino slišali, kakšna je letošnja kakovost, morda samo dve ali tri besede kot dodatek. V zasebnem sektorju je pridelatek v Lendavskih gorah še manjši. Če vzamem normalno proizvodnjo, so pridelki nenavadno visoki, razlog pa je preprost: sestava je zelo drobno-posestna, saj je povprečen vinograd velik le 12 arov, in drugo: trsov na hektar je več kot 6.000.

Glavna težava v Lendavskih gorah je bila peronospora. Bila je tako močna, da take nekatere sploh niso pričakovali. To je bila peronospora na jagodah. Veliko vinogradnikov je to peronosporo zamenjalo z oidijem in so napačno ukrepali. Šele, ko so ukrepali strokovnjaki, so vinogradniki v lendavskih gorah

večji odkup vplivala tudi cena, ki je bila precej spodbudna. Izhodiščna odkupna cena je bila 1,2 DEM, ki jo dobi zasebnik za kilogram grozdja. Je pa res, da mi odkupujemo relativno majhne količine grozdja in si zato takšno ceno lahko privoščimo. Tisti, ki odkupujejo več grozdja, pa takšne cene seveda ne morejo plačati. To je namreč preveliko breme za obratna sredstva, ki pa jih vinogradniki nimajo.«

VPRAŠANJE: Če se vrne mo h kakovosti, kakšna je vrednost naših vin na evropskem in svetovnem tržišču?

ŽALAR: Začeti moram z ugotovitvijo, da je Jugoslavija v Evropi in širše znana kot pridelovalec tako imenovanih povprečnih vin. Velik del vina, ki ga izvažamo, prodajamo v cistermah, in v državi uvoznici ga dosegajo in pripravijo po okusu njihovih porabnikov ...

VPRAŠANJE: Zakaj dopuščamo, da ga uvoznik dodeluje in prilagaja okusu njihovih porabnikov? Zakaj ne prodajamo našega izvirnega okusa?

skovati dobička. Se pravi, tudi Slovin je naredil na tem področju premalo. Štajerski vinogradniki se ne znajo dogovarjati za skupen nastop na trgu.«

ŽLIČAR: »Res je, da je sistem trženja v Jugoslaviji in Sloveniji čisto drugačen, kot je sistem v zahodnoevropskih državah. Tudi sami smo bili pri teh velikih proizvajalcih, recimo v Franciji, ZRN ... in smo videli, kako se to dela. Če tam dobijo naročilo za večjo količino vina, to lahko v nekaj dneh takoj dostavimo, pri nas pa smo za kaj takšnega neprimerni.«

Povedal bi samo še to: ob normalni, dobri letini, pridelamo v Sloveniji 60 odstotkov celotne porabe kakovostnih in vrhunskih vin. Če je v letošnjem letu pridelatek manjši, potem vemo, kakšno je stanje oz. koliko vina nam manjka. Obenem pa so stroški prodaje na domačem trgu danes dosti manjši kot v izvozu. To pa pomeni, da smo svoje blago podcenjevali. Sam se ne morem sprijazniti s tem, da so madžarska vina dosti dražja kot naša.«

SLAVIČ: »Pa še eno resnico moramo dodati: zelo kakovost-

vemo, da je dnevna inflacija 1 odstotek, to pomeni po 45 dneh ...

SLAVIČ: »... če izračunamo, potem dobi vinogradništvo le še 30 odstotkov dejanske cene vina. In tu je dejansko tragedija panoge kot takšne in njena prihodnost. Tu se potem pojavlja vprašanje, kako naprej postaviti obnovo, kajti če ne obnavljajš, si propadel. Ob takšnem sistemu plačila, ko dobi pridelovalec na eni strani zelo malo ali skoraj nič, kupec pa vino plačuje izjemno drago in ga kupuje vedno manj, potem so razvojna vprašanja resnično problematična.«

Kmetijsko trženje?

PLAVEC: »Mislim, da moramo podobno konkretizirati in jo zaokrožiti: če vzamemo najnovejšo ceno — ko vino gre na tržišče, stane 150.000 dinarjev (to je grosistična cena), od te cene moramo odšteti 10—12 odstotkov. Zasebnik se torej sprašuje, kako to, da je dobil za kilogram grozdja 30.000 dinarjev, če ga je prodal za 150.000. Če pa vemo, da je rok plačila 45

Okroglo mizo in povzetek je pripravil Dušan Lopandec

PRODAJAJO TEHNOLOGIJO

Centrovod Lenart praznuje letos že 26-letnico poslovanja, kajti nastal je že 1962. leta kot komunalni zavod, ki je vse do 1984. leta komunalno dejavnost tudi opravljal. Do tega leta je doživljal enako usodo kot druga komunalna podjetja — svojo dejavnost so morali podpreti potrebam družbenopolitične skupnosti.

Zato ni čudno, da sedanji vodilni ljudje v Centrovodu raje govorijo o minulih petih letih razvoja, ko so delali na novih temeljih in po lastni strategiji razvoja. In iz majhnega, neznanega podjetja, ki se je v preteklosti ukvarjalo z vsem mogočim, so se razvili v podjetniško organizacijo, ki prodaja svojo tehnologijo drugim in razmišlja o ustanavljanju mešanega podjetja. Lani so tudi odprli svojo tovarno v Djurdjevcu, kjer je zaposlenih 41 delavcev, v Lenartu pa ima zaposlitev 375 delavcev. V prihodnosti naj bi imel Centrovod le 200 zaposlenih (kar bo omogočala nova tehnologija), še prej pa se mora vrniti 35 študentov, ki studirajo na srednjih, višjih in visokih šolah.

Vodilni, ki so pripravljeni tvegati

V Centrovodu se danes ukvarjajo s tremi osnovnimi dejavnostmi: izdelovanjem kovinskih predmetov in strojogradnjo, gradbeništvo in inženiringom (kjer je osnova

celotna tehnologija izdelovanja suhih malt) ter inženiringom (izvajalski in investitorski inženiring, idr.). S slednjim so se začeli ukvarjati lani z namenom, da sedanje razvite programe Centrovoda prodajo na jugoslovanskem in tujem trgu. Po drugi strani pa poskuša pridobiti in prenesti uspešnejše programe od drugih. Pomembna je tudi razvojna služba, kjer pa velik delež prispeva strokovnjaki in zunanji sode-

Janez Ferk, direktor Centrovoda, že razmišlja o novem mešanem podjetju ter o montažnem podjetju v okviru Centrovoda.

lavci iz raznih institucij. In kaj je potrebno za uspeh neke organizacije združenega dela ali podjetja: zaupanje družbenopolitične

skupnosti ali sposoben kader? Janez Ferk, direktor Centrovoda, je odgovoril: »Verjetno vsakega nekaj, jasno pa je, da je v slehernem procesu poslovanja odločanja najpomembnejši dejavnik poslovodna sestava. Le-ta mora imeti ambicije, da nekaj ustvari. Drugo — biti mora tudi pripravljena poslovno tvegati, kajti v sedanjem položaju brez tega ne more biti poslovno uspešen.«

Prepričani so, da bo še nekaj časa osnovni program strojnih malt. Pri tem niso le uspeli pri izdelovanju malt, ampak so kos celotni tehnologiji. Lani so sklenili prvi sporazum o prenosu tovrstne tehnologije in še pred koncem letošnjega leta bo na Kosovu začela obratovati prva tovarna, ki je prevzela njihov proizvodni program. Druga naj bi bila v Bosni in Hercegovini in tretja v Makedoniji. Po predhodnih ekonomskih izračunih so namreč ugotovili, da je program finančno uspešen, če prevoz ni daljši od 250 kilometrov. Trg prav gotovo pričakuje in sprejema njihov program z »odprtimi rokami«, saj pomeni hitrejšo, varnejšo in kakovostnejšo ometavanje zidov z maltami različne vrste. V tem času, ko je zidarski rok in s tem žlic čedalje manj, so stroji Centrovoda dobrodošla rešitev za marsikatero podjetje ali obrtnika.

Na eni lokaciji kar tri podjetja?

Saj ne, da bi šli v Centrovodu v obratno smer kot vsi drugi in se ločevali, namesto združevati! Centrovod je bil vseskozi enovita delovna organizacija in bo tako tudi ostalo, ko se bodo z referendumom (konec oktobra) odločili za podjetje. Edina sprememba bo, da bodo hkrati izločili montažno dejavnost in ustanovili samostojno družbeno podjetje. To ne pomeni, da je ta dejavnost manj uspešna, prepričujejo vodilni, ampak je bila do sedaj preveč zapostavljena. Samostojna pa bo lahko bolj »zavetela«. Poleg tega pa razmišljajo tudi o mešanem oziroma delniškem podjetju, ki naj bi ga ustanovili prihodnje leto. Janez Ferk je o

tem povedal: »Gre za podjetje, ki bo imelo tudi tuji kapital, in če bo zadeva normalno potekala, bi do konca prihodnjega leta podjetje moralo biti ustanovljeno. Centrovod bo lastnik 51 odstotka delnic, poleg tujega partnerja iz Avstrije pa bodo lastniki tudi drugi delničarji. Mi bomo vložili svoj kapital, ki bo ovrednoten z infrastrukturo, zemljiščem in programom. Zgodilo se bo, kar si je bilo še pred letom nemogoče zamišljati — na eni lokaciji bodo poslovala tri različna podjetja, ki pa bodo vseeno povezana.«

Bernarda B. Peček
Foto: Nataša Juhnov

Še nekaj let bo osnovni program Centrovoda program strojnih malt, konec leta pa naj bi na Kosovu začela posloovati prva tovarna, ki bo uporabila njihovo tehnologijo izdelovanja strojnih malt.

Zmanjkalo denarja za največji turistični objekt v občini Lenart

DELNIČARSKA AGATA

Občina Lenart bo dobila prvi hotel. Pravzaprav bi ga morala že dobiti, kajti po načrtih bi ga morali zgraditi do septembra 1989, kaže pa, da pred pomladjo otvoritve ne bo. Na neki način jih je tudi prehitel zasebnik Vindiš, ki se je odločil, da bo ob svojem znanem gostišču oddajal tudi sobe (in dokazal, kako se da graditi hitro in okolju primerno).

Agrokombinat Lenart se je podal v gradnjo hotela ob pomoči občinske vlade in razvojnega dinarja. Tega dinarja je sicer zmanjkalo, vendar jim spremeni predpisi dopuščajo, da se znajdejo na drug način. Izbrali so ime Agata, ki je zgodovinsko povezano s Črnim lesom in tamkajšnje pokrajino, prav tako pa je pomagalo pri ustvarjanju umetniških del, s katerimi bo hotel opremljen.

V hotelu bo na voljo 122 ležišč, poleg tega pa dva apartmaja, in sicer Agata in Friderik. Kar

marnik evropska znamenitost. Ob tem ribniku lahko najdete 600 vrst ptic. Tretja zadeva, ki jo bomo ponujali, je lov. Italijani prihajajo k nam že vrsto let, vendar praktično ni prostora, kjer bi lahko prenočevali. Upamo in pričakujemo, da bodo potem prihajali k nam. Pri hotelu (če nam bodo zime naklonjene) bo veliko naravno in vzdrževano drsališče. Mislim, da imamo tudi zelo dobre možnosti za gobarjenje — dokler nam tega zeleni ne bodo prepovedali. Bolj zanimivo pa bo verjetno zeliščarstvo, ker je na našem območju še zdravo okolje in bogata zelena narava. Na neki način se želimo preskusiti tudi v kmečki ponudbi, kajti mislimo, da pri nas ni velikih možnosti za razvoj turizma na kmetih. Izpolnjujemo tudi pogoje za zahteven izobraževalni turizem, velike možnosti bodo za razna poslovna srečanja in športne prireditve, na vsak način pa želimo pou-

to ali dve prej, ali imate že kaj rezervacij za Agato?

»Lahko je prodajati, če veš datum otvoritve. Glede na to, koliko telefonskih klicev smo že imeli, bi verjetno lahko imeli vse zmogljivosti zasedene že za no-

Zofija Slana, komercialistka Agrokombinata Lenart: »Hotel A kategorije bo moral imeti vse najboljše.«

voletne praznike. Pošteno povedano — o prodaji ta trenutek še ne moremo govoriti. Delamo pa že tako, da bomo lahko potem, ko bo napočil čas za to, učinkovitejši.«

Se ne bojite, da bo hotel v bližini Lenarta prazen? Tudi Vindiš ima namreč turistične sobe!

»Mi govorimo v Lenartu v Slovenskih Goricah o razvoju turizma, tako kot govorijo o njem v Pomurju. In jaz mislim, da en hotel ali motel še ni turizem. Prav tako mislim, da ima vsak svojo značilno ciljno skupino in tržišče. Vsi smo potrebni, če pa ne bomo dobro delali, smo lahko eni in drugi odveč.«

Sedaj je čas raznih reorganizacij — ali bo šel tudi turizem v okviru Agrokombinata Lenart kdaj na svoje?

»Ta trenutek je osnova hotela nekakšen turizem na veliki kmetiji. To pa pomeni, da naše težnje niso usmerjene v odcpitev od matične firme. Mislim pa tudi tako: v preteklosti je uspeval turizem le tam, kjer so imeli tudi svoje prašičke in še kaj drugega. Naša velika kmetija bo imela tudi dosežki so: izdelava 41.000 ton formalina, 29.000 ton karbohidratov in 132.000 ton melanskih ter 3.200 fenolnih lepil. V obravnavanem obdobju so bili polno zaposleni tudi delavci v sektorju strojogradnje, v sektorju raziskave in proizvodnja nafte in plina pa so načrpali 26.000 kubičnih metrov plina. Uspehe so imeli tudi v obratu izolacijskih materialov, kjer so izdelali 235.000 kubičnih metrov lendarja.

Bernarda B. Peček
Foto: Nataša Juhnov

Hotel Agata pri Črnem lesu bi moral biti končan že 25. septembra, toda zapletlo se je pri denarju. Razvojnega dinarja je zmanjkalo in kaže, da bo hotel neke vrste delniška družba. Novembra bodo izbrali najboljšega ponudnika opreme, ki jo bo financiral in s tem postal lastnik. Gradbena dela so v glavnem končana in z delom GP Grosuplje so zadovoljni. V hotel bodo kar trije vhodi, in sicer v gostišče Črni les (s kmečko in lovsko sobo), v hotel z restavracijo (opremlili jo bodo po zamisli Vidica) in brezarinsko trgovino ter nočni lokal. Ob hotelu že urejajo ribnik, ki bo pozimi drsališče, v starih hišah pa bodo uredili konjušnice.

precej postelj, zato se bodo morali zelo potruditi za njihovo prodajo, še posebej, če se spomnimo, koliko hotelov je v Mariboru in Pomurju. O tem smo nekaj vprašani postavili Zofiji Slana, komercialistki v Agrokombinatu Lenart.

Kakšen koncept prodaje pripravljate za Agato? Bo to hotel za lovce, počitek, za zaljubljenec...?

»Ža vse, kar ste našli. Sedaj v začetku, dokler nimamo športnih objektov in konjušnice, bomo v prvi vrsti ponujali ribolov v naših ribnikih in ribnikih Ribiške družine Lenart. Upamo tudi na ornitološki turizem, saj je Ko-

dariti narodnoobčajski program. Vsebinsko bo posvetna ali religiozna, kar je pač v teh krajih doma.«

Bo imel hotel poseben program prireditev — glede na to, da bo ves opremljen v srednjeveškem stilu?

»Na vsak način bomo obdržali Agatino noč, ki jo bomo razširili tudi na druge kulturne prireditve. Tako bi bila Agatina noč nekakšen konec. Črni križ pri Hrašovcu je bil v zgodovini dvakrat uprizarjen in poskrbeli bomo, da bo še tretjič. Skratka — v okolici Agate in Črnega lesa naj bi bile številne kulturne prireditve.«

Hotele je treba prodajati že le-

INA NAFTA LENDAVALA

V devetih mesecih dobiček

V lendaški Ina Nafti so v devetih mesecih letošnjega leta ustvarili 22,5 milijarde dinarjev dobička. Potem ko so oddeli 15 milijard davkov in prispevkov, jim je ostalo 7,5 milijarde neto dobička oziroma denarja za akumulacijo. To pa so komaj 4 odstotki celotnega prihodka. Poslovanje v tretjem trimesečju so torej sklenili pozitivno, vendar pa finančni podatki ne kažejo povsem realne podobe, saj se je spremenil obračunski sistem, poleg tega povzroča gospodarstvenikom hude preglavice inflacija. Bolj zanesljivi so podatki o tako imenovani fizični rasti proizvodnje.

ki se je povečala za 2 odstotka. Tako so v letošnjih devetih mesecih predelali 372.800 ton surove nafte, kar je sicer nekoliko manj kot v enakem obdobju lanskega leta, so pa letos začeli predelovati tudi plinski kondenzat, in sicer 70.000 ton. Predelava tega se bo iz meseca v mesec povečevala, hkrati pa bodo zmanjševali predelavo nafte. Tako naj bi v prihodnjem letu mesečno predelali po 35.000 ton kondenzata (skupaj letno čez 400.000 ton), surove nafte pa bodo tedaj v celotnem letu predelali 150.000 ton. V letošnjih devetih mesecih so pridobili 94.500 ton metanola,

kar je precej več kot v enakem obdobju lanskega leta. Naslednji pomembnejši proizvodni dosežki so: izdelava 41.000 ton formalina, 29.000 ton karbohidratov in 132.000 ton melanskih ter 3.200 fenolnih lepil. V obravnavanem obdobju so bili polno zaposleni tudi delavci v sektorju strojogradnje, v sektorju raziskave in proizvodnja nafte in plina pa so načrpali 26.000 kubičnih metrov plina. Uspehe so imeli tudi v obratu izolacijskih materialov, kjer so izdelali 235.000 kubičnih metrov lendarja.

Š. Sobočan

NOVI VLAKI ŠE KAR DOBRO ZASEDENI

Ni še tako daleč, ko je železniško-transportno podjetje Maribor nameravalo ukiniti vse potniške vlake med Mursko Soboto in Ormožem, razen zelenca in pohorca. Pomurci smo se temu protivili in z letodajnim novim voznim redom (28. maja) so železničarji namesto dveh ukinitvenih vlakov uvedli še tri nove, ki vozijo iz Murske Sobotice do Ormoža in nazaj. Kaj ugotavljajo po petih mesecih?

»Lahko povem, da so novi vlaki še kar dobro zasedeni, predvsem tisti, ki prispe v Mursko Sobotico zjutraj ob pol sedmih, za smer proti Ljubljani in Ormožu pa ob 13.15 in 15.15. Večina potnikov so srednješolci in delavci, ki so se preusmerili na železnico zaradi občutno nižjih cen, kot so na avtobusih. Povečuje pa se tudi zanimanje drugih potnikov, saj imajo vsi vlaki od Ormoža dalje zvezo proti Ljubljani ali Hrvaški, in to skoraj brez čakanja. Želimo pa si, da bi bil bolj zaseden tudi vlak, ki krene s sobotške postaje ob 7.45 in vozi ob sobotah, nedeljah in praznikih,« nam je povedal šef prometne postaje v Murski Soboti Milan Hertl.

J. G.

NAREDI SI SAM IN CHEMO TI BO POMAGAL!

PRVA SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA Z NAJŠIRŠO PALETO
BLAGA KEMIČNE INDUSTRIJE
V MURSKI SOBOTI VAS PRIČAKUJE!

- **PREMAZI:** barve za les, kovino, plastiko, lazurni premazi, barve za stene in tla, avtolaki, laki za parket in pluto, poliuretanski in epoksidni premazi, grafične barve, pleskarski pribor
- **lepila** za les, parket, gumo, plastiko, kovino, beton
- **termo- in hidroizolacijski material**
- **kemikalije** za kovinsko, kemično, tekstilno, grafično industrijo in gospodinjstva
- **pralna, čistilna in higienska sredstva**
- **plastika:** granulati, folije za kmetijstvo, gradbeništvo in gospodinjstvo

POLEG NAŠTETEGA VAM LAHKO PO NAROČILU PRISKRIBIMO TUDI VSE DRUGE KEMIČNE IZDELKE

PROIZVODNA PODJETJA, OBRATNIKI, ŠOLE IN DRUGE USTANOVE TER GOSPODINJE:

VSAK BO LAHKO NAŠEL V NOVI TRGOVINI NEKAJ ZASE. TAKO ZAGOTAVLJA IN VAS PRIČAKUJE OSEBJE NOVE PRODAJALNE, KI BO POZORNO PRISLUHNILO VSEM VAŠIM ŽELJAM!

MURSKA SOBOTA
Titova 5

(prejšnji prostori invalidskih delavnic, na dvorišču knjižarne)
Telefon: (069) 22 650

Chemo

Jesenska kmetijska dela po načrtih

Zahvaljujoč predvsem dolgotrajnemu lepemu vremenu so pomurski kmetijci večino jesenskih kmetijskih del že opravili. Setev ozimnih žit je končana, tudi kornuza za zrno je v glavnem pospravljena, pridelovalci pa končujejo tudi s spravilom sladkorne pese. Zaradi ugodne cene v preteklih letih so kmetje spomladi nekoliko več površin namenili koruzi, posledica tega pa je tudi večja prodaja tržnih presežkov. Pomurski kmetje so to jesen oddali v sušilnice okrog 12.100 ton koruze, žal pa tokrat s ceno niso zadovoljni, saj le-ta komaj pokriva pridelovalne stroške. Za kilogram suhega zrna so sicer dobili 5.500 dinarjev, vendar so tudi vsi stroški izredno visoki in tam, kjer pridelki niso dosegli vsaj 8 ton suhega zrna po hektarju, o kakršni koli akumulaciji ne morejo govoriti. Da je bila ponudba tržnih presežkov koruze kljub vsemu velika, ne preseneča, saj je to tudi posledica zmanjšanja obsega prireje v živinoreji.

Bolj kot pridelovalci koruze pa so to jesen zadovoljni pridelovalci sladkorne pese. Nekateri so letos dosegali rekordne pridelke, pa tudi nad ceno se ne pritožujejo in tako se sladkorna pesa letos uvršča med najbolj donosne poljščine. Kot so nam povedali v tovarni sladkorja v Ormožu, se povprečni hektarski pridelki gibljejo okrog 50 ton, nekoliko slabša pa je vsebnost sladkorja. Seveda pa v ormoški tovarni spremljajo rast inflacije in tej vsaj delno prilagajajo tudi odkupne cene. Pridelovalci, ki so oddali sladkorno peso v novembru, bodo dobili le-to plačano za 22 odstotkov dražje.

Letos je bila v Pomurju pravočasno končana tudi setev ozimnih žit. Tem so v zasebnem in družbenem sektorju to jesen namenili okrog 18 tisoč

hektarjev njivskih površin, prevladuje pa seveda tudi tokrat pšenica. Načrt setve je uresničen, saj so pomurski kmetje to jesen pšenico posejali na 11.500 hektarjih, družbena kmetijska gospodarstva pa na okrog 2.500 hektarjih. Spodbuden ob tem je predvsem podatek, da se v zadnjih letih vse več kmetov odloča za setev kakovostne semenske pšenice, saj so je vseh pomurskih kmetijskih zadrugah letos prodali okrog 1.510 ton, skupaj z družbenimi kmetijskimi gospodarstvi pa je bilo na pomurskih njivah posejane blizu 2 tisoč ton najbolj kakovostne semenske pšenice. Strokovnjaki pravijo, da je to za približno 15 odstotkov več kot v zadnjih treh letih, vzroke za to pa je iskati predvsem v ugodnih pogojih zamenjave merkantilne

pšenice za semensko. So pa tudi sicer pomurski pridelovalci letos zasejali s pšenico nekoliko več površin kot v prejšnjih letih in pričakovati je, da bo tudi ponudba tržnih presežkov temu primerna. Med letos posejanimi sortami prevladujejo sana, marija, lonja, dukat in pitoma, ocenjujejo pa, da so kmetje letos kakovostno seme posejali na okrog 5 tisoč hektarjih ali na 40 odstotkih vseh zasejanih površin s pšenico.

Ob letošnjih jesenskih delih na poljih do večjih zastojev ni prihajalo, saj je kmetijcem vreme bilo naklonjeno, pa tudi oskrba z reprodukcijskimi materiali je potekala nemoteno. Medtem ko je na nekaterih območjih v državi primanjkovalo pogonskega goriva, pomurski kmetijci tega problema niso čutili, dovolj pa je bilo tudi mineralnih gnojil in zaščitnih sredstev. Kljub temu, da so cene reprodukcijskega materiala močno porasle, predvsem cene mineralnih gnojil in zaščitnih sredstev, v Pomurju ugotavljajo, da se njihova poraba ne zmanjšuje. Zasluge za to je med drugim pripisati tudi dobru delu strokovnih in pospeševalnih služb, pa tudi sami pridelovalci so spoznali, da brez ustreznega gnojenja ni dobrih pridelkov.

Ludvik Kovač

Ponudba in povpraševanje oblikujeta cene

Da tudi na področju živinoreje že nekaj časa delujeta ponudba in povpraševanje, potrjujejo cene, ki se zdaj spreminjajo tudi večkrat mesečno. V soboški Mesni industriji so odkupne cene ži-

vine spremenili 2. novembra, težko pa je napovedati, kako dolgo bodo v veljavi te cene. Vse je odvisno od razmer na tržišču in lahko bodo že v prihodnjih dneh nove cene. Tudi inflacija dela

svoje, najbolj pa vse to občutijo potrošniki, ki kupujejo vedno dražje meso. Kilogram žive teže prašičev že dosega ceno od 110 do 120 tisoč dinarjev, v Mesni industriji pa pravijo, da se je ponudba v zadnjem času nekoliko povečala. Nasprotno pa v mesnicah ugotavljajo, da ljudje kupujejo vedno manj mesa. Minimalna pa je v tem času ponudba pitanega goveda iz prostega odkupa, vendar imajo zmogljivosti v soboški klavnici v glavnem zasedene, saj imajo v uslužnostnem pitanju pri kmetih več kot 15 tisoč glav mladega goveda in prevzem od njih poteka normalno. V zadnjem času je bila skromna tudi ponudba telet za nadaljnje pitanje in temu primerno se oblikujejo tudi cene. Od 2. novembra plačujejo tako bikce po 200.000 dinarjev in telčke po 190.000 dinarjev kilogram. In še odkupna cena pujskov: kilogram je po 150.000 dinarjev.

L. Kovač

PREMAJHNA NAVZOČNOST POSPEŠEVALCEV

Da bi se izognili nekaterim pomslekem, je treba poročilo o delu kmetijske pospeševalne službe Živinorejsko-veterinarskega zavoda in Kmetijske zadruge Panonka iz Murske Sobotice dopolniti. Ni dovolj le navajanje konkretnih števil o tržni pridelavi poljščin, živinoreji, pridelavi vrtnin, semen, sadja, gradnji govedorejskih objektov in selekciji goveda ter njego-

vi reprodukciji, ampak bi kazalo v prvi vrsti opozoriti na posamične probleme kmetijske pospeševalne službe. Predvsem pa je nujno opozoriti na osnovno dilemo glede sofinanciranja nakupa plemenske živine, saj število osemenitev iz leta v leto upada. Nesprejemljivo pa je, da sadove pospeševalne službe uživajo tisti, ki kupujejo reprodukcijski material. Zato je treba

probleme v zvezi z uporabo družbenega denarja širše osvetliti in odgovoriti na vprašanja kmetovalcev na terenu, ki opozarjajo, da je še vedno premajhna navzočnost pospeševalcev.

To so ugotavljali na seji soboškega izvršnega sveta in se zavzeli, da bi pri obravnavi konkretnih podatkov izhajali iz leta 1985, torej z začetka tega srednjeročnega obdobja, pri čemer kaže upoštevati razsežnost delovanja kmetijske pospeševalne službe, kot tudi gradivo OK SZDL o odzivu kmetovalcev na terenu. O tej temi bodo razpravljali tudi v delegatskih klopetih. V tesni zvezi s to točko seje izvršnega sveta v Murski Soboti pa je tudi sprememba odredbe o pristojbinah za veterinarsko-sanitarne preglede in stroške poslovanja veterinarsko-higienske službe ter delovanja v letu 1989 v soboški občini. Enostavno rečeno: gre za nove podražitve, letos že četrte, po katerih bi se decembra dvignile cene veterinarsko-sanitarnih pregledov za 35 odstotkov. Od zdaj veljavnih pristojbin pa bi ta porast znašal celo 170 odstotkov. S tem bi pokrili vse predvidene stroške in delno tudi primanjkljaj do konca letošnjega septembra.

Milan Jerše

Setev v državi zamuja

Medtem ko se je setev ozimnih žit v Pomurju končala, pa iz nekaterih območij države ne prihajajo spodbudne vesti. Kot so sporočili v zveznem komiteju za kmetijstvo, so do začetka prejšnjega tedna v Jugoslaviji zasejali s krušnimi žiti le nekaj več kot 760 tisoč hektarjev njiv, kar predstavlja 54 odstotkov načrtovanih površin. Ker so se optimalni roki za setev takorekoč že iztekli, je skorajda jasno, da načrta letošnje jesenske setve ne bodo uresničili. Najslabše kaže v Srbiji, kjer so pšenico posejali le na tretjini načrtovanih površin, spodbudnejši pa je podatek, da setev relativno dobro poteka v naši največji zitnici, v Vojvodini.

Med vzroki za slabo setev omenjajo večletno negotovost okrog odkupa in odkupne cene pšenice, veliko pa so k temu prispevale tudi visoke cene reprodukcijskega materiala. Ob tem, da poraba mineralnih gnojil na nekaterih območjih pada, skrbi tudi podatek, da kmetje sejo vedno več doma pridelane pšenice.

L. K.

DRUGAČNI POGOJI ZAHTEVAJO TUDI DRUGAČNO OBNAŠANJE

Osnovni faktor razvoja kmetijstva je tržišče, zato je treba to panogo gospodarstva izpostaviti njegovemu delovanju, saj bo le tako mogoče izkoristiti vse naravne danosti, s katerimi v Jugoslaviji razpolagamo. To je vsebina opredelitev, ki so vgrajena v dokument o dolgoročnem razvoju agroindustrijske proizvodnje v Jugoslaviji, ki ga je na seji sredi prejšnjega tedna sprejel Zvezni izvršni svet.

Kmetijci so že dalj časa opozarjali, da zase ne zahtevajo posebnih ugodnosti pač pa le izenačitev pogojev gospodarjenja z ostalimi panogami gospodarstva. Zaradi podrejenega položaja je razvoj kmetijstva stagniral, na mnogih področjih je celo nazadovalo in takšno stanje več ni vzdržno. Reforme gospodarskega sistema ne morejo obiti

tudi reform v kmetijstvu in kaže, da se na tem področju končno vendarle začne nekaj spreminjati. Vendar zgolj sistemske rešitve same po sebi še ne bodo dale pričakovanih rezultatov, če ne bo prišlo tudi do drugačnega obnašanja med samimi kmetijci.

Zaustriti bo potrebno predvsem konkurenco znotraj samega kmetijstva in odpraviti monopolistično obnašanje, ki je še vedno prisotno na mnogih področjih. To bo moč doseči z vzpostavljanjem pluralizma lastništva, družbenega, zasebnega in združnega, kot tudi z zagotavljanjem sistemskih pogojev za svobodni avoz in izvoz kmetijskih proizvodov. Odpravljanje monopolov in večja konkurenčnost bosta tudi same kmetijce prisilila k drugačni in racionalnejši organiziranosti pa tudi k

iskanju možnosti za cenejšo proizvodnjo. Upali bi si trditi, da je na tem področju še toliko neizkoriščenih možnosti, saj so doslej znali mnogi prav spretno izkoristiti svoj monopolni položaj. Prav zaradi tega delovanje tržišča še ni zaživelo v pravi meri, saj so v prenekateri organizaciji svoj ekonomski položaj reševali s povečevanjem cen, ne pa z racionalnejšo proizvodnjo in zniževanjem stroškov. V novem gospodarskem sistemu bo takšnemu obnašanju odklenalo, saj v tržnem gospodarstvu ni prostora za tiste, ki se mu ne znajo prilagoditi in se temu ustrezno organizirati. To so pokazale izkušnje v svetu in temu se ne bomo mogli izogniti tudi pri nas. Seveda pri tem tudi kmetijci ne bodo izjema.

L. Kovač

Še enkrat:

Pravzaprav je vprašanje naslovljeno na samega Rudija Cipota, prej sekretarja, zdaj člana Predsedstva OK ZKS Murska Sobotica. Po objavljeni radijski informaciji v okviru oddaje Minute za kmetovalce, v nedeljo 8/10-1989 je za okroglo mizo v našem uredništvu v sredo 11/10-1989 izjavil, da ji v ničemer ne oporeka oz. da se tudi sam podpiše pod objavljeno besedilo. To se v bistvu prekriva s časopisnim člankom z naslovom Na silo zatrti poganjki spet brstijo, objavljenim v Vestniku dne 12/10-1989 (na 7.

Na silo zatrti poganjki spet brstijo

strani). Kako je s trditvijo Predsedstva OK ZKS Murska Sobotica o neresničnosti trditve, da je »sekretar Cipot moral odstopiti« in da je vsem dobronamernim znano, da mu je potekel dvoletni mandat, ki pa ga na lastno željo ni hotel ponoviti, vedo Cipot in vsi dobronamerni sami — v Murski Soboti, Pomurju in zunaj njega. V interesu javnosti in dialoga pa bi bilo smiselno in koristno, če bi se razvidno in dokazljivo pojasnila usoda scenarija za novo razvojno strategijo agroživilstva

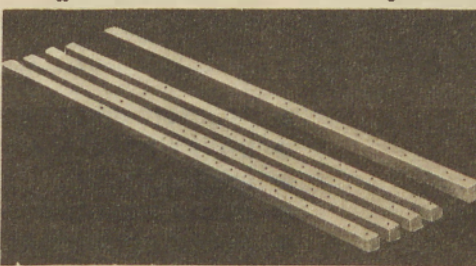
na ravni soboške občine oz. murske pokrajine. Za to namreč gre, kajti dejstvo, da Cipot in skupina, ki s tezami za nov globalni razvoj kmetijstva na programsko-volilni konferenci OK ZKS Murska Sobotica 22. aprila 1987 ni uspela prodreti, nadaljujejo z delom — vendar kot projektno organizirana in vodena ter samostojna in strokovno večplastna skupina — marsikaj pove. Pove, da — naj ponovim naslovno misel — na silo zatrti poganjki spet brstijo.

Branko Žunec

KAMIN KERAMIK je trajnožarna peč na trdo gorivo

Kamin je primeren za stanovanje ali počitniško hišico. Ima velik izkoristek energije, celo do 80 odstotkov (navadne peči le do 50 odstotkov). Z njim lahko privarčujete pri izdatkih za kurjavo in si ga lahko vgradite sami.

VINOGRADNIŠKI STEBRIČKI

Krajnik: dimenzija 80 x 80 x 2800
masa: 42 kg
Srednjik: dimenzija 80 x 80 x 2800
masa: 24 kg
Poraba stebričkov je odvisna od lege vinograde, sorte grozdja ipd. Največja dovoljena razdalja med stebrički znaša šest metrov.

OPEKARNA PRAGERSKO

62331 PRAGERSKO

Telefon: (062) 817 100, 817 115

FRANCEKOVO
PREMIŠLJANJE

KORUZA JE
POBRANA
IN PRODANA

OBRAČUNALI
SO MI
VLAGO.

STROŠKE
SUŠENJA,

PREVOZ IZ
ODKUPNE
POSTAJE,

PLAČAL
SEM
KOMBAJN.

IN UGOTOVIL, DA JE
ZASLUŽEK NIČLA

Do poceni hrane

Da je hrana iz dneva v dan dražja, ni treba posebej poudarjati. Dovolj se je le nekoliko sprehoditi po trgovinah ali zaviti v kakšno restavracijo ali obrat družbene prehrane. Na svojevrstno idejo so zato prišli v tovarni pohištva v Beli Palanki, ki zaposluje 385 delavcev in ima svoj obrat družbene prehrane. Odločili so se za lastno farmo prašičev, ki jih pitajo z ostanki hrane iz svojega in ostalih obratov družbene prehrane v tem mestu. Tako zdaj pripravljajo poceni in kakovostne obroke hrane za zaposlene. Vsekakor dobra odločitev, ki bi jo lahko posnemali tudi drugi delovni kolektivi.

L. K.

IZPOVED »TUJKE«

Konec septembra je minilo petnajst let, ko me je pot pripeljala v Turnišče. Bilo mi je 19 let. Nisem lahko zapustila svoje rodne hiše in staršev. Hotela sem oditi, da bi nekoga pozabila. Službo sem dobila v Planiki. Tudi dobrega prijatelja sem spoznala in poročila sva se. Šel je k vojakom. Za novo leto 1978 sem se spet odpravila na Gorenjsko — domov, da bi tam rodila in preživela poročniški dopust. Hitro sem uvidela, da ne sodim več tja. Po dveh mesecih sem se vrnila in začela delati po štiri ure. Nisem se prestrašila, ko sem opazila, da sem spet noseča. Tri mesece po tistem, ko je mož prišel od vojakov, sem rodila sina. Bili smo lepa družina. Ni nam bilo vselej postlano z rožicami in ni nam šlo vse gladko. Začeli smo graditi hišo in se leta 1982 vselili vanjo. Drugo leto smo spet pričakovali novega družinskega člana, a prehitro smo se ga veselili. Naslednje leto v začetku oktobra smo le dobili, kar smo tako želeli, še enega sina. Ni mi bilo lahko. Tih sem slutila, da družina razpada, prestala sem veliko bolečin. Resnico sem izvedela pet tednov po porodu. Mož si je našel ljubico. To ni bil mali skok čez plot. Zaljubljen je bil. Ko sem ga vprašala, ali bi res lahko kar pozabil na dom, tri otroke, devet let zakona, je rekel: »Katerega otroka bi mi pustila, če bi enega morala dati?« Tega stavka ne bom nikoli pozabila. Bolel me je bolj, kot če

PUSTITI NAM NAŠO GRENKO SREČO

bi me rezal na kose. Ne, jaz svojih otrok ne bom ločevala. Vem, da rastejo, da bodo šli vsak svojo pot, ko bo za to prišel čas.

Spet smo šli na Gorenjsko, jaz in otroci. Obupana, do konca strta, na kraju z živci. Vedela sem, da moram preboleti, se spet postaviti na lastne noge. Ne vem, kje sem našla moč, verjetno pri otrocih, še posebno pri najmanjšem, da sem prebrodila najhujše. Za novo leto smo se vrnili, a mož-ati je odhajal. Ni se odločil za nas, šel je. Še je prišel domov, nismo se sprli. Ze sem verjela, da bo vse v redu, ko se je spet vse podrla. Sedaj ni več čestitk za rojstne dneve in praznike. Kolikokrat smo se vprašali, zakaj se je to zgodilo prav nam, koliko smo prekokali, to vemo samo mi in zidovi našega doma.

Ko sva se poročila, mi je župnik rekel, da bom tu vedno tujka, da me nikoli ne boste zares sprejeli medse... Gotovo je ljudi bolj poznal kot jaz. Ne, nikogar ne mislim nič prositi, nikogar siliti, da bi nas imel rad. Le oblubo, ki sem jo dala otrokom, bi rada izpolnila. Moj dom je daleč, 250 km je do Poljanske doline. Moji otroci so okusili že dosti grenkega, morali so požreti prenekatero bridko laž in nepremišljeno besedo. Mnogokrat mi zaupajo, da bi raje živeli na Gorenjskem. Pa vendar je njihov dom tu.

Kar se je zgodilo, se ne da spreminjati. Naj je bila bolečina še tako huda, minila je. Sedaj boli brazgotina, boli spomin, boli, ker ne znamo, ne moremo, nočemo pozabiti. Tudi to bo

minilo, vem, da bo. Verjamem, da za vsakim dnem pride nov dan, da za vsakim dežjem posije sonce. Ne pišem samo zaradi nas. Vsaka hiša ima svoje težave, svoj križ. Nihče ne hodi samo po gladki, ravni cesti. A zakaj se potem tako veselimo nesreče drugega, zakaj toliko obrekovanja, zakaj tako radi delamo iz muhe slona? Kaj imate od tega — bolj debelo repo? Mogoče repa res hitro zraste, vendar je v njej skoraj sama voda. Ne zaradi nas, zaradi sebe pomislite, kaj je dobro in kaj slabo. Moja mama pravi, če ne moreš pomagati, ne delaj slabega. Kaj se dogaja z nami? Mladim bomo vzeli voljo do dela in življenja. Nemogoče je ustreči vsem. Nemogoče narediti tako, da bo za vse prav. Kaj, ko bi se malo prilagodili drug drugemu, za vse je dovolj prostora, dovolj dela in dovolj kruha, le s treznim premislekom je treba vse pričeti. Da, treznim — tudi to je nekaj, kar me teži. Ni ravno pravi čas sedaj, ko smo potrgali grozdje in pijemo še zadnje lanske vino. Za dobro voljo pravite, pa za moč in zdravje. Kaj pa strah, ki ga občutijo otroci, ko oče pride pijan domov, da o tem, kako je, kjer pijeta oče in mama, niti ne govorim. Alkohol ne reši nobenega problema, le doda jih. Tudi zdravljenje je zastoj, če človek nima svoje volje, da bi se uprl alkoholu.

Zakaj ne bi bili dobri in učili svojih otrok delati? Kar se naučijo kot otrok, ne pozabiš nikoli, to je največja dola za življenje. Bodite mame, samo mama zna potolažiti jokajočega otroka, samo mama razume vsako bolečino! Bodite očete, ki znajo potrpežljivo otroka po rami, ki se znajo z njim smejati, ko je vesel, stisnite mu roko in mu pomagajte, ko mu je hudo. Veste, kako srečen je otrok, ki sedi očetu v naročju in mu ta bere pravljice? Stečen je mladenič, ki mu je oče prvi prijatelj. Zidajte svojim otrokom domove, kamor bodo lahko stopili kadarkoli bodo želeli, kjer jih bo vsako

zimo čakalo toplo ognjišče, kjer bodo vedno dobrodošli. Do sedaj nam je mnogim pomagala inflacija, saj danes od posojil, ki pred leti niso bila majhna, plačujemo majhne zneske, da niso vredni toliko kot škatala cigarete. Odslej bo verjetno težje priti do tega, pa čeprav bo kruh trd in črn in bo ob njem le kozarec vode. Ne bojte se dela, naj vas ne bo sram od dela umazanih rok. Ne preklinjajte zemlje, ne sejte s kletvijo na ustih, ker boste s kletvijo tudi želi in mesli kruh... Za srečo je treba tako malo. Ne igrate se z naravo. V primerjavi z njo smo le drobne mravljice, ona pa je mogočna in nam v trenutku lahko uniči vse, kar imamo. Ne izzivajte nesreče, ki tako ali tako preži na vsakem koraku. Čuvajte svoje zdravje, če pride v goste prava bolezen, ne more pomagati noben zdravnik. Imejte radi svoje najbližje, ljubezen je nekaj najlepšega, kar zmoremo. Le zakaj se tolikokrat tako kruto in tragično konča?

Ne zamerite mi, to sem morala napisati. Že leta nosim to v sebi. Vsaj stokrat sem v mislih že napisala na papir. Sedaj sem MORALA zares in vi boste brali. Pustite nam naš dom in našo srečo. Grenka je, bridka kot pelin, samo dovolite nam jo. Otroci odrasčajo, še malo, pa bodo odšli vsak po svoji poti. Rada bi jim pomagala, vem, kako kruto zna biti življenje. Vsak ga mora živeti sam, v najhujših trenutkih težko najde prijatelja. Upam, da bodo znali biti dobri, da jim ne bo težko delati, da bodo zadovoljni s tistim, kar bodo dosegli.

Oprostite, če sem koga prizadela. Vem, da včasih resnica boli, dobro vem tudi, kako bolita laž in prevara. Nikomur ne želim nič slabega. Ni mi žal, da sem pred petnajstimi leti prišla med vas. Takrat nisem prinesla s sabo ničesar, in nič ne bom odnesla, če bom odšla. Takrat sem vedela, da nekaj znam, kar lahko naučim druge, če bodo to želeli. Samo delo mi je pomagalo prebroditi veliko težav, pomagalo pozabiti, kar se ni več dalo spremeniti. Upam, da bom znala delati tudi naprej, učiti druge in sebe. Vse se da naučiti, če človek hoče in ima veselje, nihče pa ne ve vsega. Samo z združenimi močmi se da vse doseči. Nikoli pa ne bodo vrane pele kot slavčki in psi mijavkali kot mačke, pa so vendar tudi ti lahko prijatelji.

Dora

LJUDSKI GLAS

OBMURSKI TEDNIK

DANES 60.000! 1200 NOVIH NAROČNIKOV! — Pred nami je natanko 50 števil — zajetnejše so, v novi preobleki — ki so izšle v letu 1967. Da bi dobili občutek za tedanji čas, nekaj naslovov:

- Pomurje — zelena tovarna
- Bele telefonske lise ne bo več
- Skupščina občine Murska Sobota daje v javno razpravo osnutek odlokov o izkoriščanju glin, peska, proda in kamna in o vzdrževanju manjših potokov in jarkov
- Strokovno izšolanje kadrom odprti vrata
- Dr. Anton Vratuša — izredni in pooblaščen veleposlanik SFRJ v OZN

— Zvezni izvršni svet je imenoval Rudija Čačinoviča za svetovodja državnega sekretarja za zunanje zadeve

Sklad Bratov Ribar na osnovni šoli Draga Lugačiča — »Svet osnovne šole Draga Lugačiča v Lendavi je sklenil ustanoviti sklad Bratov Ribar, ki bo stimuloval učence za odlične uspehe. V sistemu sklada naj bi učencem resnično občutil zanimanje družbe, šole in drugih za njegovo prizadevanost in učenje. Spoznanje, da si s prizadevanjem lahko zasluži družbeno priznanje — poizkušeno značko in medaljo, ki je enaka v vsaj državi, bo učence močno stimuliralo za pozitivne odločitve. Vitrina sklada bo postavljena v šoli na najvidnejšem mestu, v njo pa se bodo vpisovale imena podpornikov.« (Vestnik, št. 23, 15. junija 1967)

drugi tisočletjem (18.000 prebivalcev, 8 otroških vrtec, 4 otroške jasi, avtočamp, kulturni dom in rekreacijski center)

— Lovski ping pong v Radgoni

— Pred volitvami zveznega poslanca (Kandidata Peter Vu-jec in Karel Lutar)

DANES 60.000! — »Pred dnevi je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor novega poslovnega združenja slovenskih pokrajinskih tednikov, naših »lokalnih časnikov«, kot jim včasih pravimo. Trije izmed njih — DOLENJSKI LIST v Novem mestu, TEDNIK v Celju in VESTNIK v Murski Soboti — smo se že nekaj tednov pred tem občinam zbo-

VESTNIK

rom dogovorili, da bomo od danes naprej vsak teden tiskali po 4 skupne strani v vseh treh listih... 60.000 pa je naša trenutna skupna naklada...« (Vestnik, št. 41/67, 19. oktobra 1967)

Ob 50-letnici t. i. »velikega oktobra« malone posebna številka ali vsaj priloga Vestnika — pogledajte v tisto, ki je izšla 3. novembra 1967! In še pojasnilo k začetnemu naslovu 1200 NOVIH NAROČNIKOV. Toliko so jih namreč »pridobili« od 1. novembra do novega leta. V novoletni številki pa maratonski sestavek pod naslovom O zmaji s sedmimi glavami ali Vestnikovi

- Se nekaj naslovov:
- Zakaj grožnje s prekinitvijo dela?
 - Pobratenje Murske Sobotne in Kozsega?
 - Lendavska Nafta uspešno gospodari
 - Prašičji farmi v Podgradu se obetajo lepši časi (Rešitev vidijo predvsem v večji lastni prireji prašičev)
 - Sobotna desetletje pred

novinarji o sebi in marsičem. V tem letniku tudi karikatura, ki jo ponatiskujemo.

Z dovolj zgovornim naslovom — **Stoletnica svetovno znane radenske slatine** — Ni bil ples čarovnic, kloketala je slatina — vstopamo v leto 1968, ko se naš tednik še bolj »odebeli« oz. pri- stane pri obsegu, ki je še dandanes standard.

(B. Ž.)

OBMURSKI VESTNIK

VESTNIK

LETO XVIII — Štev. 1 MURSKA SOBOTA, 6. januarja 1968. Cena: 50 den. 10

Delavski svet DO MERCATOR SLOGA, p.o., Gornja Radgona, Partizanska c. 16

razpisuje

prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili:

1. VODJE KOMERCIJALNEGA SEKTORJA (reelekcija)
2. NAMESTNIKA VODJE KOMERCIJALNEGA SEKTORJA (ni reelekcija)

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- pod zap. št. 1 in 2 morajo imeti višjo izobrazbo ekonomske, komercialne ali pravne smeri z najmanj 2 letoma delovnih izkušenj na enakem ali podobnem delovnem mestu ali srednjo izobrazbo ekonomske ali komercialne smeri z najmanj 3 leti delovnih izkušenj na enakem ali podobnem delovnem mestu,
- da so državljani SFRJ,
- da imajo moralne in organizacijske sposobnosti za vodenje sektorja,
- da niso bili kaznovani za kazniva dejanja, storjena iz koristiljublja ali nemoralnih dejanj,
- da imajo sposobnost komuniciranja z ljudmi,
- da imajo sposobnost natančnosti, skrbnosti in vestnosti.

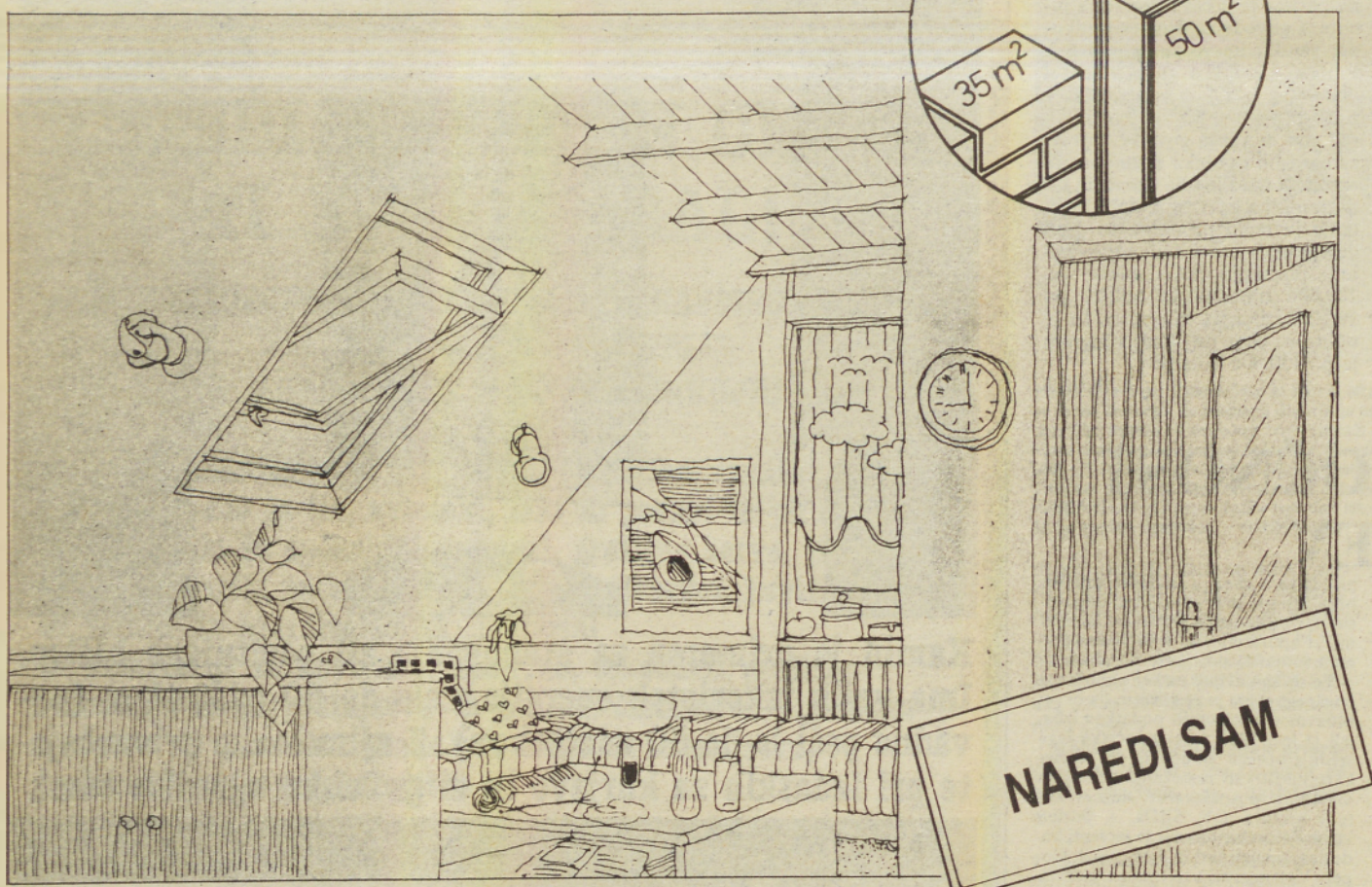
Kandidati se imenujeta za 4 leta, po poteku te dobe sta lahko ponovno izbrana.

Kandidati naslovijo svoje prošnje z ustreznimi dokumenti v 15 dneh po razpisu na naslov: Razpisna komisija MERCATORJA-SLOGE, p.o., Gornja Radgona, Partizanska 16.

Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh od poteka roka za prijavo.

MONTAŽNE STENE

JELOVICA

- ves potreben material na enem mestu
- preprost transport
- zidarska dela niso potrebna
- preprosta suha montaža

- prostori takoj uporabni
- boljša izkoriščenost prostorov
- majhna teža
- dobra toplotna in zvočna izolacija
- dobra odpornost proti požarom

CENEJE OD KLASIČNE GRADNJE

UGODNE CENE — 10% POPUST —

BREZPLAČEN PREVOZ IN MONTAŽA!

JELOVICA

Predstavništvo MURSKA SOBOTA, Cankarjeva 25, tel. (069) 22 921.

KOCBEKOV SHOD V VIDMU OB ŠČAVNICI

»POGREŠAM(O) EDVARDA KOCBEKA!«

In še: »Mi nimamo svojih generalov. Naši generali so pesniki. Naš general je France Prešeren. Naš duhovni general je Edvard Kocbek.«

Zanosno je izzvenel priložnostni nagovor akademika prof. dr. Antona Trstenjaka na nedeljskem Kocbekovem shodu, ki si ga je v Vidmu ob Ščavnici (do leta 1953 Sveti Jurij ob Ščavnici) omislilo gibanje slovenskih krščanskih demokratov v sodelovanju z občinsko (radgonsko) in krajevno organizacijo Socialistične zveze.

Več deset zbranih (med njimi tudi Kocbekov brat in sestra) je na videmskem trgu pri spomeniku Matiji Gubcu kolektivno premišljevalo (o) obletnici smrti velikega slovenskogoriškega rojaka, pesnika, pisatelja, esejista in politika Edvarda Kocbeka (27. september 1904 – 3. november 1981). Se eno od znamenj slovesa od t. i. svinčenih časov, ko so morale biti osebnosti Kocbekovega kova izbrisane iz narodovega spomina?

»Pogrešam Edvarda Kocbeka. Pogrešam njegovo rojstno hišo; tisto hišo, iz katere je izšel in v kateri sva se že kot gimnazijca neštokrat srečevala, tam, kjer sva družno kovala načrte o prihodnji podobi slovenske družbe in slovenskega človeka. Prav letos, ko smo Slovenci v svoji samobitnosti in samostojnosti izpostavljeni bolj kot kadarkoli prej, močno pogrešam prijatelja Edvarda Kocbeka in njegove navdihe. Navdihe, v katerih je bil ne le ustvarjalec, ampak neizčrpljiv do neumrljivosti. Še danes nam v svoji enkratni samostojnosti in izvirnosti na novo govori in nas navdihuje za vztrajnost in — kot je sam pou-

Fotopogled na del prizorišča Kocbekovega shoda v Vidmu ob Ščavnici s slavnostnim govornikom, akademikom, prof. dr. Antonom Trstenjakom.

darjal — za avtentičnost slovenskega človeka. Se pravi za poštenost, pristnost in zvestobo do konca,« je glasno premišljeval prof. dr. Anton Trstenjak. »Spominjam se ga, med drugim, iz tistih let, ko je zapustil dvoletni študij teologije in se umaknil iz rojstne hiše, ne da bi jo zapustil, da bi podnevi tiho snoval na prostoru, kjer zdaj stoji kulturni dom. Takrat je bila tod lesena baraka in v njej Kocbekov kotiček; z mizico, za katero je snoval in delal. Takšen je bil naš Edvard Kocbek vse življenje, čeprav je skušal obnavljati ne samo slovenski narod, ampak vse svet. Kljub temu se je skrival pred svetom, ne da bi se skrival pred njegovo aktualnostjo in njegovim življenjem. Skrival se je v dušo, v duhovno nevidno stran naše slovenske družbe in vsega sveta; tisto dušo, iz katere je ustvarjalno dajal nove pobude in navdihe in od katerih še danes živimo. Ko smo šli kulturniki iz Ljubljane počastiti našega velikega pesnika Franceta Prešerna v Vrbo, se je med drugimi kulturniki oglasil s stopnišča Prešernove rojstne hiše tudi Edvard Kocbek, rekoč: Mi nimamo svojih generalov. Naši generali so pesniki. Naš general je France Prešeren. In zato danes nadaljujem z njegovimi besedami: Naš duhovni general je Edvard Kocbek in je kot tak za nas neumrljiv. Slava mu vedno!«

Iz daljšega priložnostnega recitala, zgrajenega na osnovi Kocbekovega besedila Kdo sem, ki ga je bral v tržaškem kulturnem domu 27. aprila 1965, smo si zapomnili sklepni del: »Vrhunec tega novega razdobja pomeni Prešernova nagrada leta 1964. Vendar se moje kritično razmerje do družbe ni spremenilo. To izpričuje moja lanska izjava v Naših razgledih. V njej sem opozoril na spor med družbo, ki planira, računa, glajhšaltac, in ustvarja povprečnost, in ustvarjalci, ki tvegajo, spodbijajo, presenečajo, protestirajo in pohujšujejo.« Ob koncu shoda je bila izrečena tiha želja, naj bi v rojstnem kraju Edvarda Kocbeka postavili spominski ploščo ali vsaj doprnski kip v spomin velikemu ustvarjalcu, umetniku, buditelju, ki je na vprašanje, čemu ustvarjam, takole odgovorjal: »Ustvarjam najprej zato, ker moram ustvarjati, potem zato, ker ustvarjam iz posebnega bitnega stanja, in nazadnje ustvarjam zato, ker me k temu obvezujeta resničnost in moj bližnjik.«

Branko Zunec

O GLEDALIŠKEM FESTIVALU V LIPNICI

32. internacionalnih dnevov gledališča, ki so potekali konec oktobra v Lipnici, se je po izboru ZKO Slovenije letos udeležila naša gledališka skupina Kuda Stefan Kovač iz Murske Sobote s predstavo Jančarja Zalezujoč Godota.

Ta osrednji avstrijski amaterski gledališki festival, ki je podoben našemu jugoslovanskemu v Trebinju, gosti tudi skupine drugih držav. Letos so bile zastopane Italija, Madžarska, Zvezna republika Nemčija, Češkoslovaška in z našo predstavo Jugoslavija. Festival je potekal pod naslovom Literatur in der Stube, torej so bile zastopane vse tiste oblike gledališča, ki se lahko zgodijo v majhnih ali pa ne zgolj gledališču namenjenih prostorih, ki pa seveda to lahko postanejo. Tako je postalo gledališče na neki način vse mesto Lipnica, saj so predstave potekale v kavarni, kaptucinskih samostanu, sejni sobi, v zaodruju gledališča, največ pa v različnih zanimivih prostorih gradu Seggau, ki stoji na vzpetini nad Lipnico.

Med festivalom se je zvrstilo sedemnajst predstav, in ker je gostitelj omogočil vsaki skupini, da je bila navzoča vse dni festivala, smo si večino predstav tudi ogledali in ugotovili, da naše

amatersko gledališče v ničemer ne zaostaja za dogajanjem na tem področju v drugih državah. Videli pa smo nekatere oblike gledališča, ki jih pri nas v amaterizmu

ne gojimo, kot sta na primer iz stare gledališke tradicije izhajajoče pripovedno gledališče »Geschichtzählerje« ali pa gledališče, ki temelji na pantomimi in telesnem izrazu.

V dopoldanskem času so potekala teoretična predavanja na temo naslova festivala, po predstavah pa seveda neuradna, a zato seveda zelo zanimiva družjenja in izmenjava gledaliških izkušenj v eksotičnem okolju gradu Seggau.

Gledališka skupina Kuda Stefan Kovač

AJŠA NAJŠA, OPICA OŠPICA IN CUFEK

NOVI LITERARNI JUNAKI FERIJA LAINŠČKA

Srečujemo ga in beremo, gledamo gledališke predstave, za katere je napisal besedila, otrokom recitiramo njegove pesmice, ki jih je mogoče zaslediti v Cicibanu, za odrasle pa še kje drugje: Ferija Lainščka — književnika, ki živi med nami in vztrajno piše. Z njim smo se pogovarjali ob poslušanju njegove pesmi Nikdar ne boš znala, ki jo je uglasbil mojster Bojan Adamič, na VI. Jugoslovanskem šansonu Rogaška 89 pa v narečju zapela Meri Avenak. Zato je bilo prvo, spontano vprašanje: Feri, kako se počutiš ob poslušanju svojega prvega šansona?

No ja, nekaj pesmic smo že naredili. Sicer jim nisimo rekli šansoni, tako da to ni moja prva izkušnja z glasbo, je pa res, da vsaka taka glasbena obdelava prinese svoje, in zdi se mi, da je ta komad zelo dobro narejen in da ga je Meri Avenak tudi dobro odpela.

Za prireditev Jugoslovanski šanson Rogaška 89 si bojda zvedel šele iz javnih medijev, torej je bil kratki stik med tabo in organizatorji?

Najpomembnejše je seveda, da je ta pesmica posneta in se lahko vrti na radijskih valovih (na murski val jo je osebo posredovala Meri Avenak, ki je tudi urednica glasbenega programa ljubljanskega radia, op. p.). Organizatorji pa so pač organizatorji in bodo morda to napako popravili ali pa tudi ne.

Pri Prešernovi družbi je pred kratkim izšel tvoj roman Ajša je Najša, ki ga prebira moj sin in je torej namenjen najstniški generaciji, če je sploh generacijsko opredeljen. Kako to, da si ga napisal, ko pa tvoja hči še ni stopila v ta leta, poprejšnji romani pa so bili nad najstništvom?

Takole bi rekel: mogoče pa sem še jaz v teh letih. Vsekakor je Ajša Najša najstniški roman, za katerega sem prepričan, da ni namenjen samo najstnikom, sploh če gledam celo z očmi Ajše Najše, se mi zdi, da bi ta roman morali prebrati tudi starši, pa mogoče še učitelji, ker zajema tematiko, zaradi katere je Ajša Najša velikokrat kregana v šoli.

Preskusil pa si se že (in to uspešno) s pesniško zbirko za otroke Cicibanja, poleg številnih pesmi, ki so objavljene v Cicibanu in drugo. Rad pišeš za otroke?

Kaže, da zdaj pišem samo še za otroke, četudi imam pripravljenih nekaj projektov v gledališču za odrasle. Pisati za otroke pa je neka posebna draž in bom kar nadaljeval, ker otroci pravijo, da to dobro delam. In to mi dosti pomeni.

Tako je, otroci so neposredni in iskreni, saj se ne znajo pretvarjati. Pri Pomurski založbi na-

povedujejo še v tem letu izid tvoje slikanice Slik-slik. Jo lahko predstaviš?

Gre za avtorski projekt Marjana Mančka, enega naših najboljših ilustratorjev, in mojega s tekstovnim in oblikovnim delom samih zložen. Obenem pa je tudi zaslug domače založbe, ki nama je omogočila, da sva lahko avtorsko delala pri projektu, da sem naredil zasnove za zloženke in sestavljenke Slik-slik in da se je Marjan Manček vključil še s svojimi idejami in da bo v času knjižnega sejma v Ljubljani izšel paket, sestavljen iz dveh knjig ter najverjetneje tudi nalepk. Junaki zloženek so kužek Cufek pa Cofka, kužka iz visoke družbe, ki si jo je izmislila moja hčerka Kaja. Potem je še Ošpica, ki je pobegnila iz cirka, ker ne more preboleti ošpic in ji ne dovolijo, da bi nastopala, saj nihče ne dovoli voditi otroke v cirku, v katerem razsajajo ošpice. Pojavlja se še nekaj likov, ki so v hudomušnih, šalivih zgodbicah, zanimiva pa je oblika knjige. Mislim, da je tisti izziv, ki bo pritegnil, saj je ena knjiga sestavljena: šele ko otrok sestavi lik v njej, lahko prebere zgodbo, ker je v njej nekaj ključ. Druga je zloženka, narejena tako, da iščemo v njej izhod za živali, ki so se ujele v živalskem vrtu. Skratka, gre za projekt, ki naj bi bil tudi rablo didaktičen. V njegovo reklamno sporočilo smo zapisali, da naj bi dramil domišljijo in ustvarjalnost.

NIKDAR NE BOŠ ZNALA

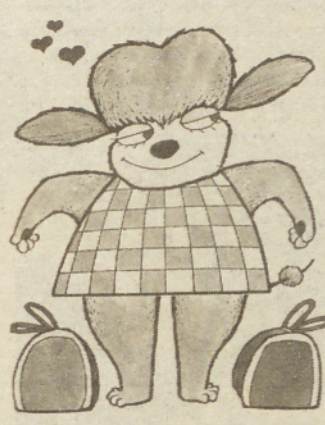
Nikdar ne boš znala, kak se vrabli na toj streji ceji mili den kšujejo, kak se vrane na toun droudi sveklou pogleluejejo, kak ena stara sraka po toj dvoriščaj grdou kradne, grdou kradne, te pa pod večer s kejson srakopejni pod perout spadne, nikdar ne boš znala, nikdar ne boš znala, kak se pijanci, šteri tuj na kukli včasi čemijo, domou bojijo, kak kakša stara mamica v kmici sama idouč moli devico Marijo, kak tuj doli na postiji včasih stoj obstoiji, kak da bi ne bilou za naprej več potij, nikdar ne boš znala, nikdar ne boš znala, zakoj mi včasii paše taksa žmetna kmica, zakoj odpejran oukna, da okouli lejeje močne ftiča nej, toga nikdar ne boš znala, če boš pa znala, ne boš mōgla razmiti.

Pa še pravšnji čas bo slikanica izšla, kajti tako bodo starši lahko pri iskanju daril zavili kar v knjižarno in tam našli primerno božično ali novoletno darilo.

Še to bi rekel, da so te knjige zaradi posebne oblike in pristopa drugačne od siceršnjih, ampak vedno trdim, da so otroci enako pametni, problem pa je pri starših. Zato bodo po novosti posegali bolj razgledani starši, ki vedo, da ni le neki priročnik ali slovar tisto, kar bo naredilo otroka »pametnega«, ampak da je to nekaj predvsem, kar spodbuja otroka in drami njegovo ustvarjalnost ter posreduje vodi k razmišljanju. Torej misliti in se zraven igrati.

Ker si svobodnjak, v teh eksistencno nesvobodnih časih pa je to težko, me zanima, kako je z Guliverjem — trajno delovno skupnostjo samostojnih kulturnih delavcev, ki si jo pomagal osnovati in je začela delati na osnovi tvojih prizadevanj, še vedno pa je kolikor vem, edina tovrstna združba tod okoli.

Kar se tiče Guliverja, pripravljamo premiero. Spet gre za otroke in za lutke. Glavni lik lutkovne

igrice, ki bo na naših odrih pred novim letom, je opica Ošpica, ki je vključena tudi v Cufkove dogodivščine in sem jo prej opisal. Premiera bo predvidoma na eni okoliških osnovnih šol, ker v Murski Soboti ni primerne dvorane. Pripravlja jo naša standardna zasedba: Brigita Perhavec, Miki Roš, Janko Lešnik in Sandi Červek, ki je oblikoval plakati. Če lahko sodim po zadnjih vajah, je kar posrečena zadeva. Sodi v prednovoletni čas in je za starostno stopnjo predšolskih, pa tudi mlajših otrok in tistih v osnovnih šolah do tretjega razreda. Bomo videli, kakšen bo odziv. Če bi otroci sami odločali, bi jo gotovo kar precej igrali, zdaj pa so objektivne okoliščine — osnovne šole z malo denarja in osnovno skrbjo za plače, ki kroji vso ponudbo, ki je šolarjem na voljo. Moram povedati, da mi to ni všeč!

Ker si človek, ki ne zna mirovati, in ne molčati, bi bilo poleg tega, kar si že prej povedal o teatru, zanimivo zvedeti, kaj se snuješ.

Ja, znan sem po tem, da počnem sto stvari naenkrat. Če ne toliko, pa vsaj tri štiri: tako se že dalj časa pripravljam na pisanje romana za odrasle, za katerega bo potrebno veliko energije, in ga nekako odlagam, ker čakam na premiero lutkovne igrice pa na knjižni sejem v Ljubljani, kjer bo predstavljen Cufek, in na novo leto, ko se človek malo sprost. V

novem letu pa mislim, da se bom lotil romana, ki naj bi bil velik prozni projekt, daljši tekst z dokaj resno eksistencialistično vsebino.

Brigita Bavčar
Foto: Nataša Juhnov

Tako ženski pevski zbor Manko Golar, ki deluje pod okriljem delavskega kulturnoumetniškega društva Svoboda Gornja Radgona in vadi ob četrtkovih večerih v dvorani glasbene šole, vabi v svoje vrste predvsem pevke. Pevke pa potrebuje mešani pevski zbor Radenska iz Radenec, ki se sestaja v zgodnjih torkovih popoldnevih. Ob četrtkih zvečer vadi tudi moški pevski zbor Zadrudnik, ki deluje v okviru Kmetijske zadruge Gornja Radgona in se sestaja v Zadrudni dvorani. V prostornih osnovne šole Jože Kerenčič poje ženski pevski zbor Aktivna kmečkih žena in deklet po 14.00 (ob sredah). V soborah ob 19.00 se v prizidku cerkve v Vidmu ob Ščavnici zbira Mladinski mešani pevski zbor Prosvetnega društva in vabi v svoje vrste predvsem mlade pevce in pevke. Mešani pevski zbor upokojencev od novembra dalje vadi ob pone-

kulturni koledar

ČETRTEK, 9. NOVEMBRA

RADENCI — V Radinu se ob 10.30 začenja tridnevno zborovanje slovenskih knjižničarjev.

PETEK, 10. NOVEMBRA

LJUTOMER — V galeriji Ante Trstenjak bo ob 18.00 odprtje razstave slik akademske slikarke Suzzane Kiraly-Moss in skulptur akademskega kiparja Ferenc Kiralya, umetniškega para iz Lendave.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin bo ob 18.00 odprtje razstave likovnih del Vilija Grleca in Jožeta Vidonje iz Murske Sobote. Oba sta člana LIKOS-a, likovne sekcije, ki deluje pod okriljem kulturnoumetniškega društva Stefan Kovač.

Androkles in lev

V torek in sredo (14. in 15. tega meseca) gostuje v Gornji Radgoni Slovensko ljudsko gledališče iz Celja s predstavo Androkles in lev. Avtor besedila je Aurand Harris, režiserka predstave Helena Zajc, nastopajo pa Bojan Umek, Drago Kastelic, Ljerka Belak in Izток Valič. V torek bo sta predstavi ob 12.00 in 14.00, v sredo pa ob 10.00 in 12.00 v domu kulture. V njem bo v soboto (18. novembra ob 19.30) že napovedana gledališka komedija Volpone, ki je zaradi bolezni v ansamblu odpadla zadnjo soboto v oktobru. bb

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled razstava ljudske tehnike in radioamaterstva ob jubileju radiokluba.

V Pokrajinski in študijski knjižnici si le še do 10. novembra lahko ogledate razstavo Po cesti življenja — v počastitev 70-letnice dr. Vaneke Šiftarja.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin so do petka razstavljeni akvareli Krešimirja Novaka iz Čakovca.

LENDAVA — V galeriji Lendava sta na ogled stalna likovna in muzejska zbirka ter spominska soba Gergya Zale.

knjige

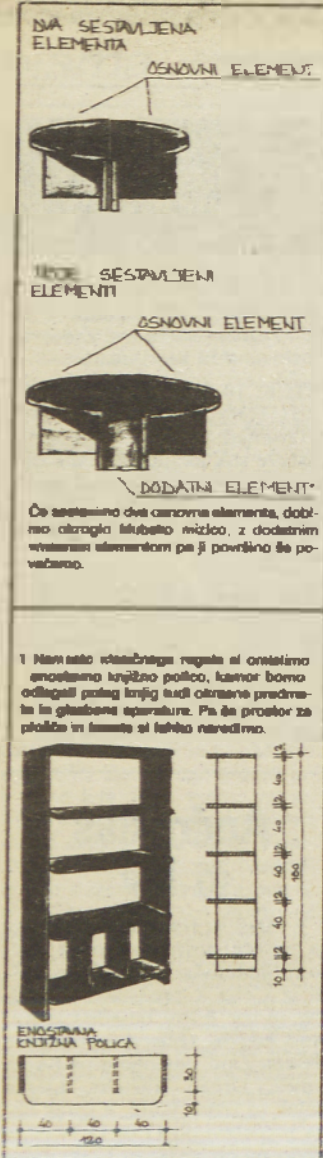
USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: BIOHRANA — priročnik za zdravje in užitek (Mladinska knjiga), Genija Lipar-Kadunc — TO ZMOREM TUDI JAZ (Državna založba) in ŠTEJ IN POVEJ — Koliko ptic, koliko opic, koliko pošasti (Cankarjeva založba).

Od 6. do 11. tega meseca so v soboški knjigarni med 9. in 12. uro predstavitve slikanic za otroke. Dela domače založbe najmlajšim iz vrtec in osnovnih šol predstavlja Mitrovič Miki Roš ob video-projekciji, ki dopolnjuje povedano. Prireditev se imenuje Solenčki.

Pevski zbori in druge skupine, ki delujejo pri kulturnoumetniških društvi gornjeradganske občine, so zelo okrnjeni, zato bi z veseljem sprejeli v svoje vrste nove člane.

deljkih ob 18.00 v glasbeni šoli v Gornji Radgoni, upokojitev pa ni pogoj za vključitev pevcev. Pihalni orkester DKUD Svoboda potrebuje glasbenike instrumentaliste, poleg nekdanjih pa bodo vključevali tudi nove člane; vaje orkestra so dvakrat tedensko (ob torkih in petkih ob 19.00). Tudi ob petkih ob tej uri se v prostornih vile Holt v Črešnjevcih zbira Tamburaški orkester kulturnoumetniškega društva Peter Dajnko, ki mu ne bi bili odveč novi člani, folklorni skupini DKUD Svoboda pa pesalci (fantje in dekleta ali pa kar zakonski pari), ki bi prihajali na vaje v dvorano glasbene šole ob sobotah zvečer. V Gornji Radgoni pa bi radi ustanovili tudi gledališko skupino in razmahnili to kulturno dejavnost, če bo le dovolj zanimanja zanjo.

B. Bavčar

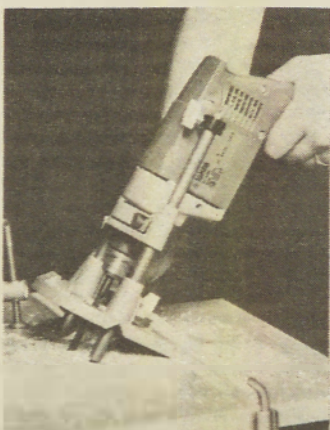

O VRTANJU

Vrtanje je ena najstarejših in najpogostejših delovnih operacij. Da bi bilo uspešno, moramo prilagoditi orodje za vrtanje materialu, ki ga obdelujemo. Pri tem imamo v mislih pravilno izbiro svedra, hitrost vrtanja in pravilen postopek.

Izbira hitrosti

Število vrtljajev je odvisno od premera izvrtine in materiala, ki ga vrtamo. Velja pravilo, da pri večjem premeru svedra nastavimo vrtalnik na manjše število in obratno. Tako dosežemo, da je obodna hitrost svedra ves čas približno enaka in se zaradi pre-

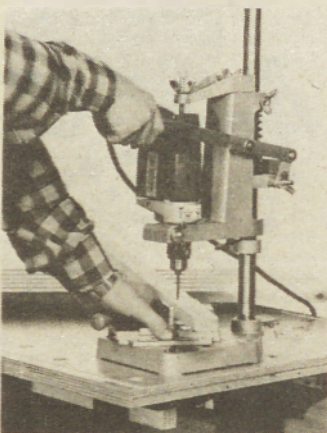
velike hitrosti sveder ne segreje preveč in ne razkali. Najlažje izberemo pravo število vrtljajev iz grafikona (slika 1), ki je običajno priložen vrtalniku ob nakupu. Na našem grafikonu je pokazan primer za mehkejšo jeklo izvrtine Ø 13 mm, kjer razberemo, da je

najprimernejše število vrtljajev 600 v minuti. Les, kamen in beton vrtamo z največjo hitrostjo, ki jo zmore vrtalnik. Ponavadi imajo močnejši vrtalniki manjše maksimalno število vrtljajev. Število le-teh nastavimo z elektronskim stikalom, vendar je slabost tega, da se pri manjšem številu vrtljajev zmanjša tudi vrtilni moment, zato je bolje, če imamo vrtalnik, ki ima tudi dve mehanski hitrosti. Pri teh se vrtilni moment pri manjšem številu vrtljajev poveča.

Izbira svedra in postopek

V različne materiale vrtamo z različnimi svedri. Kovine vrtamo s spiralnimi svedri (oznaka HS ali boljši HSS), večje izvrtine vrtamo postopno, najprej z manjšim in potem z večjim svedrom. Kadar vrtamo jeklo, sveder hladimo s hladilno tekočino. Les vrtamo s posebnimi svedri, ki imajo konico za centriranje. Pri tem izvrtine ne izvrtamo do konca, ampak obdelovanec obrnemo in dokončamo izvrtino. Tako sveder ne bo poškodoval površine na spodnji strani obdelovanca. Luknje za lesne vijake vrtamo s

svedri, ki imajo različen premer, tako da izvrtin ni potrebno povrtavati. V beton vrtamo z vidia svedri. Če pri vrtanju naletimo na železo v betonu, ga moramo prevrtati s svedrom za železo, potem pa nadaljujemo z vidia svedrom. Vrtamo vedno z ostrimi

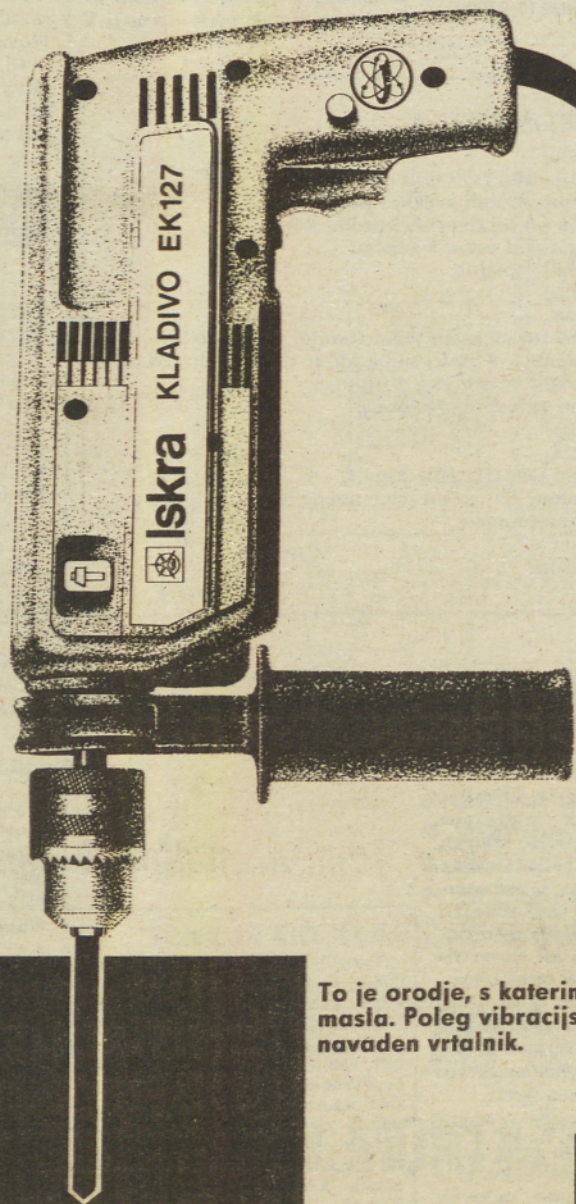

svedri. Mesto vrtanja označimo s točkalom. Vrtati začnemo z majhnim številom vrtljajev. Za natančno in predvsem navpično vrtanje uporabimo vertikalno stojalo ali univerzalno držalo. Majhne obdelavnice vpnemo v primež. Z univerzalnim držalom vrtamo tudi pod kotom (slika 2).

ISKRA — orodje za domiselne roke

NE IŠČEMO LUKENJ V ZAKONIH.

Z ISKRINIM ELEKTROMECHANSKIM
KLADIVOM JIH VRTAMO V MNOGO
TRSE SNOVI.

To je orodje, s katerim v beton in granit vrtamo, kot bi bila iz masla. Poleg vibracijskega vrtanja ga lahko uporabimo tudi kot navaden vrtalnik.

Iskra

orodje za domiselne roke

Če želite o električnem orodju Iskra več podatkov, nam pišite na naslov: Iskra ERO, Prodaja, Trg revolucije 3, Ljubljana 61000, tel. (061) 213-213 ali na Iskrina predstavništva: Kotnikova 6, Ljubljana 61000, tel. (061) 312-322 Partizanska 11, Maribor 62000, tel. (062) 20-251

Magnet in Jaka Šaufeliger
v deželi kengurujev

PIŠE:
Jože Ružič

PREKMURCI V AVSTRALIJI

Kolikšen delež zavzemajo Prekmurci med približno 25.000 Slovenci v Avstraliji, žal ni natančno znano. Med slovenskimi izseljenci v tej daljni deželi prednjačijo Štajerci, Prekmurci in Primorci. Takšno sestavo smo opažali na koncertih in to smo razbrali iz nšteti pogovorov z našimi ljudmi. Večina Slovencev se je izselila takoj po drugi svetovni vojni, precejšen delež pa tudi po znanih dogodkih na Madžarskem leta 1956. V novi domovini so se znašli zelo različno. S ponosom pa smo ugotavljali, da je večina Slovencev (in to velja tudi za Prekmurce) v novi domovini uspešno in si ustvarila soliden gnetni položaj. Največje in mnogokrat edino bogastvo naših priselkov so bile le pridne delovne roke. Tja so prihajali v glavnem preprosti, neizučeni mladi ljudje, ki so zaradi tega morali poprijeti za vsako fizično delo, ki pa je tam — resnici na ljubo — izredno dobro plačano. V najboljšem položaju so bili tisti, ki so znali kakršno koli obrt — od zidarjev, mizarjev, pleskarjev do krovcev. Ti so bili (in so še danes) najbolj iskani in plačani. Večina jih ima danes zelo solidno obrt ali pa kar tovarne. Avstralija je bila in je še danes eno samo veliko gradbišče, zato je bilo najlažje uspeti v tem poklicu. Eden najpomembnejših in najbogatejših Slovencev v Avstraliji, Frank VODUŠEK iz okolice Celja, je prišel tja pred 30 leti kot mesarski pomočnik z enim samim funtom v žepu. Danes je lastnik največje mesne industrije v državi VICTORIA s tedenskim prometom milijon dolarjev, posestvom, ki meri 800 ha, hlevom dirkalnih konj itd. Na vprašanje, kako mu je uspelo vse to spraviti skupaj, mi je odgovoril z zelo enostavno resnico. Dejal je, da je vsakdo, ki je prišel tja pred 30 leti, MORAL uspeti. Uspeh ni le tisti, ki ga ni hotel ali pa je imel dve res popolnoma levi roki. Takrat se je v Avstraliji dalo prodati vse — prav vse. Kakršno koli obrt si odprl, karkoli si delal, vse je šlo odlično v denar, kajti Avstralija takrat ni imela ničesar in Avstralci takrat niso znali niti pošteno delati, niti kuhati, niti dobro jesti in piti. Evropski priseljenci jih še danes zbadajo, da so jedli le govedino in jaginetino ter pili le viski, kaj imenitnejšega pa njihova kuhinja ni premogla.

Na naši enomesečni turneji smo se srečali z mnogimi rojaki. Dobesedno vsak večer smo bili na kakem sprejemu — razen ob

Magneti in Jaka — spodaj, avstralski medvedek konja — zgoraj (puščica).

koncu tedna, ko so bili koncerti. Stikana so bila številna prijateljstva in znanstva, slišali smo nešteto zgodb ljudi, ki so v življenju res mnogokaj doživeli in prestali. Poslušali smo o njihovi trnovi poti v novo domovino, ki se je običajno začela z ilegalnim prehodom v Avstrijo, ker je takoj po vojni le malokdo dobil potni list.

Nato se je ta pot nadaljevala v zbirnih taboriščih, odkoder so ljudi šele po nekaj mesecih pošiljali na vse konce sveta.

Za Prekmurce v Avstraliji lahko mirne duše trdim, da so se znašli, da živijo dobro in da jih zaradi njihove marljivosti tudi drugi rojaki zelo spoštujejo. Od devetih slovenskih klubov, ki smo jih pobliže spoznali, so kar v treh predsedniki Prekmurci. To so Štefan Sernek, rojak iz Črenšovca, ki je predsednik slovenskega društva v SYDNEYJU, Alojz KAVAŠ iz Bratonce, ki vodi slovensko društvo v CANBERRI in Janez Ritoc iz Dobrovnika, ki predseduje slovenskemu društvu v ADELAIDI. V kratkem pa bo prevzela vodstvo Slovenskega društva Eltham v MELBOURNU rojakinja iz Tomazja pri Ormožu Anica Markič. Že dejstvo, da je toliko naših ljudi na vodilnih funkcijah, kaže, da so izredno delovni, spretni organizatorji in da uživajo velik ugled. Biti predsednik društva ali kluba namreč pomeni zbirati vsaj tri do štiri popoldneve in večere tedensko za stvar, ki ni plačana in kjer je edino plačilo le zadovoljstvo ob pogledu na polne dvorane sorojakov na različnih prireditvah. Med lanskoletnim bivanjem v deželi kengurujev nam je Štefan Sernek ponosno razkazoval gradbišče novega slovenskega doma v Melbournu, ki so ga člani kluba gradili izključno s prostovoljnimi delom in prispevki. Vem, da sem bil nemalo v dvomih, ko mi je rekel: »Jože, če boste tudi naslednje leto prišli v Avstralijo, vas bo ta naš dom pričakal popolnoma dograjen in opremljen. Nismo in ne bomo se zadolževali za njegovo zidavo. Rasel bo v potu našega znoja in z neizmerno željo v srcu, da si zgradimo kotiček, ki bi prispeval k ohranjanju slovenske tradicije v tej državi.« In letos smo imeli kaj videti. Dom je popolnoma dograjen in je največji slovenski hram v Avstraliji. Je odlično urejen z vso potrebno udobnostjo. Poleg osrednje dvorane za 800 do 1000 ljudi ima tu svoje prostore tudi mladina pa strelci, lovci, knjižnica, dva bara in velika kuhinja. Res enkratno in za čestitati. Ob tem se mi je nehote vsilila primerjava z našimi vaškimi domovi, ki dostikrat propadajo brez pravih oskrbnikov in gospodarjev. Predsednik Štefan Sernek, sicer uspešen obrtnik — mizar, pa že kuje načrte za nove dograditve. Za vse slovenske domove velja, da so izredno lepo urejeni in čisti, v njih je polno motivov iz domovine, kot so Blejsko jezero, Triglav, mlina na Muri, Postojnska jama itd.

In kaj reči na splošno o naših rojaki? Prekmurec ostane Prekmurec — tudi v Avstraliji. Je veseljak, rad dobro je in tudi pije, na svojo bujto re-po, krvavice in gibanice ne pozabi tudi tamkaj — sami smo se o tem nekoliko prepričali. Nepozabni so bili večeri pri Sernekovih v SYDNEYJU, pa srečanje z rojakom Lajčjem Korenom iz Turnišča — zdaj gostilničarjem v CANBERRI, v GELONGU (80 km od MELBOURN) je bilo precej Gorjancev. Posebno mi je ostal v spominu Alojz Kranjec iz Močanec, ki nam je ob slovesu s solzami v očeh držal: »Deki, kušnite mi mojo prekmursko zemljo — ne vejam, če jo bom ešče gda vido!« Takih želja in pozdravov domačin v Prekmurju je bilo veliko. Prinašamo jih Vidovičevim v Sordico, Černjovim in Bogdanovim ter Sekereševim v Dobrovnik, Ferčakovim in Korenovim v Turnišče, Rajerim v Gomilico, Grahovim h Gradu, Adamičevim v Strehovce, Horvatom v M. Soboto in mnogim drugim. Da Prekmurca res najdeš povsod, smo se prepričali na sprejemu v YARRAWONGI pri že prej omenjenem Franku VODUŠKU. Ta imenitni možak nas je s svojim jaguarjem popeljal na svoj 400 km oddaljeni ranč, kjer smo preživeli nepozaben dan. V istih krajih živijo le tri slovenske družine. Ko so se večer zbirali gostje na večerji, nam je Frank slovesno naznanil: »No, fantje, da ne boste osamljeni — to je gosod Jurij Bogdan iz Dobrovnika!« »No ja,« smo rekli v en glas. »Prekmurci vedno in povsod!« Nepozabno doživetje je bil tudi poslovilni večer pri rojaku Janezu Zemljiču iz okolice Radgona (soproga pa je iz Bistrice). Njegova velika hiša z obveznim brijardom in bazenom nam je ponudila gostoljubje do jutra. Z gostiteljem pa z neuradnim Martinom Adaničem iz Strehovca, gospodom Žižkom s Hotize in s predsednikom slovenskih organizacij Petrom Mandljem ter našim menedžerjem smo zapeli vse, kar obstaja v zakladnici slovenskih in posebej prekmurskih narodnih. Viski in pivo sta tekla v potokih, tako da je naš Sančo naslednji dan v letalu nad Indijskim oceanom komentiral: »Dečki, včeraj smo Janezu spili več viskija, kot je vode v tej mlaki spodaj!« »Seveda,« je dodal Boris, »ka pa Šimek, Miha, ti in Janez (gostitelj — op. p.) ne morete mimo svojih štajerskih navad!«

Izučilo ga je življenje

Če pridete na obisk k Bohnce-čevim na Srednji Bistrici, boste običajno srečali gospodarja Franca zunaj, na gumnu, kjer sedi pri skobeljni mizi in nekaj dela. Star pa je že 84 let. V njegovih rokah nastajajo razni izdelki, ki so na kmetiji skoraj nepogrešljivi, pa naj so to vile, grablje, ročaji, kosišča, reparji, zaboji, vijaki, loparji za kruh, kuhalnice... Skoraj ni orodja ali kmetijskega pripomočka, ki ga Franc ne bi znal narediti, pa

vali. Če se prav spomnim, je bilo treba najprej narediti koruznjak. To je bilo pred 55 leti. Kasneje sem moral postaviti še enega. In če je bil potreben valjar ali brana, sem pač moral narediti tudi to, pa vse drugo, kar smo potrebovali. Ker mi je šlo delo dobro od rok, so me za kakšno uslugo poprosili tudi drugi kmetovalci. Preskusil sem se tudi v čevljarstvu, ampak tisto delo mi ni šlo najbolje. »

Domači mojstrov, kot je Franc Bohncečev iz Srednje Bistrice, je najbrž malo daleč naokrog. Kakšne posebne delavnice sploh nima. Običajno sedi na gumnu, pri skobeljni mizi, in tam nastajajo v njegovih rokah razni izdelki. Ker se bliža zima, se je te dni lotil izdelovanja novega vijača za sneg.

(Foto: J. G.)

se tega sploh ni nikjer učil. Izučilo ga je življenje.

»Ko sem se poročil, smo imeli le dober plug zemlje. Prehranjevali pa je bilo treba 6 otrok. Službe nisem imel in kako naj bi shajali, če ne bi poprijel za kakšno delo. moral sem se torej sam naučiti napraviti to in ono, kar smo potrebo-

Franc je torej res sam svoj mojster. Tudi če boste po vasi slišali zven, ki se razlega pri klepanju kose, prihaja ta po navadi z Bohncečevega gumna. Zdaj mu pravzaprav ne bi bilo treba več delati, ampak potem bi mu bilo strašno dolg čas.

Jože Graj

PRŠEVI IZ LENDAVE SO DOMAČI MOJSTRI

SAMI NAREDILI ŽIČNICO

Lahko tistim, ki imajo vinograde na skoraj ravnem, hudo pa onim, kjer so trte na strminah. Prvi lahko obdelujejo tak vinarod strojno (s traktorjem, motornim kultivatorjem), medtem ko morajo drugi zavijati motike. Težave so pri gnojenju, škropljenju, pa tudi ob trgatvi, če na spodnjem koncu parcele ni možen dostop in je zaradi tega treba nositi brenko navkreber.

Jože Prša iz Lendave ima vinarod na strmih pobočjih nasproti zdravstvenega doma. Dokler je bil še mlajši, mu strmina ni delala težav, čeprav je bilo delo v vinarodu težko. Pred petimi leti pa si je vtisnil v glavo, da bo naredil žičnico. K sodelovanju je pritegnil sinova Jožeta, ki je električar, in Ivana, ki je strugar, in lotili so se dela. Bolj kot izdelava jim je delal težave nakup materiala; ker niso imeli veliko denarja, so sklenili, da bodo žičnico naredili iz odpadnega materiala, takega, ki so ga drugi že odpisali. Potem ko so kupili električni motor, reduktor (naprava s prenosnimi zobniki), nosilno in vlečno vrv, železne cevi za stebre... so pljunili v roke. Pri delu jih je spodbujala žena oziroma mama Ana, kajti tudi njej je bilo veliko do tega, da bi bilo manj napornega dela; kadar je mož Jože škropil vinarod, mu je nosila škropivo po strmih pobočjih.

Prševi fantje so delali zelo zavzeto: na najvišji točki vinaroda so zabetonirali dve debeli železni cevi, nato dve 30 metrov nižje, naslednji dve 60 metrov nižje in naposled še dve 90 metrov nižje. Na teh zadnjih (ali prvih) so pritrdili električni motor, ki poganja reduktor, na njegovi drugi strani pa je večje kolo, na katerega se namotava (ali pa se z njega odmotava) vlečna vrv, h kateri je pripet voziček, ki je obešen na debelo nosilno vrv in po njej drsi. Pri električnem motorju in reduktoru je neke vrste upravljalni mehanizem, s katerim je možno ustaviti voziček kjerkoli. Fantje so povedali, da bodo za deveto še izpolnili, in sicer tako, da bo žičnico možno upravljati od kateregakoli stebra. To bo praktično, saj potlej ne bo treba več dveh ljudi (enega, ki bi upra-

Pogled na Pršovo žičnico, s katero so si možno olajšali delo v vinarodu. V Lendavskih gorah sta menda še dve podobni napravi, medtem ko se drugi vinarodniki, ki imajo strma pobočja, še naprej potijo. Foto: S. S.

vljal, drugega pa, ki bi natovarjal ali raztovarjal voziček).

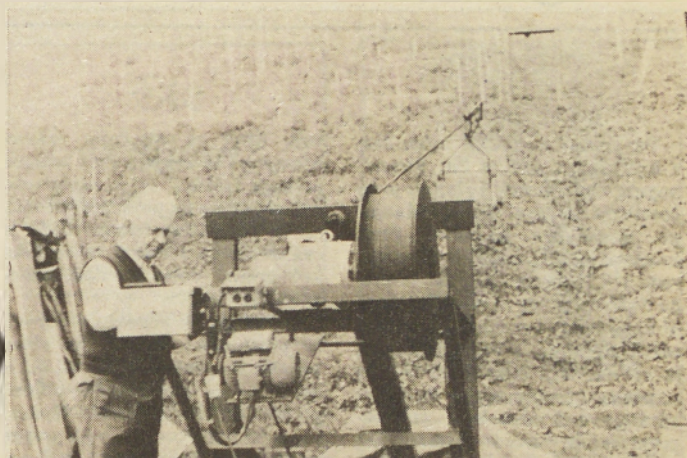
Prševim pomeni žičnica veliko več kot pa zgolj pripomoček, ki je olajšal delo.

»Odkar imamo žičnico, je povedal Jože Prša starejši, «je delo v vinarodu lažje: v voziček lahko naložimo gnoj, ki ga potem zapeljemo na katero koli teraso, od tam pa po ravnem do trte; z žičnico oziroma vozičkom dostavljamo v vinarod škropivo; ob trgatvi odvažamo grozdje; v vozičku je tudi dovolj prostora za eno osebo, ki se lahko zapelje na vrh...»

Tega (zadnjega) skoraj nismo verjeli, pa je Jože kar sam sedel v voziček, eden od sinov je pritisnil na stikalo in naš gostitelj je bil v minuti že nekaj metrov višje. Taka vožnja, ki sicer ni običajna, se nam je zdela nevarna, čeprav, kot je pozneje sledilo pojasnilo, ni bolj tvegana kot z javnimi žičnicami.

Žena Ana, ki je vseskozi bodrila moža in sinova, da zamisli o gradnji žičnice niso opustili, nas je opozorila še na vleceno! V neposredni bližini spodnjih nosilnih drogov in upravljalnega mehanizma smo zagledali dva manjša železna drogova, zabetonirana prav tako v zemljo, na njiju pa je bil manjši reduktor. Ana je pojasnila, da mu je treba pritrditi še električni motor in da je to neke vrste vlečnica, ki jo uporabljajo za vlačenje drv in drugih težjih tovorov. Pršev grunt je tik ob vznožju gorice in torej več kot deset metrov nad cesto.

Prševi: starejši in mlajši Jože, Ivan

in tudi žena oziroma mama Ana so vsak po svojih močeh in znanju po načelu sam svoj mojster zgradili žičnico in si z njo za vselej olajšali delo. Res je sicer, da gradnja, četudi je bilo veliko zanesenjašva, ni bila lahka, saj je bilo naporno spravljati beton,

železne droge in drugo na višje točke, vendar so zaupali vase, v svoje moči in znanje. Zdaj je ostal na tiste čase le spomin, delo v vinarodu na strmih pobočjih pa je, v primerjavi z nekdanjim garanjem — igranje.

S. Sobočan

ZASEBNA TRGOVINA S KMETIJSKO MEHANIZACIJO:

ZASEBNA TRGOVINA S KMETIJSKO MEHANIZACIJO:
ŽELJKO PRPROVIČ, 42315 MURSKO
SREDIŠČE, M. Tita, tel.: (042) 843 232.
PO NAJUGODNEJŠIH CENAH PRODAJAMO IZDELKE: IMT —
TORPEDO — URSUS — ZETOR — SIP — OLT — GORENJE MU-
TA — LABINPROGRES — KŽK — AGRINA — HMEZAD — CREINA
— ZMAJ — MIO STANDRAD.
Odprto od 8. do 16., ob sobotah od 7. do 12. ure.
V nujnih primerih pokličite po tel.: (042) 831 305 in izpolnili vam bo-
mo željo.

Tudi letošnjo jesen vam bomo pri Lesnini v Murški Soboti pomagali pri oblikovanju ali preoblikovanju vašega življenjskega prostora!

Imamo veliko izbiri spalnic, dnevnih sob, kuhinj, jedilnic, predsob in drugega pohištva. Izberete si lahko izdelke bele tehnike, preproge, svetila in druge izdelke, ki vam bodo omogočali ugodje v vašem domu.

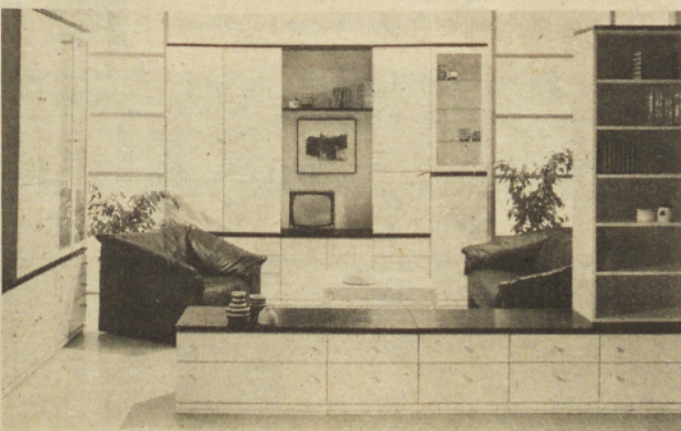
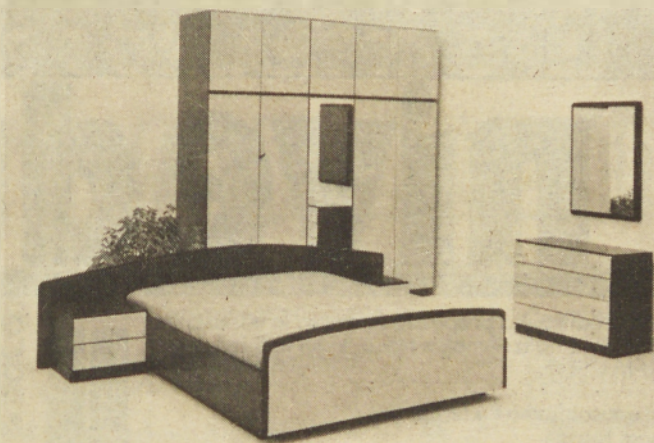
Če se odločite za nakup z gotovinskim plačilom ali s potrošniškim posojilom, vam odobrimo 20 % popust.

Ugodnost velja za vse blago v našem pohištvenem salonu, ki ga imamo v zalogi, do 1. oktobra.

Popust vam odobrimo tudi za vsa nova naročila, če plačate celotno vrednost blaga. Hkrati vam zagotavljamo ceno, ne glede na rok dobave.

Če se ne boste mogli odločiti, kako najbolje opremiti vaš dom

— vam lahko pomagamo. Naša arhitektka vam bo brezplačno svetovala in pomagala pri izbiri pohištva, ki bo odvisno od velikosti prostora, lege, barvnih odtenkov, vaših navad itd.

Prodajni prostor Lesnine v Murški Soboti tvori zaokroženo celoto. Pridite, svetovali vam bomo pri izbiri. Pogovorili se bomo o najugodnejših pogojih nakupa, dostave in montaže.

lesnina Mi

(podčrtano z rumeno)

MURSKA SOBOTA

Bakovska 1

Tel.: (069) 21 398, 21 739

FIZOL PROTI RAKU

Povprečen Američan začne dan s krožnikom jedi iz žit. Hrana, bogata z rastlinskimi vlakni, je že desetletja sestavni del vsakdanjega ameriškega jedilnika. Pred kratkim pa so prehranjevalne navade v Združenih državah Amerike doživele pravo revolucijo. Znaní kancerolog z newyorškega Cornell Centra, dr. Jerome de Cosse, je na televiziji izjavil, da žita in stročnice preprečujejo in celo zdravijo rak debelega črevesa, preprečujejo pa tudi nastanek nevarnih črevesnih polipov, zaustavljajo njihovo rast, lahko pa jih celo popolnoma »raztopijo«.

Za rakom debelega črevesa vsako leto zbolijo 150.000 Američanov, 60.000 pa jih za to boleznijo umre. Je druga najpogostejša rakava bolezen v Združenih drža-

vah, torej za pljučnim rakom. Mnogi ga imenujejo tudi bolezen polnega želodca, saj je znanstveno dokazano, da ga povzroča preobila in premastna hrana. Zato je rak debelega črevesa, ravno tako kot protin, bolezen višjih slojev ameriške družbe.

Da ne gre za »čudežno« zdravilo proti raku, ampak za resen znanstveni poskus, priča to, da je dr. de Cosse prve izsledke objavil po štiriletnih raziskavah. Opazoval je 58 bolnikov, ki so jih prej že zdravili zaradi polipov. Starši nekaterih izbranih bolnikov so umrli zaradi raka na debelem črevesu. Zdravniki namreč menijo, da je ta bolezen lahko tudi dedna. Bolnikom so štiri leta dajali hrano, ki je vsebovala 22,5 grama vlaken v vsakem obroku, kar je približno dvakrat več, kot jih poje povpre-

čen Američan. Sočasno so spremljali tudi razvoj bolezni pri skupini bolnikov, ki niso dobivali povečanih količin vlaken. Po štirih letih je pri večini bolnikov, ki so uživali vlaknato hrano, bolezen skoraj popolnoma izginila.

Izdelovalci živilskih izdelkov si seveda manejo roke, saj pričakujejo, da bodo Američani zdaj pojedli še več žitnih jedi in stročnic.

Najbolj priljubljen postaja fižol, hrana kavbojev in prvih osvajalcev Divjega zahoda, ki so ga skoraj povsem izgnali z jedilnikov sodobnih Američanov. Dr. Cosse zatrjuje, da fižol vsebuje vlakna, ki jih črevesje lahko vsrka, kar je zelo pomembno pri zdravljenju raka.

Gospodinjam priporoča, naj bo v vsakdanji prehrani čimveč jedi iz fižola. V newyorških knjigarnah je knjiga receptov z naslovom Fižol na tisoč in en način že postala uspešnica.

ZMOTE O HOLESTEROLU

Prehranjevalne navade so pogosto obremenjene s predsodki, občasnimi preplahi, prevarami in praznimi upi v čudežne ozdravitve. Seveda so tega krivi tudi časopisi, ki radi objavljajo senzacije. O predsodkih, ki spremljajo uživanje hrane, je pred kratkim spregovoril profesor Marco Ticca z državnega inštituta za hrano v Rimu.

Največji sovražnik zdravja, povzročitelj arterioskleroze, srčnega infarkta in možganske kapi je po mnenju večine holesterol. Profesor Ticca meni, da so vsi, ki mislijo tako, slabo razumeli medicinske in dietetične podatke. Holesterol je namreč snov, ki je živalskemu in človeškemu organizmu potrebna. Je pomemben sestavni del celičnih membran, žolčne kisline, ki prebavlja maščobo, hormonov nadledvične žleze, pa tudi spolnih hormonov. Organizem brez holesterola ne bi mogel živeti.

Zelo razširjena je zmota, da organizem ves holesterol dobi iz hrane. Veliko ga namreč izdelajo tudi same celice, tudi takrat, ko ga organizem sploh ne dobi s hrano. Zato gonja zoper holeste-

rol ni upravičena. Holesterol v arterijah ni nevaren, nevarna je samo prevelika količina te snovi v krvi. Tega pa so krive presnovne spremembe, ki jih povzročijo napačne prehranjevalne navade. Prevelike količine holesterola se ne kopičijo samo zaradi uživanja živil, bogatih s to snovjo, ampak zaradi pretiranega uživanja živalskih maščob in proteinov, ki vsebujejo preveč kalorij.

Maslo je živalska maščoba, ki povzroča največ strahu. V resnici pa je to odlično živilo, če ga uživamo v naravni obliki in zmerno. Maslo so najbolj očrnilo izdelovalci njegovega nadomestka, margarine, ki je pravzaprav mešanica kemično spremenjenih rastlinskih maščob, zato o naravnih maščobah skoraj ne moremo več govoriti. Nenasitene maščobe se spremenijo v nasičene, ravno te pa vplivajo na povečanje količine holesterola v krvi. Nekatere margarine, o katerih njihovi izdelovalci ponosno trdijo, da so izključno »rastlinskega izvora« in ki naj bi bile zato bolj zdrave od masla, ki ga sestavljajo živalske maščobe, so pravzaprav mešanica kakavovega in palmovega

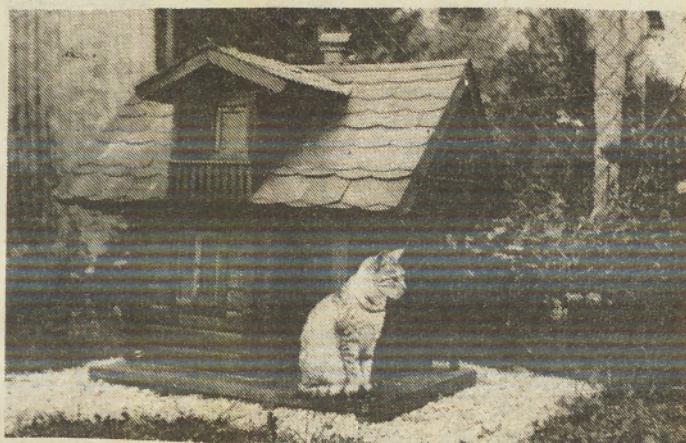
olja, kar arterijam zelo škoduje. Navadna margarina ni niti »lažja« niti »manj nasitna«. Energetska vrednost tako imenovanih dietnih margarin je za polovico manjša, saj vsebuje velik odstotek vode.

Predsodek o škodljivosti mastne hrane povzroča površno in napačno razumljene informacije o povezavi med prehranjevalnimi navadami in arteriosklerozo, pa tudi o shujševalnih dietah. V resnici pa so maščobe v prehrani nujno potrebne. Največ strahu povzročajo živalske maščobe v mesu (zlasti svinjskem) in mast za pečenje, ker naj bi men- da vsebovale visok odstotek nasičenih maščobnih kislin, ki povečujejo količino holesterola v krvi. Vendar pa nobena od teh maščob v zmernih količinah ni škodljiva, saj imajo v prehrani svojo natančno določeno vlogo. Maščobe, ki arterijam najbolj škodujejo, niso živalskega, pač pa rastlinskega izvora, na primer že omenjena palmova in kakavova olja, ki jih na veliko uporabljajo za izdelovanje margarine in sladkarij.

S KOLESOM SKOZI PEKEL

Skupina mladih članov kolesarskega kluba na jugu Avstralije že nekaj časa izvaja predstave po peklenskem scenariju: mladi akrobati na kolesih se z vso hitrostjo zaletijo skozi razbeljeno oviro — zid iz lepenke v plamenih. Ovira je pritrjena na drog, kakšna dva metra nad tlemi, v bližini pa so zmeraj gasilci, da priskočijo na pomoč, če je treba. Glede na nevarnost početja jo mladi izzivalci še dobro odnesejo: baje dobi le tu in tam kdo lažjo opeklinco. Izkupiček teh drznih vragolij dajajo v dobrodelne namene.

Srečna muca

Moje sanje, lepo stanovanje — ali takole se godi mačkam pri upokojujencu v Črnučah.

MAMILA NAJ BI PRODAJALA DRŽAVA

Zürich je preplavljen z narkomani, iz dneva v dan se povečuje število kaznivih dejanj. V Hamburgu je že 5.000 narkomanov, veliko jih je med mlajšimi najstniki. V Amsterdamu si 7.000 prebivalcev vbrizgava heroin in kokain. Njihovo število se bo še povečalo, saj je ameriški trg mamil že nasičen in se trgovci zdaj usmerjajo na evropsko. Vendar pa načrti ameriškega predsednika Busha za boj proti mednarodnim mamilski kugi v mnogih prizadetih evropskih mestih niso sprejemljivi. Mestne oblasti se skušajo z zlom spopadati drugače. Hamburški župan Henning Voscherau predlaga nacionalizacijo črnega trga. Z mamilami naj bi trgovala vlada, ki bi pritegnila k sodelovanju tudi preprodajalce. Take zamisli so v različnih oblikah znane že več let, zdaj pa so zaradi vse večjega števila zasvojenecv in obolenih za aidsom znova oživele. Tudi konservativno misleči upajo, da se bo tržnim silam posrečilo tisto, kar se policijskim ni. »Mamila so nevarna,« je zapisal pred kratkim komentator britanske revije The Economist. »Nevarna pa je tudi nezakonitost, ki jih obdaja. Če bi trgovanje z njimi uzakonili, bi prodajo lahko nadzorovali in ob-

davčili, na vsakem zavrtku bi bilo opozorilo o morebitnih nevarnostih in tako bi morda umrlo manj zasvojenecv, vsekakor pa bi bilo manj podkupljenih policistov in v medsebojnih obračunih bi umrlo manj preprodajalcev.

Nobena evropska država še ni legalizirala trdih mamil in vse kaže, da se to še ne bo zgodilo tako kmalu. Seveda pa o tem potekajo ostre polemike, saj bo po letu 1992 Evropska skupnost postala enoten trg. Ukrepati bi morala zlasti Španija, saj od obiskovalcev iz Latinske Amerike ne zahteva vizumov in bi lahko kaj kmalu postala vhodna postaja za skupni trg mamil.

Mestne oblasti Hamburga, Amsterdama in Züricha se ne zavzemajo ravno za legalizacijo mamil. Hamburški župan predlaga ustanavljanje državnih distribucijskih središč, ki »bi bila strogo nadzorovana, zanesljiva in bi jih bilo malo«. Prijaviti bi se lahko samo ljudje, ki bi imeli zdravniško potrdilo, da so zasvojeni, in ti bi lahko dobili heroin ali kokain, vendar samo v enkratnih odmerkih. Mamila seveda ne bi smeli odnesti s sabo. Zasvojenec bi se bil prisiljen s centrom

vsak dan povezovati in se posvetovati z zdravniki, psihologi in svetovalci. Ne bi čutili potrebe, da bi mamila kradli, preprodajali ali pridobivali nove porabnike. Tako bi se znebili vsaj tistih preprodajalcev, ki prodajajo mamilala zato, da si jih lahko sami kupujejo. Država pa bi še vedno preganjala velike trgovce.

Mnogi se zavzemajo za to, da bi lahko mesta sama odločala o nadzorovani legalizaciji. Hamburškemu županu pa se to zdi neuporabno, saj bi mesta postala pravi magnet za zasvojenecv. »Sami tega ne moremo storiti, posrečilo se nam bo samo skupaj, v Zvezni republiki Evropi, morda tudi skupaj z Združenimi državami Amerike.«

Skoraj vsakdo pozna živila znamke Nestlé z znamenjem — ptičjim gnezdom, a malokdo ve za izvir imena in simbola. Ko se je 10. avgusta 1814. leta v frankfurtski Tongesgasse rodil Heinrich Nestlé je bilo že pet njegovih bratov in sester med žrtvami tedaj velike otroške umrljivosti. Zdravniki so domnevali, da je vzrok za to pomanjkanje zdravil živil za majhne otroke.

Kakih petdeset let pozneje se je Heinrichu Nestléju posrečilo pripraviti mlečno moko, nad katero so bili navdušeni vsi otroški zdravniki. Frankfurtski meščan, lekarnar in kemik Heinrich Nestlé — pozneje si je spremenil ime v Henri Nestlé —, ki se je leta 1843 preselil v švicarski Vevey, je s tem postavil enega izmed temeljev danes največjega živilskega koncerna na svetu. Njegov glavni sedež je še danes v Veveyu. Družina Nestlé izvira iz švabskega kraja Sulz am Neckar. Johann Ulrich Nestlé, sin župana v Sulzu, se je leta 1755 preselil v Frankfurt.

Heinrich Nestlé se je začel učiti za lekarnarja in kemika. V laboratoriju, kjer so pripravljali razne otroške preparate in sredstva za moč, mu je najbrž prišlo na misel, da bi naredil kakovostno in ne predrago otroško živilo. Leta 1843 je izbral priljubljen in navezal stike z neko lekarnarsko družino v Veveyu. Tam je kmalu zatem dobil majhno kemično podjetje in lahko dal duška svojemu iznajditeljskemu duhu.

Spremembo imena v Henri Nestlé je povzročil jezik, kakršnega govorijo ob Ženevskem jezeru. Ptičje gnezdo pa izvira iz družinskega grba. Leta 1852 je pridobil tekoči plin, s katerim so polnili ulične svetilke — šest let preden je Američan Drake prižgal prvo petrolejko. Večino denarnih sredstev pa je vendarle vložil v svoj veliki cilj: otroško hrano iz mleka, sladkorja in pšenične moke, ki bi jo bilo mogoče industrijsko izdelovati. »Srečno naključje« je leta 1867 pripomoglo k prodoru njegovega izdelka:

Nestléjeva mlečna moka je rešila življenje rojenčku, ki ni prenesel materinega mleka. V 60. letih so Nestléjevo živilo prodajali ne le v Švici, marveč tudi v Frankfurtu, leta 1870 pa je bilo znano že v Združenih državah.

Leta 1875 je enainšestdesletni Nestlé prodal svoje podjetje Farine Lactée Henri Nestlé, ki je bilo skupaj z družbo Anglo-Swiss Condensed Milk, ustanovljeno leta 1866, temelj današnjega svetovnega koncerna Nestlé. Henri Nestlé je umrl 7. julija 1880. leta.

Naj pridelek

Ne zgodi se vsako leto (kaj šele vsak dan!), da bi imelo koruzno steblo štiri storže. Tako koruzo je pridelal Drago Stopar iz Mostja 51 (pri Lendavi). Res da je letos koruzno leto, pa vseeno. Stoparjevi imajo odličen pridelek. Poglejte, koruzne latki kot roka od komalca do konca prstov!

KERAMIČNE PLOŠČICE MORAJO BITI LEPO IN TRAJNO POLOŽENE

nivedur

VODOODPORNO LEPILO ZA KERAMIČNE PLOŠČICE

NIVEDUR odlikujeta preprosta priprava in nanašanje. Nanašamo ga na izravnalne mase, ki jih tudi izdeluje CINKARNA CELJE.

NIVEDUR uporabljamo za lepljenje:

- na zunanje fasade
- na notranje fasade
- v plavalnih bazenih

Z NIVEDURJEM boste ploščice in druge obloge zagotovo lepo in trajno položili.

Če želite dodatna pojasnila, izpolnite kupon in ga pošljite na naslov: CINKARNA CELJE, 63000 CELJE, KIDRIČEVA 19

Želim informacije in svetovanje

ime in priimek

organizacija

naslov tel.

CINKARNA CELJE

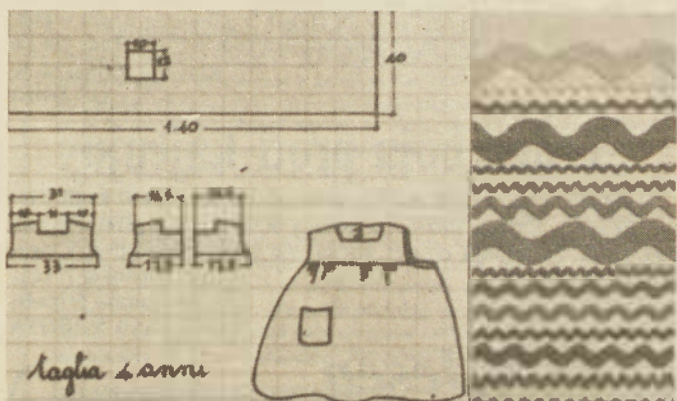
Sode valijo za - zmago

Kaže, da je tudi v francoskem Bordeauxu letošnje trganje grozdja in stiskanje pri kraju, kajti za spretno in mišičaste roke so organizirali posebno tekmovanje — valjenje sodov. Kdor prikotali najhitreje sod do cilja, je zmagovalec. Nikar ne mislite, da je kotljenje sode enostavno. Zabavno in zanimivo tekmovanje so letos pripravili v »mednarodni konkurenci«, kljub temu pa je zmagal — Francoz.

Tudi za začetnice

Dekliški predpasnik z okraski Ali otrok

Iz bombažnega blaga okrojimo ljubek predpasnik za deklico. Po-
lepšamo ga z našitimi okraskimi
trakovi ali čipkami. Kroj in izde-

lava sta enostavna, predpasnik
lahko izdelamo tudi, če se šele
učimo šivati.

Velikost: 4 leta

Potrebujemo: bombažno blago,
okrasne trakove, gumbe.

Navodilo: Kroj narišemo v pra-
vih merah na papir. Izrežemo de-
le, jih položimo na blago in ureže-
mo z dodatki za šive in robove.
Vse reze izdelamo s cikcakom.
Vratni in rokavni izrez ter spodnji
rob obšijemo z okrasnim šivom.
Trakove našijemo po želji. Na kri-
lo našijemo žep, ki je vrisan v kro-
ju. Krilo nabereemo na dolžino
spodnjega roba životca in prišije-
mo na životec. Zadaj se predpas-
nik zapenja z gumbi.

sliši

Nekateri otroci se rodijo z
motnjami sluha. To odkrijemo
šele tedaj, ko dopolnijo dve leti
starosti in se nam zdi, da se pre-
počasno razvijajo. Zdravniki le v
izjemnih primerih (premajhna
porodna teža, rdečke) takoj pre-
skusijo po rojstvu, ali otrok sliši.
Tri mesece star otrok neha joka-
ti, ko se na primer oglasi zvonec.
Štirimesečno dete pa že obrne
glavo proti izviru ropota. Pri naj-
manjšem dvomu, ali je z otroko-
vim sluhom vse v redu, morajo
starši otroka takoj odpeljati k
zdravniku, specialistu za bolezn
ušes.

Kuhajte z nami

Pečena raca

Med domačo perutnino spadajo tudi race. Mlade živali, stare manj
kot 10 mesecev, so najprimernejše za pečenje. Meso starejših živali pa
uporabimo za paprikaš in džuveč. Čiščenje perutnine, ki ima puh (race,
gosi), je zamudno. Race in gosi takoj po zakolu še tople oskubemo. Per-
je pulimo v smeri kot leži, da ne natrgamo kože in ga sproti sortiramo.
Pernate podrastke posmodimo nad plamenom. Starejše race in gosi je
težko oskubiti do čistega, ne da bi jih poparili. Lahko si pomagamo s
stolčeno kolofonijo, s katero potresemo in nato poparimo v glavnem
oskubene živali. Tako je čiščenje lažje in hitreje.

Očiščeno raco solimo od znotraj in od zunaj. Na prsi in bedra ji
privežemo tanke rezine slanin. Z bombažno nitjo pritismo k trupu
perutnice in noge, da pri pečenju ne štrlijo in se ne izsušijo (jo dresira-
mo). Polijemo jo z vročo mastjo in prilijemo malo vrele vode. Ko je lepo
rumeno zapečena, prilozimo v pekač dišavni šopek. Zvežemo ga iz 2 ve-
jic peteršilja, manjšega lovorjega lista, vejice timijana in rezine čebu-
le. Prilijemo še par žlic vode ali juhe, polivamo s sokom in pečemo, da se
popolnoma zmehča. Pečeni raci odlijemo masčobo in na njej opečemo
rezine belega kruha. Iz race vzamemo jetra in želodec ter ju drobno se-
sekljamo, zmešamo z žlico tekoče masčobe, dodamo nekaj kapljic limo-
ninskega soka in poper. S tem nadevom namažemo opečene rezine kruha
in jih naložimo okrog razkosane race, ki smo jo lepo zložili na ploščo
ali velik krožnik. Omako, ki je ostala od pečenja, razredčimo z malo za-
jemalko juhe, prevremo in prilijemo k mesu.

Ste utrujeni?

Poslovneži, ki opazneje
svoje kolege z Dunjskega vzhoda,
kako so med večernimi po-
gajanji ves čas sveži in spočiti,
se ne morejo načuditi, od kod
jim moč. Skrivnost so dihalne
vaje. Delajo jih takoj, ko se
jih poloti utrujenost, ne da bi
kdo sploh kaj opazil. Japonski
medicinci prisegajo na meto-
do.

Šest sekund globoko in ena-
komerno zajemamo zrak.

Nato šest sekund zadržimo
sapo.

Nazadnje šest sekund spet
počasi in enakomerno izdih-
jemo zrak. Po potrebi vajo po-
novimo. Presenetljivo je, kako
hitro začutimo učinek.

Butik Iris Nade Antolin obvešča
cenjenje stranke, da bo do vselitve
v nov lokal na Lendavski ulici ne-
moteno posloval na Lendavski 58
— na dvorišču prek železniške pro-

Za poroko in druge slavnostne
večere, pa tudi za najdaljšo noč v
letu si omislite večerno ali poročno
obleko Butika Iris.

Za vrednost nad 8 milijonov di-
narjev dajejo trimesečno brezobres-
tno posojilo.

Bunk Iris je odprt od 10. do 12.
ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah
od 9. do 12. ure. V ponedeljek je
zaprt.

Priloga se Butik Iris Nade An-
tolin na Lendavski 58 v Murški So-
bati.

Boutique Iris

PERUTNINA NA LEDU

Zamrzovanje je najboljši način, če hočemo perutnino ohraniti za
dlje časa. Postopek naj poteka s »šokom«, kot pravijo strokovnjaki
naglemu zamrzovanju. Stikala naravnano na pospešeno zamrzovanje
in damo vrečke z mesom v predal za hitro zamrzovanje. Če bi meso
zamrzovali počasi, bi nastali veliki ledeni kristali, ki bi razgnali ce-
lične stene. Pri tajanju bi se iz mesa nateklo dosti soka.

Pri perutninskem mesu se moramo varovati salmonel. Preden
meso odalimo, ga vzemimo iz vrečke, vrečko pa zavrzimo. Meso zlo-
žimo na cedilo, da odteče vsa voda, ki jo moramo zlit stran. Tudi po-
sodo, delovno površino in pribor moramo skrbno pomiti. Perutninsko
meso moramo dobro prepeči. Nikakor ne sme v sredini ostati krvavo.
Salmonele namreč prenesejo temperaturo 90 stopinj.

Dobro je vedeti

Perilo pozimi ne bo zamrznilo, če ga izplaknemo v vodi, ki ji doda-
mo malo soli.

Pozimi nam v čevljih ne bo drselo, če podplate in pete premažemo s
pretezanim krompirjem.

Vroč mleko je učinkovito sredstvo za čiščenje madežev od rdečega
ali črnega vina.

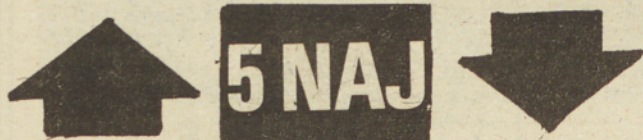
Stare zamaške pred uporabo za nekaj minut vržemo v vrelo vodo,
pa bodo kot novi.

Stara orehova jedra postanejo spet kot sveža, če jih čez noč nama-
kamo v mleku.

Slike v vlažnem stanovanju ne bodo poškodovane, če na hrbtno
stran slike v vsak vogal nalepimo velik platovinast zamašek.

Fine svilene rute najlepše operemo v krompirjevi vodi. En krompir
nastrgamo ali zrežemo na koščke in ga kuhamo v litru vode. Ko še ni po-
vsem kuhana, vodo odcedimo in v njej operemo ruto.

RADIO MURSKA SOBOTA

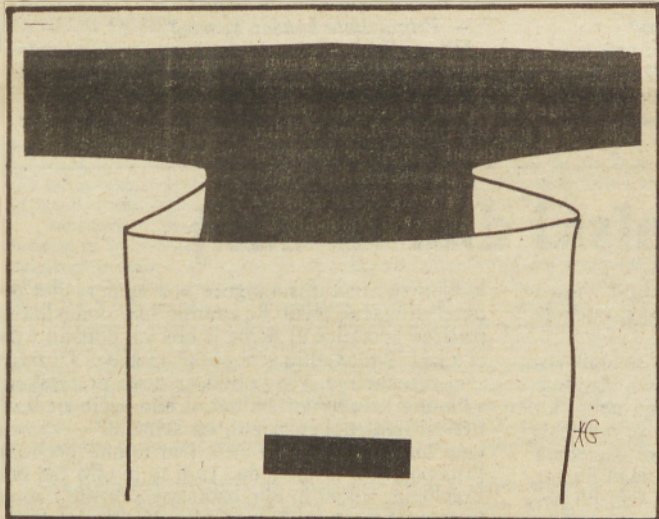
Glasbena lestvica Radia Murska Sobota. Slišite jo lahko ob
petkih v oddaji 21 232.

1. Lambada — Kaoma
2. Liberian Girl — Michael Jackson
3. Cherish — Madonna
4. Varovalke padajo — Lačni Franc
5. My brave face — Paul McCartney

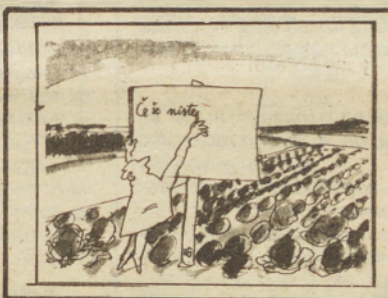
Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi vi-
deostudijem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska
Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5
naj.
Oddaja 21 232 je na sporedu Radia Murska Sobota (UKV 87,6
MHz ali SV 648 kHz) ob petkih od 18.00 do 19.00.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripiše k novi risbi
pošljite do četrta
16. novembra na na-
slov VESTNIK,
Titova 29/1, 69000
MURSKA SOBOTA.
Objavljene pripi-
se honoriramo.

- Če še niste vpisani v komasacijo Gibinskega polja pohi-
tite. Saj ni drago! (Jernej)
- Če še niste prešli na zelje, pa imate ob tej draginji in in-
flaciji velike šanse. (Ja Ma)
- Če še niste pristaša pluralizma, ga je tukaj dovolj, lahko
izbirate. (Karmen)
- Pa, da ja ni to polje za rešitev delavskega socialnega po-
ložaja. (hec)

PLOČEVINA, KI VAS BO PREŽIVELA

TITANCINK

PLOŠČE — SVITKI — STREŠNI ELEMENTI

TITANCINK ima vse lastnosti bakrene pločevine in
še več:

- ni strupen in škodljiv zdravju (zbiranje kapnice)
- odlično kljubuje vplivom industrijskega
onesnaževanja
- ima izjemne preoblikovalne lastnosti (kleparski izdelki)
- izredno odporen proti obremenitvam
- življenjska doba prek 80 let

Uporabljamo ga lahko v gradbeništvu, kovinsko predelovalni
industriji, umetnostni obrti, pasarstvu...

Če želite dodatna pojasnila, izpolnite
kupon in ga pošljite na naslov:
CINKARNA CELJE, 63000 CELJE,
KIDRIČEVA 19

Želim informacije in svetovanje

ime in priimek

organizacija

naslov

tel.

CINKARNA CELJE

SESTAVL MARKO NAPAST	PRIPAD MICA ARISTO- KRACIJE	FR. FILM IGRALEC IT. RODU (LINO)	FILM VITTORIA DE SICE	VZGLJ PRI NIKOBORG	PIŠARNA URAD	USTRO- JENA KOŽA	FRANC. PI- SATELJKA (1766—1811)
VOZLO ZA VEČ OSEB							
REALNI ČLOVEK							
ODELEK V BOLNIŠ- NICI							
ŠTEVIL Z DVEMA OČLAMA				PREDLO DEL VOZA VITNA CVETICA			
LAJSTVO, KO ŽIV OB JENISEJU					ŠPANSKI SPOLNIK		
OČRT					EDVARD KARDELJ	OKRASH GRM Z BELIM CVETI	GRŠKO- RIMSKI STARI VEK
BODEČA RASTLINA SUKH PODROČJU							
AVTOMO- BILSKA OZNAKA ROMUNJE		SILVA VIMAR					
ARHITEK- TORSKO LEPA VEŽA							
ANILEŠNI POLIČNI SPOLNIK					SPLET IZUMRLJ SLOVARI		
ZDRAVILNA RASTLINA NAVADNI LUČNIK					CRNOŠOV AVTO TELUR		
ANTON DERMOTA			VULKAN NA SICILII				

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodovodno: patrola, evro-
pij, tragika, ris, Jan, okar, rt, zmit, Altdorf, VJ, are, O, Ru, NJ, dvoji-
na, sesede, Kac, Ari.

SLATCA URAS

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC

RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Ženice, stari in otroci so nemo stali naokoli v gruči in neka ženska je začela na glas moliti. In nekateri so obstopili veliko jamo, ki jo je v bližini skopala letalska bomba. Čudili so se njeni moči in se prestrašeno zazrli v nebo, ki so ga začela preletavati zavezniška letala.

«Skrijmo se v Dobravo. V gozdu nas ne bodo videli...» je hitel Ploj.

«Ni se nam potrebno skrivati... Ta bomba je padla sem po nerodnosti pilota... Gotovo je bila namenjena Šternlatu ali pa Maprogi... Težko je verjeti, da bi se kaj podobnega spet ponovilo tukaj...» je odgovoril Šuta.

Skozi Dobravo so vodile številne steze in stezice, bližnjice, za katere so v glavnem vedeli le domačini. In po eni teh stez sva se odpravila naslednjega dne s teto Katiko kropit Minihovi ženski. Krošnje dreves, bukev, vitkih visokih borov in smrek so zakrivala nebo. Sonce in lahen veter sta se poigravala s krošnjami. Žarki so uhajali med drevjem, med vejami vse do tal, da je bilo lepo gledati igro svetlobe in senc, vetra in narave. Zolna je skakljala po bližnjem votnem deblu in zaslišalo se je:

«Tok... Tok! Tok, tok, tok...»

Ves čas hoje je bila teta zamišljena, le enkrat je spregovorila:

«Ubogi naš Tunček. Sam bog ve, kako je zdaj z njim?»

Pred Minihovo hišo je bilo precej ljudi. In mnogi so se sprehajali ob Dobravi, po njeni, okoli jame, po prizorišču nesreče. Tiho, sklonjenih glav so hodili.

In ljudstvo je bežalo iz mesta.

V prednji hiši sta bila na parah pokojnici. Na skupnem mrtvaškem odru sta bili rakvi, prekriti s cvetjem. Nešteto ljudi je prihajalo kropit. Voja jih je zblizala, strah pred neznanim, pred »danes meni, jutri tebi«.

Ko smo šli tisto nedeljo k pozni maši v trojiško cerkev, smo imeli v trgu kaj videti. Ob hišah in vse gor ob samostanu in okoli cerkve so bili razvrščeni nemški vojaški tovornjaki. Prekriti so bili s pisanimi ponjavami in mrežami, prepletenimi z zelenim vejevjem.

Po maši sva se s teto odpravila k moji mami. Gor proti Porčiču sva hodila in pri vseh hišah sva videvala zamaskirana vozila. Ob domačem listniku je stal velik tovornjak in v njem je bila mehanična delavnica. Streljaj proč je stal pisano prepleškan mercedes, pri sosedovih čez cesto je bila radijska postaja.

Mama in teta sta tarnali o težkih časih, o očetu, ki je bil še vedno v lagerju, in govorili sta o bratrancu Tunčku. V kuhinjo je prišel nemški vojak, prijazno pozdravil in povedal moji mami:

«Moj komandant vas prosi, da mu ocvrte jajca in pošljite vam za to ta denar.»

Mama je cvrla jajca in povedala teti, da je tisti mercedes komandantov in da mu mora večkrat pražiti jajca. Pravila je, da so vsi vojaki do nje in otrok prijazni in nikomur niso storili nič zalega. Pravila je še, da je neki pozni večer prišel sem gor iz gozda partizan. V kuhinji se je znašel, mama se je zelo ustrašila in ga hitro skrla v prednjo hišo, da ga ne bi zagledali Nemci. Zanimal se je, koliko nemškega vojaštva je pri Trojici, pri Lenartu in govoril, da Nemci ne bodo zmogli. Kmalu je previdno zginil v noč z nekaj kruha v nahrbtniku.

«Nemci! Nemci prihajajo dol po bregu!» sem presenetil z novico stričeve, ki so delali na njivi, na desni strani Ročice, streljaj od mlina. Delo je zastalo, vsi so se zbravali in se vprašujoče zazrli proti prihajajočim oboroženim vojakom. Kakšnih deset jih je bilo in ustavili so se pred mlinom. Eden je skušal odpreti hišna vrata. Zaklenjena so bila; vojaki so nas zagledali in potem smo se počasi odpravili proti domu. Stric je bil radoveden in zaskrbljen:

«Le kaj hočejo od nas ti vojaki? Bog, reši nas vsega hudega!»

«Oficir, ki je vodil skupino, je povedal:

«Utrujeni in lačni smo. Prenočišče in hrano potrebujemo, jutri bomo odšli naprej...»

Po dvorišču je posedla vojska in stričevi so na hitro začeli pripravljati prenočišče. Na tla v prednji hiši so nadevali slamo in čez pogrnili rjuhe, debele, lanene in iz največje poneve pri hiši je iz kuhinje zadisalo po šmornu.

Še mleko sta skuhalo ženski in že so jedli moški na dvorišču ob kamniti mizi in vodenjaku. Prijazni so bili, se zahvalili za jed in že spali v prednji hiši.

Tiste noči smo vsi domači spali v štuflu. spalec je bil slab. Obdajala sta nas strah in negoto-

vost. Zjutraj so se vojaki umivali in brili na dvorišču. Lizika jim je skuhalo za zajtrk koruznih žganec, zabelila jih je z ocvirki in jim dala mleka.

Bil sem pri teti Katiki v hlevu ko je molzila kravi. K nama je prišel oficir. Prijazen nasmeš se mu je za trenutek pojavil na obrazu in rekel je teti:

«Hvaležni smo vam, gospa, za prenočišče in hrano se vam lepo zahvaljujem...» obmolnil je in počasi nadaljeval.

«Tudi pri nas doma imamo živino... Vojska se že dolgo vleče... Rad bi že bil doma, pri živini, v gozdu...» In potem je segel v žep in izlekel podobico z zadnjo večerjo in jo dal teti z besedami:

«Namesto plačila vam dajem za spomin to podobico. Hvala vam za vse!»

Roko je dal v pozdrav, se odločno vzravnal in se odpravil iz hleva. Oči so mu bile vlažne. Zunaj so ga čakali vojaki in napotili so se gor proti Sveti Trojici. Gledali smo za njimi.

«Bogu hvala, da se je vse srečno končalo!» je spregovoril stric. Teta mu je pokazala podobico, ki ji jo je dal oficir, in stric je pripomnil:

«Dobri fantje so bili. Verjamem, da bi bili rajši doma pri svojih, kot da se potikajo po tujih krajih...»

Kmalu po tem dogodku je prišel nazaj paket, ki je bil namenjen bratrancu Tunčku na fronto. Raztrgan, razcefran je bil, da so keksi leteli iz njega.

S paketom je prišla k hiši strašna skrb, slutnja negotovost. Vojska se je vedno bolj zapletala. Marburger Zeitung pa je še vedno pisal o velikih zmagah Nemcev.

Zavezniška letala so začela preletavati nebo in iz mariborske strani smo zaslišali streljanje protiletalskih topov. Vsa šola je bila na nogah. Iz vseh razredov smo se drenjali na hodnike in učiteljice so po nemško vpile:

«Hitro v klet... Hitro... Bombniki prihajajo!»

V kleti smo se drenjali kakšno uro, dokler ni prišlo povelje:

«Nevarnost je minila!... Otroci, pojdite v svoje razrede...»

In spet je nastal dren po stopnišču, vpitje po domače, po slovensko, ena od učiteljic, ki je stala na koncu hodnika, z rokama oprta v boke, je zavpila:

«Govorite po nemško!»

Starejši šolarji so nalašč ponagajali in se še glasneje drli po domače, da je žensko razkačilo:

«Me niste razumeli?... V šoli se govori po nemško... Če bom še koga slišala govoriti drugače, ga bom prijavila ravnatelju!»

Tisto popoldne sem pometal po skednju z brezovo metlo. Sobota je bila in navada, da se za konec tedna počedi po hiši, mlinu in gospodarskih prostorih. Letala so začela preletavati nebo. Pometel sem glavo iz skednja in gledal; pustil sem metlo, odšel na prosto in zijač navzgor. Nebo je bilo sinje modro in sončni žarki so se odbijali od aluminija, od zavezniških letal. Enakomerno bobnenje bombnikov je bilo slišati in oglasilo se so flaki, streljali so proti letalom; nekatera so začela padati, zadeta od topovskih krogel, in črn dim se je valil za njimi.

Od krogl zadeto letalo je padlo naravnost proti mlinu, vse bližji so bili strašni ropot, plamen in dim. Silen strah in misel na konec vsega sta me spreletela. Skočil sem v skedenj, da ne bi videl; hotel sem vstran od strašnega trušča, rešiti sem se hotel pred koncem. In ko je bil trušč brezmejen in letalo nekaj metrov nad zemljo, se je nekoliko dvignilo, zaplavalo čez Ročico, čez gozd nad njo, zadevalo ob vrhove dreves in treščilo v hrib za gozdom, na Vanetino. Strašno je zaropotalo, se streslo, sledile so eksplozije. Visok plamen je sekal proti nebu in valil se je gost, črn dim.

Prestrašeni in radovedni otroci in odrasli smo drveli po dolinah in gričih, po bližnjicah ali kar naravnost proti strmoglavljenemu letalu, proti Vanetini. Letalo sredi vinograda, je gorelo strelivo pa je pokalo, da si nihče ni upal v bližino.

Še med letom, ob eksploziji, je del tistega letala odneslo v stričev gozd v Oseku. Nemška uradnika iz Trojice sta našla v njem vojaško torbo z dokumenti in žepno uro. Ostanek letala so Nemci takoj nekam odpeljali. V jami, ki je takrat nastala v gozdu, je bilo veliko prozornega kavčuka in vrsto let smo ga uporabljali za podkurjenje v štedilniku.

Posadka tega zavezniškega bombnika je zgorela. Dan po nesreči je bila nedelja in ljudje so romali na Vanetino tihi, zaskrbljeni, mislili so o usoda svojih sinov, ki so bili tedaj razkropljeni po bojiščih. Niso veliko razmišljali, če je bilo prav, da so jih poslali v vojno. Niso razmišljali na drugačne možnosti. Iz roda v rod se je to ljudstvo za nekoga borilo, za tujca, in mislili so, da pač tako mora biti, da Bog tako hoče.

Poštar, ki je tisti dan potrkal na vrata pri mlinu, je bil nemški priseljenec. Ni bil slab človek, a ljudje so se v tistih dneh bali pošte in najraje bi se skрили poštarjem, resnici, ki so jo jemali iz velikih in mračnih torb.

Sedeli smo ob mizi v kuhinji, ko je vstopil. Negotov mu je bil korak in s tresočo in počasno roko je odprl torbo, vedel je, kaj se v njej skriva, gledal nas je vse po vrsti, v pogledu je bilo sočustvovanje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Poštar, ki je tisti dan potrkal na vrata pri mlinu, je bil nemški priseljenec. Ni bil slab človek, a ljudje so se v tistih dneh bali pošte in najraje bi se skрили poštarjem, resnici, ki so jo jemali iz velikih in mračnih torb.

Sedeli smo ob mizi v kuhinji, ko je vstopil. Negotov mu je bil korak in s tresočo in počasno roko je odprl torbo, vedel je, kaj se v njej skriva, gledal nas je vse po vrsti, v pogledu je bilo sočustvovanje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Poštar, ki je tisti dan potrkal na vrata pri mlinu, je bil nemški priseljenec. Ni bil slab človek, a ljudje so se v tistih dneh bali pošte in najraje bi se skрили poštarjem, resnici, ki so jo jemali iz velikih in mračnih torb.

Sedeli smo ob mizi v kuhinji, ko je vstopil. Negotov mu je bil korak in s tresočo in počasno roko je odprl torbo, vedel je, kaj se v njej skriva, gledal nas je vse po vrsti, v pogledu je bilo sočustvovanje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Poštar, ki je tisti dan potrkal na vrata pri mlinu, je bil nemški priseljenec. Ni bil slab človek, a ljudje so se v tistih dneh bali pošte in najraje bi se skрили poštarjem, resnici, ki so jo jemali iz velikih in mračnih torb.

Sedeli smo ob mizi v kuhinji, ko je vstopil. Negotov mu je bil korak in s tresočo in počasno roko je odprl torbo, vedel je, kaj se v njej skriva, gledal nas je vse po vrsti, v pogledu je bilo sočustvovanje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Poštar, ki je tisti dan potrkal na vrata pri mlinu, je bil nemški priseljenec. Ni bil slab človek, a ljudje so se v tistih dneh bali pošte in najraje bi se skрили poštarjem, resnici, ki so jo jemali iz velikih in mračnih torb.

Sedeli smo ob mizi v kuhinji, ko je vstopil. Negotov mu je bil korak in s tresočo in počasno roko je odprl torbo, vedel je, kaj se v njej skriva, gledal nas je vse po vrsti, v pogledu je bilo sočustvovanje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

križemkražem po naših šolah

Naša kmetija

Živim na kmetiji. Imamo krave, prašiče, kokoši, muce in psa Pikija. Na našem dvorišču je vedno zanimivo in veselo. V hlevu mukajo krave, krulijo prašiči, na dvorišču poje petelin in laja pes. Vmes pa brni še traktor. Prav zanimivo je tudi na polju. Sedaj jeseni je mnogo dela. Trgamo koruzo, pobiramo peso in krompir. Sejemo tudi ozimna žita. Na naši kmetiji nikoli ne zmanjka dela.

Majda HORVAT, 4. a, OŠ TIŠINA

V SADOVNJAKU

Jeseni pospravljamo dozorele pridelke. Tako smo se tudi mi lotili obiranja jabolok v sadovnjaku. Ranjše sorte smo že prej predelali v jabolčnik, zimske pa smo pazljivo nabirali in jih sproti pregledovali, če niso poškodovane. Nato smo jih zlagali v zabojne in nosili v klet. Tako bomo imeli zdrava in okusna jabolka tudi pozimi. Tudi jaz jih zelo rada jem.

Klavdija Rajnar, 4. b, OŠ Tišina

Teden boja proti kajenju

Hodim v sedmi razred osnovne šole. Jaz ne bom nikoli kadil. Hočem biti zdrav. Kajenje zastruplja človeka in otroke. V cigaretih je zelo dosti strupa. Ne kupujte cigaret, ker so zelo drage in škodljive! V cigaretah je nikotin.

Andrej Banko, 7. raz., OŠ Prekmurske brigade, MURSKA SOBOTA

V BRANOSLAVCIH JE LEPŠE

Obiskala sem sosedo Matijo, ki je predsednik KS Cezanjevci. Povedal mi je o kanalizaciji v vasi Branoslavci.

Vaščani te vasi so si že dolgo želeli ureditev jarka. Iz njega se je po vasi širil neprijeten vonj. Ob večjih nalivih pa je bil premajhen, zato je voda poplavila spodnji del vasi.

Vaščani Branoslavci so letošnje poletje poglobili jarek. Vanj so s strojem položili velike cevi. Upajo, da bo voda bolje odtekala v potok Turjo. Denar za kanalizacijo so prispevali vaščani sami, nekaj pa je priskrbel KS. Tudi vitez Branoslavci je sedaj lepši!

Mihaela Ozmeč, 3. raz., OŠ Janko Ribič, Cezanjevci

MOJE KOZE

Doma imamo tri koze. Vsako jutro, ko vstanem, jim najprej dam hrano. Včasih jih žuemo na pašo. Ko smo dobili prvo kozo, nam je že drugi dan ušla. Kmalu bodo dobile spet mladiče. Imamo jih v hlevu. Posebno radi jedo travo. Lansko leto, ko so skotile, smo jih imeli deset.

Branka Zver, 2. b, OŠ Odranci

INTERVJU S PEVCEM

Bil je teden otroka. Naši najmlajši iz vrtca so povabili pevca skupine Magnet. Tudi učenci osnovne šole smo se udeležili koncerta Mihe Balaziča. Preden se je poslovil, smo ga prosili za intervju.

— Kdaj ste začeli peti?

Miha: »Pravzaprav že v petem razredu, ko me je spodbujala tov. Betka.«

— Katero šolo ste obiskovali?

Miha: »Najprej sem se vpisal v srednjo gostinjsko šolo. V tej šoli smo imeli vsak konec tedna prakso in tako mi je zmanjkalo časa za petje. Prepisal sem se v srednjo kemično šolo v Rušah in jo končal.«

— Kdaj ste ustanovili prvo skupino?

Miha: »V Rušah sem spoznal prve prijatelje, s katerimi smo ustanovili skupino Vulkan. Pozneje sem sodeloval še v skupinah Vzmet, Komet in Magnet. Nekaj časa sem nastopal tudi samostojno.«

— Kako ste prvič prišli v Avstralijo?

Miha: »Že nekaj časa smo sodelovali z Nedo Ukraden, in ko je dobila ponudbo iz Avstralije, je želela, da jo spremljamo. Letos so povabili nas, z nami pa je bil humorist Vinko Šimek.«

— Po radiu smo slišali za turnejo po Kitajski.

Miha: »S Kitajsko ni bilo nič. Nameravali pa smo privediti turnejo po Argentini, vendar je to zaradi tamkajšnjih nemirov odpadlo.«

— Pripravljate kakšno kaseto?

Miha: »Zdaj imamo 14 dni prosto, pred turnejo po Nemčiji. Ves ta čas bomo porabili za pripravo besedil in glasbe za novo kaseto.«

8. a. OŠ Veržej

Prvi šolski dan in zdaj

Zadnji avgustovski dnevi so hitro minili. Vreme je bilo pusto in nebo je žalostno pretakalo debele solze.

Toda 1. september, dan, ki je v srcih mnogih šolarjev nekaj posebnega, je bil prekrasen. Zgodnje sonce mi je veselo mežikalo z umitega neba, ko sem stopala proti šoli. Z dvorišča so se razlegali veseli otroški glasovi. Že od daleč sem zagledala sošolce in kar stekla sem k njim. Najraje bi jih kar naenkrat vse objela. Med počitnicami sem jih pogrešala kot lastne brate in sestre. Komaj smo staknili glave in malo poklepetali, že nas je zmotil šolski zvonec. Počival je dva meseca in zdaj nas je klical na dolžnost z jasnim in veselim glasom. Kar vsi naenkrat smo hoteli skozi vhodna vrata, ki so pod našim pritiskom ječala in nam z grozečim glasom pretila: »Le počakajte, vi lumpi, le počakajte! Deset dolgih mesecev boste počasi stopali čez ta prag in mnogi si boste želeli, da bi bili na severnem tečaju, boste že videli!« Jaz sem tako razume-

la njihovo hreščanje, mogoče je drugim ta glas prišel drugače. Misli. Še zadnjič sem pomislila na prijetne počitnice in že me je nov val potisnil v notranjost. Radovedno sem obračala glavo. Doživela sem razočaranje. Vse je bilo na novo prepletkano s hladno belo barvo. Nikjer ni bilo naših sledi, na tleh ni ležal noben copat, ne svinčnik — kar nekam majhna sem postala v tem hramu učenosti. Pritavala sem do razreda. Tudi tu je bilo vse popravičeno. Nikjer ni bilo ostankov z raznih »front«, ki smo jih upizarjali med klopki. Grozno mi bo dolgčas, sem pomislila, in mogoče bi skovala še kakšno modro misel, če me ne bi zmotil velik trušč. Pričela se je bitka za klopi.

»Ne, ne boš tu, tu sem jaz! Vstani! Jaz bom pri oknu...« je odmevalo z vseh strani.

»Joj, tu me tovariš preveč vidi... pazi, na moji nogi stojiš...« je vpila sošolka in se bojevala s fanti. Tudi jaz sem se podvzivala. Sedla sem v zadnjo klop, ki sem si jo pribojevala z zadnjimi močmi. Že lani sem sedela na tem mestu in sama pri sebi sem to klop že imenovala »moja klop«. Takoj sem poškilila na rob klopi in najraje bi zavriskala od veselja. Tam je bil še vedno svinčnikom narisani fant in se mi režal. Narisal ga je nekdo, ki sedi v »moji« klopi in mu je bilo med uro dolgčas. Kmalu pa je naše življenje utihnilo. Vstopila je tovarišica razredničarka. Bila je vesela in se nam je prijazno smehljala. Celo šolsko leto bo skrbela za nas in nam bo kot mati, ki želi svojim otrokom le najboljše, a se ti malopridneži na vso moč upirajo pravi poti. Poklepetali smo še o počitnicah, o nalogah, ki nas čakajo, si zapisali urnik in prvi dan se je iztekla.

In kako je zdaj? Zdaj že dva meseca stopam čez šolski prag. Včasih se spomnim groznice naših vhodnih vrat. Prav so imela. Zdaj vsi dnevi niso več tako prijetni, kot je bil prvi, in zjutraj mnogi zatrepetajo, preden stopijo v učilnico. Nabira se veliko učne snovi, vsak je že nekajkrat preiskusil vrač prostor pred tablo, mnogi so se že potili ob ogromnih zemljevidih, preiskusili svoje logično mišljenje in znanje poštevance v učilnici, ki je polna ravnal in skrivnostnih geometrijskih teles. Tudi kemijske čarobne in magične formule že pridno odkrivamo. Toda pri vseh teh naporih stvareh nam nikoli ne zmanjka dobre volje. Odmori med šolskimi urami so kot prijetna oaza sredi puščave. Vedno se kaj zgodi. Ali se kdo zaleti v novega tovariša, nato vsi naenkrat hitimo na hodnik, tako da koga zbijemo po tleh. Mimogrede odkrijemo še kak nov zaljubljen parček, saj pri nas tudi ljubezni ne manjka.

Tako je torej to. Včasih smo vsi letno in sklanjamo glave nad debele knjige. Včasih pa nas je en sam velik smeh in razposajenost.

Daniela BERNJAK, 8. b, OŠ CANKOVA

Ob dnevu mrtvih smo obiskali tudi spomenike padlim borcem in žrtvam vojne ter se poklonili njihovem spomnu. Narisal Lamir Mihalič, 3. razred, OŠ Stročja vas.

OBISK PRI ROGANOVIH V SOTINI

Pri Roganovih živijo z motokrosom

Štiriinšestdesletni Jože Rogan, kmet iz Sotine na Goričkem, je velik športni entuziast. Ko si je pred devetimi leti prvič ogledal tekmovalce v motokrosu v Mačkovcih, gotovo ni mislil, da ga bo ta atraktivni šport tako zasvojil. Navdušenje pa je bilo takšno, da si je še istega leta kupil motor, se vključil v AMD Stefan Kovač Murska Sobota in začel tekmovali. Nekaj zmag na tekmovalni v Sotini, pozivnih in mednarodnih dirkah je bilo nova spodbuda za republiške in državne prvenstva. Res je sicer, da se ni povzpел na republiške za zmagovalce, vendar je s petim mestom na republiškem in enajstim na državnem prvenstvu, kar sta bili njegovi najboljši uvrstitvi, zadovoljen. V letošnji sezoni sicer ni tekmoval, temveč se je posvetil le trenerskemu poslu, vendar pa se še ni poslovil od tekmovalca. Pravi, da bo drugo leto morda več časa tudi za ta. Sicer pa kot trener lažje spremlja tekmovalce in jim daje koristne nasvete, če ne tekmuje. Razmere za delo pri AMD Stefan

Kovač Murska Sobota niso najboljši, saj motokrosu, ki je drag šport, namenjamo premalo denarja. Zato si morajo tekmovalci kupovati motorje in opremo sami, če želijo tekmovali. Tako je Jože Rogan v motokros že vložil veliko denarja. Še več. Zanj je navdušil tudi sina Oliverja, ki se je začel z jeklenim konjičkom preskušati že v petem letu. Prvič je nastopil na dirki pionirjev pri Lenartu in pravi, da ga ni bilo strah. Potem se je Oliver uveljavil pred dvema letoma, ko je bil zmagovalček tekmovalca za pokal Slovenskih goric v razredu do 50 cm. Potem je začel zmagovali na pozivnih in medrepubliških tekmovalnih v razredu do 60 in 80 cm. V letošnji sezoni pa je na medrepubliškem tekmovalju zasedel drugo mesto. Do najvišjega naslova pa so mu pot preprečili nekateri padci. Da je Jože Rogan pravi športni entuziast, kaže tudi dejstvo, da je za sina Oliverja na svojem zemljišču uredil stezo za motokros, po njegovi želji pa so v Sotini uredili stezo tudi za tekmovalca. Na njej vsako leto pripravijo mednarodno tekmovalce. Tako družina Rogan iz Sotine danes živi za motokros in tako bo najbrž tudi v prihodnje, le če bo tudi dovolj denarja. Volje jim namreč ne manjka.

Feri Maučec

NAMIZNI TENIS

Sobočani odlični drugi

Na ekipnem prvenstvu SRS za mladince, ki je bilo v Izoli, je nastopilo vseh osem ekip, ki so si pridobile to pravico na regijskih prvenstvih, med njimi tudi Sobočani, ki so zaigrali zelo dobro in zasedli odlično drugo mesto, kar je v zadnjih nekaj letih najboljša uvrstitev na republiških prvenstvih, in se tako uvrstili na državno mladinsko prvenstvo, ki bo februarja v Murski Soboti.

Sobočani — Ori, Rihtarič, Kus, Sapač — so v predtekmovalju premagali Jesenice in Semedelo s 5:0 in v finalni skupini Iliro s 5:1. Strojno Maribor — regijskega prvaka — s 5:2, kjer je zlasti blestel Janko Ori s tremi zmagami, in v odličnem boju za prvo mesto izgubili po veliki borbi s prvim favoritom Olimpijo z 2:5. V tem srečanju so izpustili lepo priložnost za zmago, ko je pri rezultatu 1:1 Rihtarič klonil proti državnemu mladinskemu reprezentantu Ignjatoviču, ko je vodil v setih 1:0 ter v drugem z 19:15. Isto usodo je doživel tudi Ori proti drugemu najboljšemu igralcu Jugoslavije, lanskemu državnemu prvaku in mladinskemu reprezentantu Škafarju, ko je v tretjem odličnem setu vodil z 18:12 in vendar izgubil na razliko. Najboljšo igro v ekipi je prikazal Ori, ki je dosegel rezultat 9:3, Rihtarič je ob solidni igri dosegel rezultat 7:2, Kus pa je prav tako igral odlično in dosegel rezultat 6:3; Sobočanom gre za odlično drugo mesto samo čestitati.

Na regijskem prvenstvu za pionirje na Ptuj je ekipa Sobote — Horvat, Šadl, Kuzmič, Solar — zasedla šesto, Radgona — Brumec, Kolbl, Uhan — pa deveto mesto.

M. U.

STRELSTVO

Tretja zmaga Tišine

V nadaljevanju prvenstva v prvi republiški strelski ligi so Noršinci premagali Kovinarja s 1451:1447 krogi in izgubili z Zalcem s 1449:1470. Tekmovalci SD Koloman Flisar Tišina pa so premagali Celje s 1453:1427 krogi, dosegli tretjo zaporedno zmago ter so trenutno na drugem mestu. Za Tišino so tekmovali: Pertoci, 369, Bukovec, 370, Gider, 362, in Flegar, 352 krogov.

Vodijo Ljutomerčani pred Panonijo

V tekmovalni drugi republiške strelske lige so pomurske ekipa tekmovalce z naslednjimi izidi — Ljutomer:1. Poh. bataljon 1429:1404, Panonija:B. Kidrič 1430:1325, ABC Pomurka Kovinar 1429:1391, Središče:Elrad 1394:1383, J. Jurkovič:SCT 1434:1418, SCT:Ljutomer 1415:1437, B. Kidrič:ABC Pomurka 1411:1419 in I. Poh. bataljon:Panonija 1427:1440.

V tekmovalni pomurske strelske lige pa so bili doseženi tile izidi — Elrad:Panonija 1426:1435, Avtoradgona:Noršinci 1356:1443, ABC Pomurka:J. Jurkovič 1437:1445. Po drugem kolu vodi Tišina pred Jovom Jurkovičem in Noršinci. V A občinski strelski ligi Murska Sobota pa po drugem kolu vodijo Gančani pred Ptt, obe ekipi imata po 22 točk. Sledijo: Grafičar in Gederovci, po 20, ter Bakovci in Graničar, po 13. Točk. V občinski pionirski strelski ligi Murska Sobota pa je po drugem kolu na prvem mestu Tišina z 11 točkami pred drugo ekipo Tišine, 9 in ABC Pomurko, 7 točk.

T. K.

KEGLJANJE

Poraz Radenske v Kranju

V prvem kolu tekmovalja v prvi republiški moški kegljaški ligi je Triglav v Kranju premagal Radensko s 5105:5062 podrtimi keglji. Radenska je nastopila brez Mira Steržaja. Najboljši v ekipi je bil Kovačič z 896 podrtimi keglji pred Drvaričem, 855, Kučanom in Bavecem, po 840, Župankom, 414, in Šalamonom, 375 podrtih kegljev. V drugem kolu na igri Radenska v soboto v Radenci z ekipo Slovenijacev tehnike.

JUDO

Soboški judoisti drugi

V letošnji tekmovalni sezoni ima Pomurje dva predstavnika v prvi republiški judo ligi. To sta moštvi Partizana iz Murske Sobotice in Mladosti iz Lendave. Dobro so štartali judoisti soboškega Partizana, ki imajo s svojih vrstah nekaj kakovostnih in izkušnih tekmovalcev, saj so po sedmih kolih z enim porazom na drugem mestu. Lendavčani, ki prvič tekmujejo v tej konkurenci, pa so seveda brez izkušenj in brez zmag na zadnjem mestu. Četrto kolo bo 9. decembra. V Celju se bodo srečale ekipe: Ivo Reja I, Ivo Reja II in Murska Sobota, na Jesenicah pa Impol II, Jesenice in Lendava.

Borva	7	7	0	0	70:28	14
M. SOBOTI	7	6	0	1	67:31	12
Olimpija II	7	6	0	1	62:36	12
I. Reja I	7	5	0	2	68:30	10
Impol II	7	5	0	2	65:33	10
Goričnica	7	4	0	3	51:47	8
I. Reja II	7	2	0	5	42:56	4
Galovec	7	2	0	5	33:65	4
St. Gradec	7	2	0	5	33:65	4
Triglav	7	2	0	5	25:73	4
Jesenice	7	1	0	6	45:53	2
LENDAVA	7	0	0	6	27:71	0

Sobočani v Avstriji

Ob praznovanju 30-letnice kluba je bilo v Matesburgu v Avstriji mednarodno tekmovalje v judu; udeležili so se ga tekmovalci iz desetih držav, med njimi tudi nekaj Sobočanov. Najuspešnejši je bil Kisilak in je v kategoriji do 71 kg zasedel peto mesto. V kategoriji do 65 kg je bil brozovič sedmi, Štolt pa osmi, v kategoriji do 78 kg pa Kos deseti.

T. K.

NOGOMET

Poraz Mure v Medvodah

V enajstem kolu tekmovalja v slovenski nogometni ligi je soboška Mura gostovala v Medvodah in izgubila tekmo z 1:3. Gostitelji so se bolj znašli na blatnem in razmočenem igrišču in zasluženo zmagali. Edini gol je Mura dosegla iz enajstmetrovke, strelac pa je bil Ivo Cifer. V naslednjem kolu igra Mura doma s Teolom Slovanom.

Nafta povečala vodstvo

V predzadnjem kolu tekmovalja v drugi republiški nogometni ligi vzhod je lendarška Nafta doma premagala Pekre z 2:0. Gola za Nafto sta dosegla Dovečar in Horvat. Belinka pa je z mariborskim Kovinarjem igrala neodločeno 0:0. V zadnjem kolu igra Nafta v Mariboru s Kovinarjem, Belinka pa gostuje v Šmartnem. Vodi Nafta s 16 točkami, Belinka pa je z 10 točkami šesta.

Dva remija

V okviru republiškega selekcijskega tekmovalja nižjih kategorij nogometašev sta bili v Lendavi dve tekmi. Pri starejših pionirjih je reprezentanca Pomurja igrala z reprezentanco Celja 1:1, srečanje kadetov Pomurja in Celja pa se je končalo z 2:2. V soboto se bodo v Murski Soboti srečale selekcije Ptuj in Pomurja.

ROKOMET

Zmagi Bakovčanov v Monoštru

V okviru maloobsejnega športnega sodelovanja so člani in veterani RK Pomurka Bakovci gostovali v Monoštru na Madžarskem in se v prijateljskih tekmah pomerili z domačini. Člani Bakovcev so zmagali z 32:25. Najboljša strelca pri Bakovcih: Petek 12 in Buzeti 6. Veterani Bakovcev pa so zmagali z 22:16. Rožman in Buzeti sta dosegla po 4 gole. Povratni srečanja bosta 20. novembra v Soboti.

KOLESARSTVO

HAJDINJAK IN ŠOOŠ NAJBOLJŠA

Po temeljiti reorganizaciji so pri Kolesarskem klubu Pomurje iz Beltincev končali še eno kolesarsko sezono, ki pa je bila v zadnjih desetih letih najuspešnejša. Zaradi finančnih težav, ki so onemogočala nakup izredno dragih rekvizitov in draga tekmovalja, so letos nastopili le z desetimi tekmovalci: 6 pionirji, 2 mlajšima in 2 starejšima mladincema. Pionirji so letos prvič tekmovali in niso blesteli, vendar pa so z njihovimi prizadevanji v klubu zadovoljni. Udeležili so se 18 medklubskih dirk in dosegli šest uvrstitev med prvih deset. Na otvoritveni dirki v Ljubljani je bil Kavaš četrti in na dirki v Krškem šesti. Drvarič pa je bil na dirki za pokal Tišine tretji, Drvarič pa na republiškem pionirskem prvenstvu štirinajsti. Starejša mladince Robi Šooš in Gumilar sta sodelovala na 47 medklubskih, republiških, državnih in mednarodnih dirkah. Na državnem prvenstvu v ciklokrosu je bil Gumilar 17, na stezi pa 14. Rodi Šooš je bil na državnem prvenstvu na stezi 13, na republiškem cestnem prvenstvu pa 11.

Največji uspeh pa je dosegel na mednarodni sprinterski dirki v Deutschlandsbergu, saj je zmagal. Največje uspehe v letošnji sezoni pa sta dosegla mlajša mladince Hajdinjak in Simon Šooš. Nastopila sta na 53 mednarodnih, državnih, republiških in medklubskih dirkah ter dosegla 45 uvrstitev do desetega mesta, Hajdinjak 24, Šooš pa 21. Hajdinjak je bil na državnem cestnem prvenstvu deveti, na stezi deseti, v ciklokrosu deveti, v gorski vožnji deseti, na kronometer deveti, v skupni uvrstitvi na državnem prvenstvu pa je zasedel sedmo mesto. Na evropskem mladinskem prvenstvu v Avstriji je bil deseti. Na republiškem cest-

nem prvenstvu in kriteriju slovenskih mest je zasedel sedmi mest. Simon Šooš sodi med najboljše sprinterje v Jugoslaviji pri mlajših mladincih; to je dokazal na kriteriju slovenskih mest, ki se točkujajo. Od desetih dirk je sodeloval le na petih in v skupni uvrstitvi zasedel

dobili pokroviteljev za izpeljavo osnovnega programa. Če jim avstrijski pokrovitelj ne bi zagotovil dveh specialnih koles za Šooša in Hajdinjaka, letos ta tekmovalca gotovo ne bi dosegla takšnih rezultatov. Dotacija ZTKO 13 milijonov dinarjev komaj zadostuje za enega

S kolesarske dirke v Tropovcih. V vodstvu je Simon Šooš, za njim pa Hajdinjak.

odlično četrto mesto. V tej dirki pa sta skupaj s Hajdinjakom ekipno zasedla tretje mesto takoj za Savo in Krko. Tudi na republiškem cestnem prvenstvu, bilo je pet dirk, sta v ekipni konkurenci zasedla solidno četrto mesto. Ta dva rezultata sta zlasti pomembna zato, ker sta ju dosegla samo dva tekmovalca, medtem ko imajo v drugih klubih na razpolago po pet tekmovalcev. Na državnem prvenstvu v ciklokrosu je bil Šooš šestnajsti, na stezi pa šesti. Na republiškem cestnem prvenstvu je bil deveti, na ciklokrosu pa enajsti. Na evropskem mladinskem prvenstvu pa je zasedel sedmo mesto. Hajdinjak in Simon Šooš sta se uveljavila tudi na drugih dirkah.

Kolesarski klub Pomurje iz Beltincev so v tem letu pestile izredne finančne težave, saj niso

tekmovalca, ki prevozi na treningih in dirkah 40.000 km. Specialno kolo za mladince pa stane 3.000 mark. V klubu pa bi potrebovali 20 koles. Po besedah predsednika kluba Janeza Sreša se bojuje, da tudi letos ne bodo dobili pokroviteljev in če se ne spremeni tudi dotacija ZTKO, ne bodo mogli speljati programa.

Edino rešitev vidijo v avstrijskem pokrovitelju, ki jim ponuja velike ugodnosti. Edini pogoj je, da imajo tekmovalci dvojno licenco (jugoslovansko in avstrijsko) ter nastopi po njegovem programu, razen za državna in republiška prvenstva ter dirke v organizaciji kluba. O tem pa bodo odločali na občnem zboru kluba in seveda skupaj z osrednjo slovensko strokovno zvezo.

F. M.

ODBOJKA

Zopet poraz Ljutomerčanov

V četrtem kolu tekmovalja v prvi republiški moški odbojkarški ligi je vodilni Tovil Olimpija po pričakovanju premagal Agropod Ljutomer s 3:0. Ljutomerčani so tekmo dobro začeli in vodili v prvem nizu s 13:10, v nadaljevanju pa igrali z napakami in so tako še brez zmage. V naslednjem kolu igra Agropod Ljutomer v soboto ob 18. uri v Križevcih z ekipo mariborskega Stavbarja.

Zmagi Pomurja

V četrtem kolu tekmovalja v drugi republiški moški odbojkarški ligi vzhod je Pomurje iz Murske Sobotice v Vuzenici premagalo domačo ekipo s 3:0. Partizan je v Hotah zmagal v srečanju z Verzejem s 3:0, Turbina iz Selnice ob Dravi pa je bila boljša od Radenec in zmagala s 3:1. V naslednjem kolu igrajo — Radenci:Fuzinar II, Verzež:Turbina in Pomurje:Partizan Hoče.

V četrtem kolu tekmovalja v drugi republiški ženski odbojkarški ligi vzhod je Pomurje v Murski Soboti premagalo Palomo Branika IV s 3:0. Mladost iz Murske Sobotice je bila prosta. V naslednjem kolu pa igrajo — Mladost:Fuzinar II in Partizan Črna:Pomurje.

T. F.

Ljutomerčani zmagujejo

V tekmovalni republiške kadetske odbojkarške lige sta bila do slej dva turnirja. Ekipa Agropoda Ljutomera je v Prevaljah premagala Mežico in Prevalje, oba s po 2:0, v Ljutomeru pa mariborskega Stavbarja z 2:1, medtem ko se Prevalje ni udeležilo turnirja. Tako so mladi ljutomerski odbojkarji še brez poraza. Tretji turnir bo v Mariboru.

T. F.

KOŠARKA

Vsi trije izgubili

V petem kolu tekmovalja v drugi republiški moški košarkarski ligi je Maribor 87 v podaljku premagal Radgona s 108:105. V rednem času se je tekma končala 97:97. Najboljši strelci pri Radgonci: Čavič 48, Štinec 21, Grgeč 13 in Horvat 11. Elektra pa je v Murski Soboti premagala Pomurje s 100:98. Strelci za Pomurje: Juteršnik 25, Klemar 24, Saković 16. Cigut in Kerčmar po 8, Roškar 6 ter Gomboc in Bibič po 2. V naslednjem kolu se igra pomurski derbi med Radgono in Pomurjem. Tekma bo v petek ob 18. uri.

V drugi republiški ženski košarkarski ligi pa je bilo na sporedu drugo kolo. Pomurje iz Murske Sobotice je gostovalo v Celju in izgubilo tekmo od okrepljene ekipe Meke s 57:92. Strelke za Pomurje: Drožinova 20, Cerova 12, Brežičeva 11, Borčeva 5, Friškičeva 4, Forštnaričeva 3 in Harijeva 2. V naslednjem kolu igra Pomurje doma s Hrastnikom.

MEDNARODNA DIRKA

Zmagal Lang, Obal peti

V Murski Soboti je bila 6. mednarodna dirka miniformule za pokal Alpe-Jadran. Sodelovalo je 57 tekmovalcev iz Avstrije in Jugoslavije. Zmagal je Avstrijec Lang, domačin Jože Obal pa je bil peti.

SAH

Poraz in zmaga Lendave

V drugem kolu tekmovalja v drugi republiški šahovski ligi je Partizan Polskava premagal Lendavo s 3,5:2,5 točke. Zmago za Lendavo je dosegel T. Gruskovnjak, remizirali pa so: Gerencner, Vidič, K. Maričeva.

V prijateljskem mednarodnem šahovskem dvoboju je Lendava premagala Zala Volan iz Zalaegerszega z 11,5:9,5 točke. Zmaga za Lendavo so dosegli: Cigan, Ligeti, Szabad, M. Cofek, J. Cofek, Huzjan in K. Marič. Remizirali pa so: Gerencner, T. Gruskovnjak, Vidič, Božič, Vuk, Toplak, Hajoš, Hozjan in J. Gruskovnjak.

J. Gerencner

KRAJEVNA SKUPNOST BELTINCI

DOLGOROČNA REŠITEV TELEFONIJE ZA ŠIRŠO OKOLICO

Ob polovici sedanjega referendumskega programa v krajevni skupnosti Beltinci ocenjujejo, da kljub nekaterim težavam uspešno uresničujejo zastavljene naloge, saj ni področja dela iz programa, ki se ga ne bi začeli reševati, če ga že niso rešili. Treba pa je povedati, da imajo v referendumskem programu zapisane izredno zahtevne naloge, kot denimo urejanje kanalizacije, telefonije, ulične razsvetljave, zazidalnega načrta, kabselske televizije, gradnjo kulturnega doma, izkoriščanje termalno-mineralne vode in drugo.

ČISTILNA NAPRAVA V POSKUSNEM OBRATOVANJU

Urejanje kanalizacije v Beltincih je ena od prednostnih nalog krajevnih skupnosti, saj gre za veliko naložbo, ki povzroča veliko glavobola. Zadeva se vendarle premika na bolje, saj jim je uspelo kanalizacijo urediti v petih ulicah oziroma nase-

mu, je obnovitev ulične razsvetljave. To pa predvsem zato, ker je bilo potrebno veliko več narediti, kot so prvotno predvidevali. Obnovitev električnega omrežja je namreč zahtevala precej sredstev, poleg tega pa so v Ribiški in Mladinski ulici uredili ulično razsvetljavo. Tako so v celoti obnovili ulično razsvetljavo v

skupnosti Beltinci so rezervirali 125 telefonskih števil, kar je skoraj enkrat več, kot je bilo novih naročnikov ob popisu, vendar pa je že sedaj več kandidatov. Tako bodo morali za Beltince zaprositi nove številke. Seveda pa bo do prvega julija prihodnjega leta, ko naj bi začela delovati nova avtomatska telefonska centrala, potrebno razširiti oziroma dograditi telefonsko omrežje.

NOV ZAZIDALNI NAČRT ZA BELTINCE

Ena od pomembnih nalog za nadaljnji razvoj kraja Beltinci, ki so se je lotili v krajevni skupnosti, je nov zazidalni načrt za center. V izdelavi sta namreč dva predloga novega zazidalnega načrta, ki bosta v kratkem dana v javno razpravo. Z novim zazidalnim načrtom bodo rešili vprašanje gradnje nove avtobusne postaje, kulturne dvorane in še nekaterih objektov, ki jih načrtujejo v Beltincih, med njimi tudi nove počte.

KABELSKA TELEVIZIJA IN TERMALNA VODA

Poleg urejanja kanalizacije, ulične razsvetljave, telefonije in zazidalnega načrta so v krajevni skupnosti Beltinci v tem srednjoročnem obdobju del sredstev namenili za urejanje poljskih poti, jarkov, športno-rekreacijskega centra, obnovo hidrantov, klopi v parku, uredili so ozvočenje in parkirišče na pokopališču, asfaltirali pešpot ob Črncu, tlakovali pot do zdravstvenega doma in drugo. V načrtu imajo še asfaltiranje Ribiške ulice oziroma krajevne ceste Beltinci—Ižakovci ter pleskanje notranjosti in zunanjosti mrliške veže. Iz tega referendumskega programa pa sta še ostali dve zahtevni nalogi, kabselska televizija in izkoriščanje termalno-mineralne vode. Glede kabselske televizije proučujejo možnost priključitve na omrežje kabselske televizije Murska Sobota ali pa urejanje lastnega omrežja. Del sredstev so namenili tudi za raziskavo vrtnice s termalno-mineralno vodo pri Lipi, kjer je največ sredstev primaknila Republiška raziskovalna skupnost, Ina Nafta pa jim je odstopila vrtno. Na zboru občanov, ki ga bodo sklicali v kratkem, pa bi tudi morali rešiti vprašanje komunalne ureditve kraja, kot so vzdrževanje ulic, parka, trga in pločnikov. Feri Maučec

KAMEN Z GORIČKIH BREGOV

Ali bodo morali Goričanci še naprej kupovati gramoz v obmurskih gramoznicah, ostaja zaenkrat vprašanje, kaže pa, da se stvari le začnejo premikati na boljše. V Sotini na Goričkem je kamna dovolj, le najti bi bilo potrebno nekoga, ki bi ga izkoriščal. Na to so v Sotini in okoliških krajih opozarjali že leta in leta, vendar je vse ostalo zgolj pri obljubah. Zlasti v krajevni skupnosti Rogašovci so si močno prizadevali, da bi kamnolom v Sotini usposobili za izkoriščanje, saj izkušnje sosedov v Avstriji kažejo, da se lahko ta material koristno uporabi. In naš po kako-

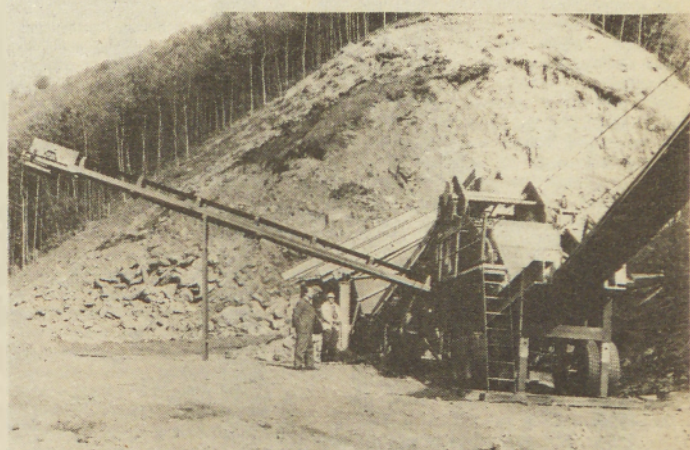
metrov v globino, raztezajo pa se v dolžini več kilometrov. Zdaj kamnolom praktično šele odkrivajo in dobivajo iz njega kakovosten material, raziskave pa kažejo, da je v globljih plasteh še boljši. Prve stroje so že namestili, stroj za mletje so si sposodili pri neki avstrijski firmi, v kratkem pa bodo namestili še hidravlično kladivo za razbijanje velikih skal.

Dolgo je trajalo, da se je vse skupaj začelo, v Sotini in okolici pa si seveda želijo, da bi se tudi nadaljevalo. Veliko rodovitnih

Vzdrževanje krajevnih cest predstavlja na tem območju še vedno enega največjih problemov, pa tudi finančno goričko krajevnih skupnosti to najbolj bremeni. Gramoz na vaške ceste so morali do zdaj voziti iz oddaljenih obmurskih gramoznic, prevozi pa so jim povzročali veliko več stroškov kot material. To samo po sebi ne bi bilo sicer nič posebnega, če ne bi imeli dovolj materiala doma, v neposredni bližini. Poskušali so na različne načine, pritisnili na prenekatero kljuko, vendar rezultatov ni bilo. Tudi nekaj raziskav je bilo opravljenih, ki pa bojda niso dale pravih rezultatov. In tako so se stvari vlekle vse do letošnje pomladi, ko so v Sotini in okoliških krajih le dobili nekoliko več upanja. Za kamnolom se je začelo zanimati soboško cestno podjetje in kaže, da bo končno vendarle prišlo do izkoriščanja.

Ko smo pred kakšnimi dvema letoma obiskali kamnolom na Sotini, je bil zarašen z grmičevjem in le tu in tam se je poznalo, da so iz njega odpeljali nekaj materiala. Med zadnjim obiskom pred dnevi je bila slika že nekoliko spodbudnejša. Videli smo lahko že prve stroje, pa tudi precej materiala je že bilo odpeljano. V krajevni skupnosti Rogašovci so letos iz kamnoloma že odpeljali na vaške ceste okrog 500 kubičnih metrov tega materiala in pravijo, da je izredno dober. Pa tudi stroški za gramozenje so dosti manjši, saj plačajo le material, prevoze pa opravijo vaščani brezplačno. Tudi v Kmetijski zadrugi Panonka, ki upora-

blja ta material za melioracijska dela, so z njim zadovoljni, pa tudi pri vodni skupnosti. Čeprav vse raziskave še niso končane, izkušnje kažejo, da je to predvsem dober nasipni material in cestno

Se bo dolgoletna želja občanov Sotine in okoliških krajev uresničila? Zaenkrat vsaj kaže, da se bo, saj so s prvimi deli pri izkoriščanju kamnoloma letos že začeli. Raziskave so pokazale, da je material kakovosten, njegove količine pa neomejene, zato se bo naložba gotovo splačala.

Foto: L. Kovač

podjetje ga že uporablja tudi pri obnovitvenih delih na cesti Skalkovci—Cankova.

Kaže, da so se v cestnem podjetju dela resno lotili in ljudje v teh krajih upajo, da bo kamnolom zanje velika pridobitev. Količine materiala so tako rekoč neomejene, saj segajo čez sto metrov visoko, pa tudi več deset

površin ob Muri smo z izkoriščanjem gramozu že uničili in bila bi neprecenljiva škoda, če bi jih še naprej uničevali. Tukaj, v Sotini, pa gre za nerodovitne površine, ki jih prerašča grmičevje, in tudi to bi kazalo upoštevati.

Ludvik Kovač

Čistilna naprava v Beltincih.

Foto: F. Maučec

ljih in na novo priključiti čez sto uporabnikov. To je nad polovico predvidenih uporabnikov, kar je bil tudi pogoj za delovanje čistilne naprave. Temeljito so očistili čistilno napravo in obnovili električno omrežje. Čistilna naprava je že dva meseca v poskusnem obratovanju in prvi rezultati analize kažejo, da deluje zelo dobro. V najkrajšem času bo potrebno rešiti vprašanje tekočega vzdrževanja kanalizacije oziroma čistilne naprave.

OBNOVLJENA ULIČNA RAZSVETLJAVA

Med večjimi nalogami, ki so se je lotili v krajevni skupnosti Beltinci v sedanjem referendumskem progra-

naselju Beltinci, razen na dveh krajših odsekih ulic.

NOVA AVTOMATSKA TELEFONSKA CENTRALA

V krajevni skupnosti Beltinci so se skupaj z okoliškimi krajevnimi skupnostmi načrtno lotili reševanja telefonije. Podpisali so že pogodbo in nakazali sredstva za novo avtomatsko telefonsko centralo, na katero bo možno priključiti 1920 števil. S tem bodo dolgoročno rešili telefonijo ne le za Beltince, temveč tudi okoliške kraje. Poleg sredstev krajevnih skupnosti oziroma naročnikov je del sredstev prispevala tudi delovna organizacija za PTT promet Murska Sobota. V krajevni

TAPETNIŠTVO

- Vse oblažinjeno pohištvo, prilagojeno slehernemu prostoru, izdelamo na novo ali ga obnovimo.
- Morda ste se naveličali svoje stare sobne garniture in drugih kosov oblažinjenega pohištva? Morda vam ni nič všeč barva ali je oblažinjeno pohištvo dotrajalo? Pridite na pogovor k nam in ustregli bomo vaši želji.
- Na vašo željo pridemo tudi na dom, si ogledamo prostor in se skupaj z vami dogovorimo, kakšno oblažinjeno pohištvo bi najbolje ustrezalo prostoru in opremljenosti v njem.
- V zalogi imamo sodobne vzorce pohištvenega blaga, ki si jih lahko ogledate in izberete najprimernejšega.
- Naše izdelke lahko kupite v vseh trgovinah s pohištvom širom po Sloveniji ali vam jih izdelamo po vaši želji.

KROJ Murska Sobota ima svoje prostore v Cvetkovi ulici 1.

Želimo vam pomagati opremiti vaš dom!

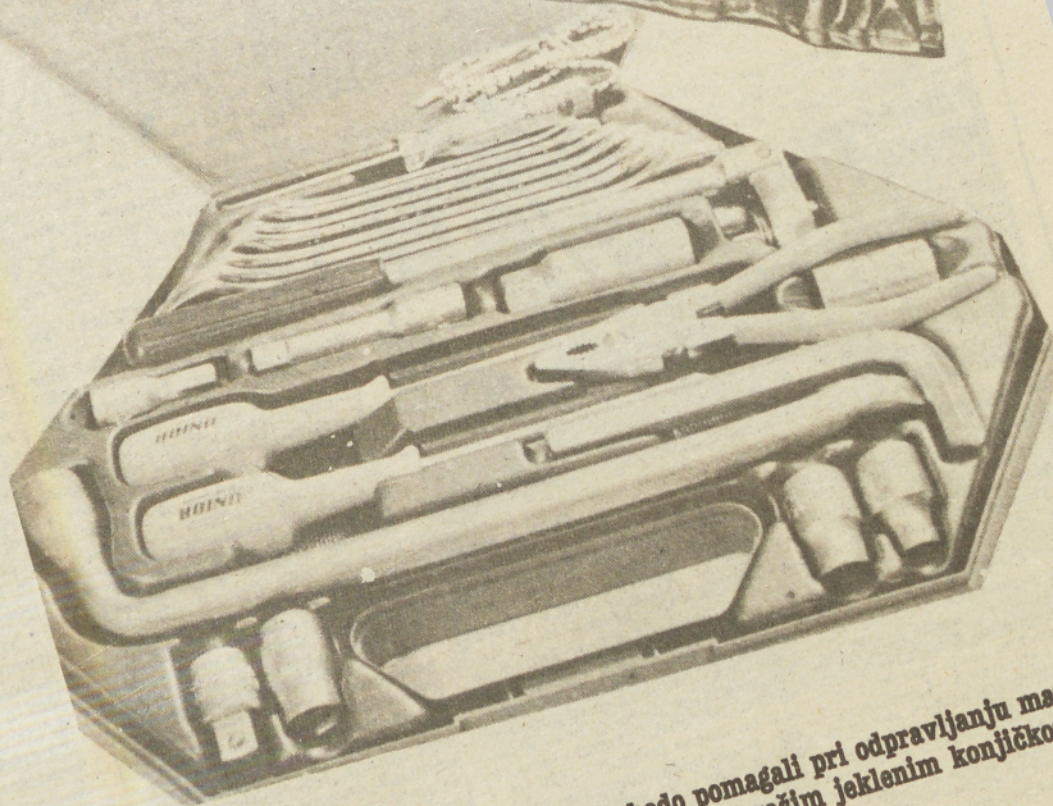
Sloves si je Krojevo TAPETNIŠTVO pridobilo predvsem s skrbno izdelanimi sedežnimi garniturami.

TAPETNIŠTVO, KI JE ENOTA SOBOŠKEGA KROJA, JE PREPRIČANO, DA BOSTE ZADOVOLJNI Z NJIHOVIMI KAKOVOSTNIMI IZDELKI IN Z DOSTOPNIMI CENAMI!

Vse potrebne informacije dobite pri KROJU — TAPETNIŠTVU, Cvetkova ulica 1, Murska Sobota, telefon: (069) 21-108.

UNIOR®

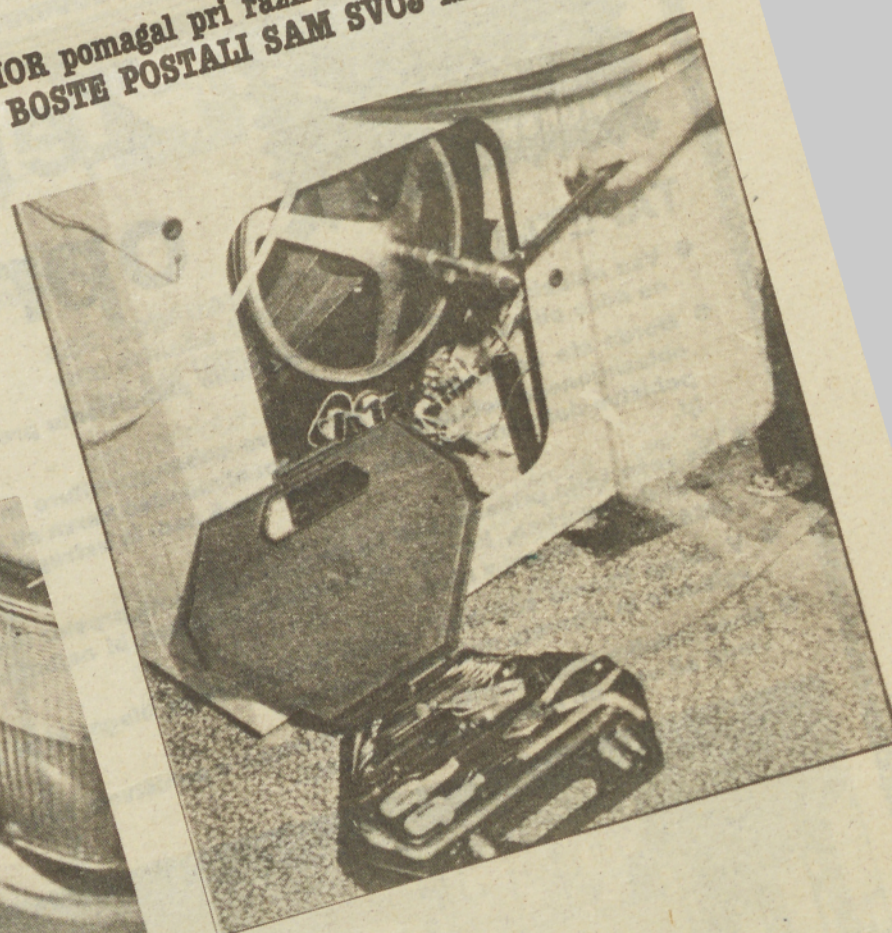
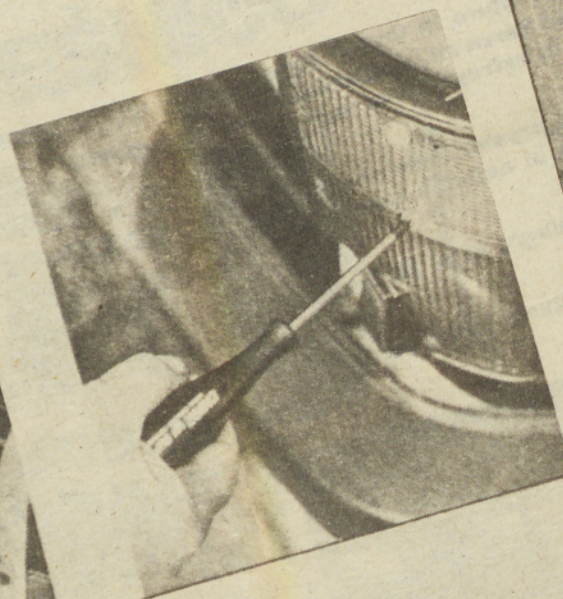
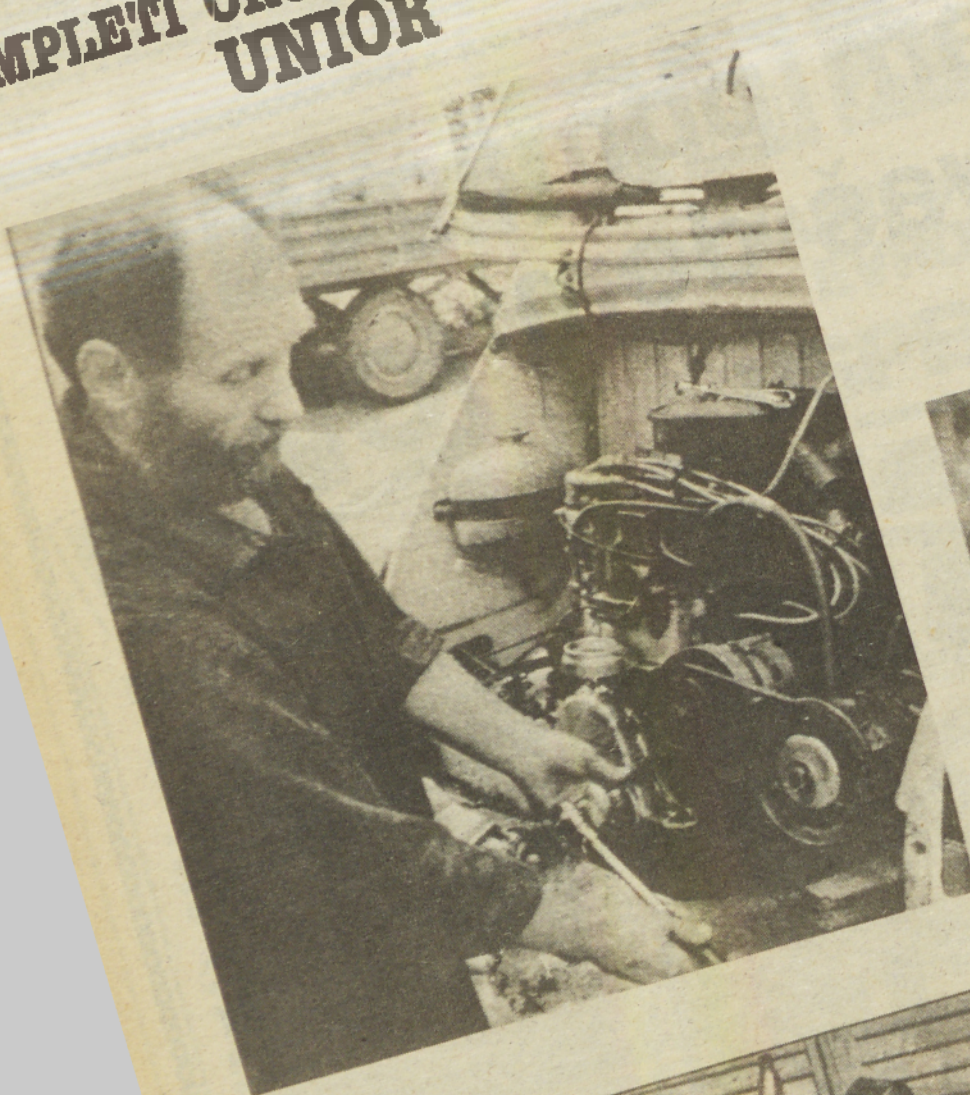
● KOVAŠKA INDUSTRIJA ZREČE ● 63214 ZREČE
 ● SLOVENIJA ● JUGOSLAVIJA ● TELEFON (065) 761 122
 ● TLX 33627 YU UNIOR ● TELEFAX 063 761 643

KOMPLETI ORODJA UNIOR

AVTOKOMPLETI ORODJA UNIOR vam bodo pomagali pri odpravljanju marsikaterih nevspešnosti, ki se vam bodo pripetile na poti z vašim jeklenim konjičkom.

Prav tako pa vam bo UNIOR pomagal pri različnih popravilih v vašem domu. Z orodjem UNIOR BOSTE POSTALI SAM SVOJ MOJSTER!

VESTNIK, 9. NOVEMBRA 1989

OSNUTEK PROGRAMSKIH ZASNOV VESTNIKA, NĚPŮJSÁGA TER RADIA MURSKA SOBOTA — SLOVENSKI IN MADŽARSKI PROGRAM

Občinske konference SZDL pomurskih občin kot ustanoviteljice in skupščina Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota začneta objavljati programskih zasnov za leto 1990 javno razpravo. Zainteresirane organizacije, ustanove, razne organe, še posebej pa bralce obeh časopisov in poslušalce radijskih programov pozivamo k aktivnemu sodelovanju, za kar bo dovolj časa do 15. decembra, ko naj bi Pomurski medobčinski svet Socialistične zveze strnil pripombe in sprejel programske zasnove.

VESTNIK

Če smo v lanskem zasnovo uvida zapisali, da nastaja v razmerah gospodarskega kolapsa, iz izredno kritičnih družbenih razmerah, potem v ta uvod moramo zapisati, da nastaja nova zasnova v ostalinah družbenega sistema, ki se ni potrdila. Ostaline sistema so podgrete s politično vročico začele fermentirati, vendar v upanju, da iz tega tudi kaj koristnega zraste, in za to koristno predvidevamo, da bo prenovljen družbeni red »po meri človeka« in načrtujemo tednik Vestnik kot sodoben pokrajinski časnik.

Tisti del vsebine, ki bo nosil težo časnika, bomo črpali iz preustroja gospodarstva, prehoda na tržna načela gospodarjenja in sprememb lastninskih odnosov. Izrecna pozornost bo namenjena kmetijski pridelavi, predelavi — skratka sodobnim proizvodnim tehnologijam za zagotavljanje zdrave prehrane. Tak poudarek je dovolj utemeljen s kmetijskim značajem Pomurja in grozečo nevarnostjo ignoriranja ekoloških vprašanj.

V vsebinskem pogledu bo bistveno drugačno spremljanje političnega življenja, ki je bilo doslej preveč kronološko — sivo, zapiskarsko. Z oblikovanjem novih političnih subjektov bo nastala potreba po enakopravnem in tolerantnem obravnavanju interesov različnih skupin in gibanj. Če se ne spuščamo v razčlenjevanje samoumevnih zadev s področja družbene nadgradnje, kamor vsekakor sodi zdravstvo, šolstvo, kultura in še kaj, bo Vestnik vseeno s posebno pozornostjo spremljal skrb za zdravje in šolanje ljudi. Izstopa namreč pomurska ostarelost prebivalstva in zato bodo večje potrebe po zdravljenju, tudi nekaterih značilnih obolenj, denimo psihičnih. Iz slovenskega povprečja izstopajo tudi nerazvito in dezorientirano šolstvo, dvojezično šolstvo, pa tudi potreba po prešolanju in dodatnem šolanju, kakršnega bodo pač zahtevali prenovljeni obrtniški in novi programi v industriji.

Pomembno dejstvo, ki zahteva posebno obravnavo in svoje mesto na straneh Vestnika, je narodnost, ki je v soboški in lendavski občini — madžarska, in slovenska v železnožupanijskem Porabju. Tesno z narodnostno mešanostjo je povezana ugotovitev, da kar tri občine mejijo na sosednji državi in dve na sosednjo republiko Hrvaško. Vse to je okvir in v njem vsebina, ki zasluži rovinarsko pozornost in zahte-

va prostor za besedo ljudi iz panskoga trikotnika.

V obliki časnika spremenjena vsebina iz zasnove naj bi dala naslednjo podobo: Prva in zadnja stran tvorita tako imenovani ovitek. Oblikovali ga bomo s kar največjim estetskim občutkom, tako da bo že ležec na polici kiosk pritegnil potencialnega kupca, rednemu naročniku pa bo v zadovoljstvo, ko ga bo vzel v roke. Njegova funkcija bo, da opozori, nakaže, ponudi vsebino znotraj ovitka. Druga in tretja stran sta se v poletni shemi pokazali izredno zanimivi in bralni z vsebino iz zunanje politike, članki iz naše sosesčine — avstrijska Štajerska, Gradišćanska, Železna in Zalska županija ter Medžimurje. Če k temu dodamo še problemske in afirmativne sestavke iz drugih jugoslovanskih republik, potem je ena časopisna stran vsekakor premalo za potrebno količino informacij. Čeprav je v pristopu veliko povzemanja in prevajanja tujih agencij, pa je bilo že v letu 1989 veliko avtorskih prispevkov na to temo, v prihodnje pa jih bo gotovo še več.

Prehod na tržno gospodarstvo, preustroj industrije in obrti bomo zajemali v analitičnih člankih, komentarjih in intervjujih na straneh od 4 do 7. V tem bo zajeta tudi posebna stran — kmetijska panorama, specializirano pisanje za družbene in zasebne kmetovalce, ekologija in prijazna obdelava zemlje.

Ker bomo kronološko beleženje raznih manj pomembnih dogodkov zmanjšali na najbolj racionalen obseg, bomo problematiko šolstva in zdravstva prav tako obravnavali v zahtevnejših novinarskih zvrsteh, kultura pa naj bi imela tudi v prihodnjem letu svojo stran. Z nastankom zvez in gibanj in s spremenjenim položajem Zveze komunistov, Socialistične zveze in drugih tako imenovanih družbenopolitičnih organizacij nastaja potreba po izmenjavi stališč uradne in alternativne politike. Vestnik se jim odpira z odprto mnenjsko stranjo. Nadaljevali bomo tudi prakso Pismen, mnenj, stališč, ki pa nimajo političnih ciljev in so bolj ali manj osebna.

Seveda bo v časniku ostal del železnega repertoarja — zabavna sredina z nevsakdanjostmi, praktičnimi nasveti, križanke in dopolnjevanke. Sem sodijo tudi podlistki, potopisi in slikanice. Odprt prostor ostaja mladim dopisovalcem in literarnim začetnikom iz šolskih krožkov. Šport zasluži vsekakor več prostora, potrebno pa bo razlikovati pomembne teme od manj pomembnih vesti in jih temu primerno razvrščati in poudarjati. Menimo, da stran Varnost, obramba, samozaščita ... ne potrebuje nove zasnove; začeto in dokazano delo je treba še skrbneje nadaljevati in potrebam ustrezno umerjati.

Ker koncept časopisa s tedenskim izhajanjem ne prenese daljših analitičnih člankov, esejev in podobnih pisnih izdelkov, pa tudi ne povečanega poudarka določenim dogodkom ali temam, bo Vestnik občasno izhajal v razširjenem obsegu ali s prilogi.

Trženjska naravnost mu bo morala zagotavljati povečan obseg pokrivanja stroškov.

Predlagamo, da Vestnik izhaja v normalnem obsegu (20 strani), v povečanem (24) zaradi posebnih tem in s tematskimi prilogi kot publicistično obdelavo določenega področja oziroma ob posebnih prilikah. Delegatski Vestnik in Uradne objave naj bi bili praviloma prilogi.

NĚPŮJSÁG

Skupščina Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost, Sis za prosveto in kulturo madžarske narodnosti, drugi, ki uresničujejo narodnostno politiko, in navsezadnje sami bralci že dalj časa izražajo željo, da hočejo v Sloveniji ne samo vsebinsko, ampak tudi oblikovno sodobnejši narodnostni časopis. To je zelo aktualno vprašanje, kajti v današnji poplavi tiskovne ponudbe daje Nepujsag s sedanjo obliko zelo zastarel vtis.

Glede na navedene želje načrtujemo, da bi želeli izhajati v sodobnejšem formatu, tako imenovani revijalni obliki in dvobarvni ali ob določenih prilikah v barvnem tisku. To je tem bolj potrebno, ker smo si kot glaven cilj zadali pomladitev našega bralnega kroga, torej populariziranje Nepujsaga med mladimi bralci; pri tem pa lahko zapišemo, da sedanja oblika za mlade vsekakor ni privlačna. V letu 1989, tudi septembra, je izhajal časopis skoraj brez presledka na 10 straneh z vsemi posodobitvami, ki smo jih načrtovali lani. Hkrati s količinskimi dvigom smo poskušali obdržati tudi kakovost, vendar zaradi navedenih težav vedno nismo uspeli.

Z novim formatom in tiskom ne mislimo spremeniti osnovnega vsebinskega koncepta Nepujsaga. Ta medij narodnosti mora poleg informiranja izpolniti tudi tiste naloge, ki so osnovne za obstoj narodnosti: negovati mora kulturo, jezik in izročila narodnosti. Druga točka pri oblikovanju uredniškega koncepta je sožitje madžarske narodnosti in slovenskega večinskega naroda ter politika odprtih meja, kar se v zadnjem času vedno bolj postavlja v ospredje. Ker nismo izrecno lokalni časopis, bomo tudi v prihodnje v ustreznem obsegu in kakovostno obveščali bralce o aktualnih zunanji, notranjopolitičnih in republiških dogodkih. Sedanje družbenopolitične spremembe in hiter razvoj zahtevajo, da nadaljujemo v lanskem letu začete in delno uresničene cilje: bralce je treba pridobiti z več bralnimi, poljudnoznanstvenimi in zabavnimi prispevki.

Zavedamo se, da zahteva tudi revijalni format ne samo oblikovno, ampak tudi vsebinsko drugačno pisanje, kar bo preskušnjo in obnem izizz za vsakega novinarja. Zavedamo se tudi, da bomo sredi gospodarskih težav zelo težko uresničili načrte, vendar smo mnenja, da posodobitve časopisa ne moremo odlagati za dalj časa, kajti to zahteva tudi številčno stanje naročnikov. Angažiranje zunanjih sodelavcev v preteklem obdobju je naletelo na dober odmev, časopis je postal bolj odprt, zato pri nadaljnjem uveljavljanju ne more biti ovira nepriljavna, nesodobna in zastarela oblika.

RADIO MURSKA SOBOTA — slovenski program

Leto 1990 naj bi bilo po dolgoročnejših načrtih dela Zavoda leto pravih, če naj tako razumemo pripravo na delitev uredništva oziroma frekvenc. Ob tem se v vsakem trenutku zavedamo dveh osnovnih komponent, zaradi katerih naj medij, kot je radio, sploh živi — prvi in najpomembnejši so poslušalci, zaradi katerih se je potrebno ves čas truditi, da ne postanemo dolgočasni, samozadovoljni, zkalupljeni. Drugi pa je povsem človeške narave in se imenuje boj za preživetje — če smo v letu 1989 končno spoznali, da se da s sodobnejšim trženjskim pristopom tudi kaj zaslužiti, potem naj bo leto 1990 tisto, v katerem podobne trende operacionaliziramo. Seveda sta lahko ti temeljni sestavini hitro v medsebojnem neskladju (vse skupaj se sublimira v programskem delu), toda s strpnostjo in dovolj argumentiranim spreminjanjem miselnosti se da tudi to postoriti. Prav zato načrtujemo za leto 1990 samo organizacijske spremembe, ne pa tudi količinskih, ki bodo najverjetneje sledili leto pozneje — 1991.

1. PREHOD NA LOČENE FREKVENCE IN REDAKCIJ

Gre za najbistvenjšo komponento, pri kateri smo v primeru delitve frekvenc v mnogem odvisni od dogovorov z RTV, pri delitvi redakcij pa gre za povsem avtonomno nalogo delavcev Zavoda. Končni cilj je jasen: z delitvijo novinarjev in programskih delavcev za radio in Vestnik si lahko omogočimo boljše kos kruha, poslušalcem in bralcem pa bomo boljše storitve. To je osrednja naloga leta 1990, za katero odgovarjamo sami — njena uresničitev pa je pogoj za napredek obeh občil: tako radia kot Vestnika.

2. SPREMEMBE V PROGRAMSKI ZASNOVI

Časovnih sprememb ne bo, razen v nedeljo, ko naj bi s sporedom začeli kakšno uro prej — zdaj namreč spoznavamo, da je nedeljska oddaja govorno prenatrpana in neustrezno oblikovana. Z njenim podaljšanjem in spremembo programske sheme naj bi dosegli večjo poslušljivost in ustrežili predvsem poslušalcem, ki si ob nedeljah želijo lažjih vsebin in sprostitve.

Posebej se bomo potrudili pri spremembi sheme narodnostne oddaje Doma in onkraj meja, katere zasnova je prav tako preživela in je nujna posodobitev, tudi z navezavo na neposrednih stikov z mlajšim poslušalstvom.

Nadaljnji programski poseg je racionalizacija čestitk med tednom, saj se zdaj dogaja, da smo preveč odvisni od njihovega števila. Še naprej naj bi ostalo načelo, da ne zavremo nobene narode meلودije, vendar z ustrežno in racionalno umestitvijo v čas.

Siceršnji programski poudarki so naša stalna naloga in jim ves čas namenimo posebno pozornost — pri tem izstopajo kmetijstvo, narodnostna problematika, turizem, drobno gospodarstvo ... Aktualni časi pa so navrgli še nekaj nadaljnjih razmišljanj, kjer bo potreben temeljit redakcijski dogovor — gre predvsem za primerno obravnavanje sodobnega pluralnega političnega utipa. Potem so tu spremembe v gospodarskem življenju (nova podjetja, inovacije ...). Nasploh naj postane radio še bolj odprt, tudi za številne zunanje sodelavce, kar je potrebno institucionalizirati — ob delitvi redakcij bo namreč tovrstno delo programska nujna.

V jutranjem programu ne predvidevamo bistvenih premikov, saj nam je jasno, da mora ostati na ravni servisnih informacij in z manjšim govornim

deležem kot sicer. Dodali pa bomo nekaj »lepotnih« popravkov, kar je za svežino in poslušnost oddaj dobrodošlo.

3. NADALJNJA KOMERCIALIZACIJA

Če spet spomnimo na dve osnovni našega delovanja — prva so poslušalci, druga pa naše preživetje, je nadaljnja komercializacija torej nujna. Vendar ne v škodo našega temeljnega razsodnika: poslušalca. Urejanje komercialnih zadev razumemo kot vzporedno dejavnost urejanju statusa oziroma organiziranost gospodarskopropagandne službe — na tem področju smo doslej bistveno zaostajali, zdaj so možnosti, da se napake popravijo. V komercializaciji pa ne sodi golo pridobivanje denarja, ampak tudi približevanje poslušalcem (razne akcije na terenu, neposredni stik s poslušalci — nekaj podobnega, kot je bila letošnja na soboškem kopališču).

4. TEHNIČNO POSODABLJANJE IN UREJANJE MATERIALNIH RAZMER

Na tem področju smo naredili bistveni korak letos z nakupom sodobne studijske opreme, a je to le kamen v mozaiku urejanja materialnih razmer, brez česar si delovanja radia ni mogoče predstavljati.

Pred nami je urejanje fonoteke, verjetno računalniško krmljenje. To je obsežno delo, pa tudi nastajanje celostne glasbene podobe Radia Murska Sobota, postavlja med prioritete naloge osnovanje glasbene redakcije, za kar bo nujna zaposlitev vsaj glasbenega urednika, kar odlagamo že dve leti. Zaradi terenskih snemanj (ljudski godci, pevci, narodne šege ...) je nujen tudi nakup opreme za tovrstno delo.

Najširši okvir materialnih vprašanj pa so prostori, brez katerih je bistveno oteženo tudi načrtovanje radijskega razvoja. V takih prostorih, kot jih imamo, je ob vseh prizadevanjih in odrekanjih zaposlenih iluzorno pričakovati bistveno boljše radio.

5. ODNOSI Z RADIOM LJUBLJANA

V tej fazi razvoja dogodkov točnih nalog v zvezi s sodelovanjem z RTV še ni mogoče opredeliti, ker še ni podpisana pogodba o medsebojnem sodelovanju na vseh področjih. Ko bo to storjeno (predvidoma do konca leta 1989), bodo možne natančnejše opredelitve. Že zdaj pa je jasno, da gre za pomemben segment delovanja Radia Murska Sobota v letu 1990, ker se odnosi z RTV bistveno spreminjajo — najkrajše opisano gre za prehod na medsebojne tržne odnose, kar gotovo pomeni dodatne napore in količino dela.

Če delu slovenskega programa Radia Murska Sobota v slovenski radiodifuziji ne bo priznan podoben status, kot ga imajo drugi narodnostni programi, bomo zaradi materialnih zagat prisiljeni prekiniti sodelovanje v skupni oddaji štirih studij Sotočje in preoblikovati oddajo Doma in onkraj meja, kar v bistvu pomeni konec kontinuiranega spremljanja in vzpostavitve porabskih Slovencev v slovenski radiodifuziji ter nadaljnje siromašenje vrste pomembnih funkcij obmejne radijske postaje.

Če delu slovenskega programa Radia Murska Sobota v slovenski radiodifuziji ne bo priznan podoben status, kot ga imajo drugi narodnostni programi, bomo zaradi materialnih zagat prisiljeni prekiniti sodelovanje v skupni oddaji štirih studij Sotočje in preoblikovati oddajo Doma in onkraj meja, kar v bistvu pomeni konec kontinuiranega spremljanja in vzpostavitve porabskih Slovencev v slovenski radiodifuziji ter nadaljnje siromašenje vrste pomembnih funkcij obmejne radijske postaje.

RADIO MURSKA SOBOTA — madžarski program

Madžarski program Radia Murska Sobota je program nacionalnega pomena, ki organizacijsko ni povezan v sistem RTV Ljubljana. Naložena mu je skrb za informiranje pripadnikov madžarske narodnosti v SR Sloveniji v maternem jeziku, z odpiranjem Madžarske pa postaja čedalje pomembnejša tudi njegova vloga v obmejnem prostoru. Dolga leta je razvojno in programsko zaostajal (samo

ena ura programa dnevno in zelo slaba tehnična opremljenost), zato tudi ni mogel dovolj kakovostno zadostiti zahtevam in potrebam informiranja ter jezikovnega in kulturnega poslanstva.

Leto 1989 je vsekakor prineslo preobrat, saj je v celoti uresničen plan širitve programa. Sedaj oddajamo vsak dan (z izjemo nedelje) dvehurni program, vendar to še vedno ni obseg, ki bi omogočil kakovostno informiranje v materinščini, opravljal jezikovnoizobraževalno in kulturno funkcijo ter posredoval kakovosten razvedrilni program z vsemi zvrstmi glasbe. Kljub temu za leto 1990 ne predlagamo širitve programa, kajti skupna valovna dolžina s slovenskim programom in izredno slaba tehnična opremljenost nam onemogočata vsakršno nadaljnjo širitev. Za madžarski radijski program mora biti leto 1990 obdobje intenzivnega tehničnega posodabljanja, vsebinskih bogatitev sedanjega obsega ter kadrovske popolitve z rednimi in zunanjimi programskimi sodelavci. Če je bilo leto 1989 resno poskusno obdobje za vse programske delavce, kajti postopno je bila uveljavljena čez 100-odstotna širitev programa, bo v letu 1990 osrednja programska naloga kakovostno izboljšati celoten program z nadaljnjo aktualizacijo vsebine, z bolj dinamičnim pristopom ter z večjo odprtostjo do poslušalcev. Programski razvoj zahteva tudi postopen prehod na razvojitev časopisnega in radijskega uredništva.

Za informiranje pripadnikov madžarske narodnosti bosta v dvehurnem radijskem programu zaokroženi dve informativni oddaji. Na začetku programa bo petminutni pregled dnevnih dogodkov, vsak dan ob 14.30 pa osrednja 20-minutna informativna oddaja — Dnevna kronika, v kateri bodo povzete informacije o vsakodnevem mednarodnem in domačem dogajanju, poseben poudarek bo dan poročanju o Madžarski in dogajanju v obmejnem prostoru, posredovana pa bo tudi lokalna informacija. Ob informativnem bodo program zaokrožale razne tematske in druge oddaje.

S tem in z ločitvijo programov se bo v letu 1990 uredništvo madžarskega radijskega programa usposobilo za začetek oddajanja razširjenega programa (najmanj tri ure dnevno) na samostojni frekvenci v letu 1991.

Pobuda za reševanje prostorske problematike ZČRD

Sedanji prostori za izvajanje informativne dejavnosti so tako v Murski Soboti kot v vseh občinskih središčih neprimerni, že vrsto let pretesni in komunikacijsko slabo povezani. Posebej kritično je v Murski Soboti, kjer se stiskamo na 350 kvadratnih metrih v pretežni meri najemnega prostora. Delamo v razmerah, ki so pod vsemi najnižjimi standardi, in smo tačas gotovo na čelu dala lestvice med pomurskimi ustanovami.

Nujno potrebujemo zaveznike in pomoč pri reševanju zdaj že resnično kritične prostorske problematike. Zato v javni razpravi o naših programih spregovorite tudi o tem. Naš prostorski problem je rešljiv z obnovo primerne zgradbe v središču mesta ali z gradnjo kot optimalno in dolgoročno rešitvijo. Za delovne prostore, studije, fotolaboratorij, arhive in drugo potrebujemo okrog 1000 kvadratnih metrov. Obnoviti ali zgraditi bi jih bilo verjetno možno le z združitvijo dela občinskih samopriskupkov v vseh štirih pomurskih občinah. Predlagamo vsem, predvsem pa bralcem in poslušalcem, da razmislijo o naši pobudi in s tem že tudi o svojem odnosu do občinskega samopriskupka za naslednjih pet let.

Na podlagi 5. člena zakona o družbeni kontroli cen (Ur. list SRŠ, št. 9/85) in 1. člena Odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta SO M. Sobota za sprejemanje ukrepov neposredne kontrole cen na ravni občine (Ur. objave, št. 10/85) sprejema Izvršni svet SO Murska Sobota

ODREDBO O DOLOČITVI NAJVIŠJIH CEN

1. člen

Cene naslednjih proizvodov in storitev iz 5. člena zakona o družbeni kontroli cen (Ur. list SRŠ, št. 9/85): osnovne komunalne storitve (proizvodnja in distribucija vode, prečiščevanje in odvajanje odpadkov, odnašanje in odlaganje odpadkov, proizvodnja in distribucija toplote) in stanarine, ki so jih organizacije družbenega dela oz. podjetja in druge pravne osebe ter nosilci samostojnega osebnega dela oblikovali v skladu s predpisi in uporabili na tržišču do uveljavitve te odredbe se s to odredbo določijo kot najvišje.

2. člen

Neglede na 1. člen te odredbe smejo organizacije družbenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti cene svojih proizvodov in storitev, ki so po predpisih veljale in bile uporabljene na tržišču na dan uveljavitve te odredbe povečati in sicer:

a) v mesecu novembru stanarine za 30 % in najemnine za 30 %.

3. člen

Z dnem, ko začne veljati ta odredba, neha veljati odredba o določitvi najvišjih cen (Ur. objave, št. 30/88, 34/88 in 7/89) Odrdba o podaljšanju veljavnosti odredbe o določitvi najvišjih cen (Ur. objave, št. 12/89) in Odrdba o spremembi odredbe o podaljšanju veljavnosti odredbe o določitvi najvišjih cen (Ur. objave, št. 24/89).

4. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja Številka: 38-4/88-3 M. Sobota, dne 31/10-1989

Predsednik Izvršnega sveta Janez ŠTUTL, dipl. oec., l. r.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE MURSKA SOBOTA RAZPISUJE

NATEČAJ

za zbiranje soinvestitorjev za gradnjo garažnih prostorov in najemnikov garažnih prostorov na območju Lendavske ulice ob Ledavi v Murski Soboti.

I. SPLOŠNI PODATKI O GRADNJI:

Garažni prostor meri 13 m². Garažnih prostorov bo 240 v dveh etažah.

1. Programirana cena gradnje garažnega prostora na dan 30. 11. 1989 znaša 298.000.000 din.

2. Programirana cena najema na mesec za garažni prostor na dan 30. 11. 1989 znaša 850.000 din.

Pričetek gradnje je predviden v začetku decembra in konec v začetku februarja.

II. NATEČAJNI POGOJI:

Na natečaj se lahko prijavijo družbene pravne osebe in zasebniki, ki nameravajo uporabljati prostor v skladu z namensko uporabo.

Programirano ceno gradnje za garažni prostor mora soinvestitor zagotoviti v celoti pred pričetkom gradnje. Za financiranje garažnih prostorov možnost najetja posojil pri Ljubljanski banki, Pomurski banki in Murski

Soboti. Soinvestitor je dolžan v 15 dneh po končanem natečaju skleniti soinvestitorsko pogodbo.

Programirana cena najema na mesec za garažni prostor se bo spreminjala v skladu z rastjo cen industrijskih izdelkov na drobno. Najemnik je dolžan v 15 dneh po končanem natečaju skleniti najemno pogodbo za dobo najmanj 5 let.

III. OSTALA DOLOČILA:

Pisne prijave pošljite na Samoupravno stanovanjsko skupnost občine Murska Sobota, Trg zmage 4, ZA RAZPIS. RAZPISNI ROK TRAJA 10 dni od objave natečaja. Vse informacije lahko zainteresirani dobijo osebno ali po telefonu na Samoupravni stanovanjski skupnosti Murska Sobota (telefon 22 127).

Samoupravna stanovanjska skupnost občine M. Sobota

ALI JE POŽARNA VARNOST ZADOVOLJIVA?

NOVA OPREMA ZAHTEVA VEČ ZNANJA

Analize požarov in požarnih škod ter vzrokov za nastanek požarov v lendavski občini potrjujejo, da samozaščitno obnašanje še vedno ni prišlo dovolj v zavest delovnih ljudi in občanov. To na občinski gasilski zvezi ugotavljajo vsako leto, zato so se letos ob mesecu požarne varnosti dogovorili, da o požarni varnosti spregovorijo na šolah, v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih. Tako so v delovnih organizacijah delavski sveti razpravljali o stanju požarne varnosti. Teh pogovorov oziroma ocen so se udeležili tudi poslovodni in drugi delavci ter predstavniki občinske gasilske zveze ter člani svetov za SLO. Ugotovili so, da ponekod niso namenili dovolj pozornosti obrambi pred požarom, oziroma so to nalogo prepustili le peščici ljudi, ostali delavci pa niso bili dovolj usposobljeni za gašenje požarov. Te in nekatere druge pomanjkljivosti bodo čim prej odpravili.

V krajevnih skupnostih so na sejah svetov krajevnih skupnosti, na razširjenih sejah, na katerih so sodelovali gasilci, organi SLO in DS ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij, ocenili stanje požarne varnosti in sprejeli ukrepe za izboljšanje letih. Gasilci so tudi letos pregledovali kurilna mesta v stanovanjskih hišah in gospodarskih poslopih in svetovali občanom, kako naj izboljšajo varnost. Občinska gasilska zveza je pripravila tudi več akcij, med katerimi je bila posebno pomembna akcija izobraževanja gasilcev za gašenje lahko vnetljivih snovi. Nekatera gasilska društva v občini so opremljena s sodobno opremo za gašenje, ta pa zahteva več znanja, zato bodo tudi v prihodnje izkoristili vsako priložnost, da bi gasilci z vajami pridobili znanje in spretnost za tovrstno gašenje. Po naših cestah prevažajo iz dneva v dan več naftnih derivatov, vemo pa, da lahko le-ti povzročijo velike požare in onesnažijo okolico. Znanje je po besedah poveljnika občinske gasilske zveze Stanka Lešnjaka potrebno, sicer je zaman, da imamo sodobno opremo.

Pomembna akcija je bila tudi pregled ročnih gasilnih sredstev na javnih prevoznih sredstvih. Ugotovili so, da so na nekaterih vozilih sicer imeli ročne gasilne aparate, a niso bili pregledani, oziroma uporabni za gašenje požarov. Gasilci so v mesecu požarne varnosti pregledovali tudi opremo v delovnih organizacijah in ustanovah ter o ugotovitvah poročali delavskim svetom. Gasilska društva so v tem času opravila tudi sektorske gasilske vaje. Lani začeta akcija »v vsako hišo ročni gasni aparat« se je nadaljevala tudi letos in bo potekala tako dolgo, dokler ne bo imelo vsako gospodinjstvo takega aparata. V mesecu požarne varnosti so imeli tudi vajo za reševanje ljudi in premoženja iz vode ob poplavih. Tudi ta vaja je uspela, vendar bo potrebno opremo še dopolniti. Po mnenju poveljnika občinske gasilske zveze Stanka Lešnjaka se je v mesecu požarne varnosti veliko zgodilo in marsikaj so se naučili o požarni varnosti, to pa bo vplivalo na krepitev požarnovarnostne kulture. O vseh spoznanjih bo občinska gasilska zveza poročala tudi na prihodnji seji občinske skupščine.

Jani D.

LETALSTVO

NOVI PROIZVODNI PROSTORI AEROKLUBA

Soboški aeroklub, ki goji različne dejavnosti in opravlja nekatere posebne naloge, je kljub težavam uspešno uresničil letošnje zahtevne naloge. Brez večjih težav jim je uspelo organizirati osnovno šolanje v jadralnem letenju, ki jo je končala ena od najboljših generacij mladih fantov, v celoti pa so tudi uresničili pogodbeno nalogo do JLA. V motorni sekciji, kjer so imeli le eno letalo, so leteli nad 336 ur, v jadralni sekciji pa nad 810 ur. Skupno so preleteli nad 12.500 km in opravili 67 skokov. Osnovno šolanje za jadralne pilote je končalo 12 članov, eden pa si je pridobil dovoljenje motornega pilota. Šolanje je končalo tudi 24 učencev vojaške gimnazije iz Mostarja. V soboškem aeroklubu so letos ustanovili področno sekcijo motornih zmajev iz Ljutomera, osnovno šolanje

pa je končalo 5 članov. V letošnjem letu pa so bili uspešni tudi modelarji, saj imajo v svojih vrstah republiške in državne prve. Zelo dobre rezultate so dosegli tudi jadralci in motorni piloti. Tako je Pfeifer na republiškem prvenstvu v jadralnem letenju zasedel enajsto, na državnem pa osmo mesto. Kramberger pa je bil na republiškem prvenstvu osemnajsti, na državnem pa štiriindvajseti. Kolarič je na mladinskem republiškem prvenstvu zasedel šesto mesto. Na republiškem motoralliju sta Vogrin—Pfeifer zasedla sedmo mesto. Na republiškem prvenstvu motornih pilotov je bil Vogrin sedmi, Šeruga pa dvanajsti. Na spominskem tekmovanju Branka Ivanuša je bil Vogrin osmi, na memorialu Zagrebški piloti pa petnajsti. Na pokalu partizanskih pilotov je Vogrin zasedel dvanajsto mesto.

Soboški aeroklub je bil letos tudi organizator republiškega prvenstva v jadralnem letenju in navezali so stike z aero klubom iz Sombotela iz Madžarske.

Aeroklub Murska Sobotica se je letos lotil tudi zelo zahtevne naloge — gradnje novih proizvodnih prostorov na letališču v Rakičanu. Zgradili so 150 kvadratnih metrov delovne površine v vrednosti 200 milijonov dinarjev, tu pa ni všteta oprema. Nove prostore so nameravali predati že ob letošnjem prazniku soboške občine, vendar jim to zaradi pomanjkanja sredstev (120 milijonov dinarjev) ni uspelo. Upajo, da bodo lahko to storili ob letošnjem dnevu republike. Pri gradnji novih proizvodnih prostorov so jim pomagale nekatere delovne organizacije in Letalska zveza Slovenije, pomemben delež pa so prispevali člani kluba s prostovoljnimi delom. Delavnica je za soboški aeroklub življenjskega pomena, saj si s proizvodnim delom ustvarjajo pretežni del sredstev za svojo dejavnost.

Po besedah predsednika kluba Draga Žižka je sedaj naloga izvršnega odbora, da zagotovi potrebno delo za člane kluba, da bi lahko tudi vnaprej uspešno delovali.

Feri Maučec

POMURSKEMU DRUŠTVU ZA BOJ PROTI RAKU SO

NAMESTO CVETJA NA GROB POKOJNIH PRISPEVALI:

Marija MARKOVIČ, Lendava, Rudarska ul. 11, za pok. Stanka MLINARIČ, Lendavske gorice 300.000.— din; OOS VVZ RADENCI, za pok. očeta Radoslava FLISAR, Hrastje-Mota 300.000.— din; Delavci Zobne ambulanice ZD M. Sobota, za pok. očeta dr. Marije PLANTAN, M. Sobota, A. Kardoša 6 960.000.— din; OOS TOZD Zavod za socialno medicino in higieno M. Sobota, za pok. Ferda PREŽELJ, M. Sobota 900.000.— din; Družina Irene DOMINKO, Beltinci, za pok. mamo Antona BALIGAČ-a, Beltinci 200.000.— din; Družina DOMONKOŠ-KOČAR, Kupšinci za pok. mamo Ludvika ČASAR, Kupšinci 500.000.— din; SODELAVKE iz kuhinje osn. šole Beltinci, za pok. očeta sodelavke Milene VRATARIČ, Bratonci 300.000.— din; OOS SO M. SOBOTA, za pok. očeta sodelavca Tibora CIGIT 150.000.— din; SODELAVCI »IM-GRAD« Ljutomer, za pok. mamo sodelavca Franca GABOR, Ljutomer 1.550.000.— din.

Prispevke nakazujte na št. tek. rač.: 51900-678-48545

POMURSKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU

ŠIVILSTVO BRANKE VARGA, MURSKA SOBOTA, Mladinska 48 objavlja prosta delovna mesta

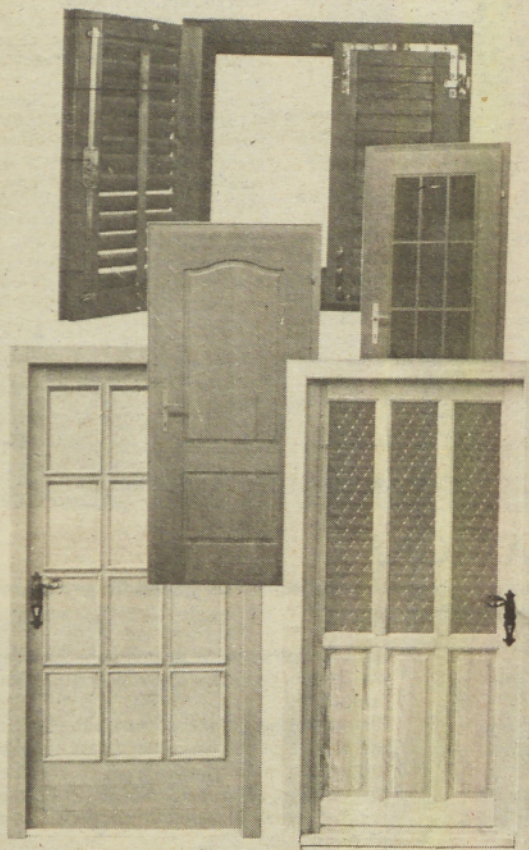
1. VODJA ŠIVILJSKE DELAVNICE 2. DVEH ŠIVILJ

Pogoji za zasedbo delovnih mest so: pod 1: končana V. stopnja tekstilne smeri ali IV. stopnja tekstilne smeri, 2-letna praksa, zaželjen izpit kat. B; pod 2: končana poklicna šola za tekstilne delavce, 2 leti delovnih izkušenj.

Za vsa delovna mesta se sklene delovno razmerje za nedoločen čas, s 3-mesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pošljejo prijavo za objavljen delo in naloge v 15 dneh od objave. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh od objave v časopisu.

Lep videz in varnost vašega doma vam omogočajo izdelki LIKA Vrhnika!

● želimo si, da bi bilo za nas odprtih čimveč domov in vas vabimo, da nas obiščete v novi poslovalnici v Krogu pri Murski Soboti

Stavbno pohištvo:

- sobna, vhodna in garažna vrata ter okna

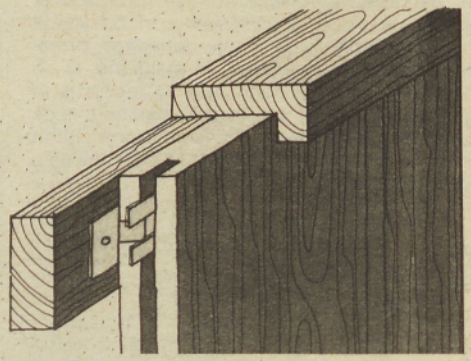

Sedežne garniture za jedilnice in oblažinjeno pohištvo

Razne obloge in parketi

DRAGICA KOLMANIČ
Murska ulica 14
KROG pri Murski Soboti
Telefon: (069) 25 364

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

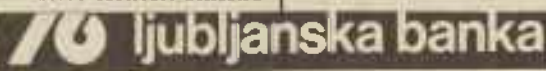
5.30 Prebujajte se z nami! (Ste se namenili v cvetličarno, da bi ob koncu tedna razveselili svojo drago? Pa žal ne veste, katera cvetličarna je odprta konec tedna! Poslušajte jutranji murški val, poleg vsega drugega boste izvedeli tudi to!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo pri telefonu 21 232 od 14.00 do 16.00)

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Tednik, Slovenci v zamejstvu. 11.30 Sofija Kovalevska, zadnji del sovjetske nadaljevanke. 15.55 Žarišče. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.15 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Po stopinjah, angl. dokum. serija. 21.00 Ulice San Francisco, ameriška nanizanka. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Južnjaška uteha, ameriški film.

Program LJ 2:
17.00 Satelitski programi — poskusni prenosi. 18.45 20 let pljuškega festivala, ponovitev. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Koncert orkestra

Pomurska banka Murska Sobota

RTV, prenos iz CD. 22.00 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Dva najstarejša žigosanih. 21.00 Glasbena oddaja. 21.30 Dnevnik. 22.55 Nočni spored.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.05 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sosedje Wichterjevi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Primer za dva, 21.20 Dinaštija, 22.15 Filmske novitete, 22.45 Max Headroom, 23.40 Črna narcisa (film).

Drugi program
16.35 Wagner, 17.30 Učimo se smučanja, 18.00 Čudovita leta.

TV MADŽARSKA

9.10 Operacija »Caravaggio«, angleški film. 10.15 Čez eno uro sem nazaj, madžarska c/b serija. 17.00 Letni koledarji, za upokojece. 17.30 Teka, uporabni napotki. 17.40 Filmska reportaža. 18.00 Okno, služnostni program. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Za nekaj dolarjev več, italijanski film. 22.10 Podelitev nagrade »Za madžarsko umetnost«. 22.40 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo pri telefonu 21 232 od 14.00 do 16.00)

TV LJUBLJANA

8.10 Otroška matineja. 11.10 Mladinski pevski festival Celje 89. 11.45 Izbor tedenske programske tvornosti: Dinar. 14.55 Druga godba. 15.25 Dečki iz zaliva, ameriški film. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Spored za otroke. 17.00 Športni dogodek: DP v košarki. 18.30 Na pragu 21. stoletja, avstral. dokum. serija. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Žrebane 3 x 3. 20.30 Kolo sreče. 22.05 Tv dnevnik 3. 22.20 Vrtince so za bogate, ameriška nadaljevanke. 23.05 Psi, francoski film.

Program LJ 2:
16.00 Satelitski programi — poskusni prenosi. 19.00 Jugoslavija, dober dan. 19.30 Tv dnevnik. 20.10 Filmske uspešnice: Zelena hrana, ameriški film. 21.45 Udeleženec in priča. 22.20 Športna sobota. 22.40 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

8.50 Tv v šoli, ponovitev. 14.30 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Pozitivna niča. 21.15 Umazani Dingus Magee (film). 22.45 Dnevnik. 23.00 Kronika konference PK SK Kosova. 23.20 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve in tv v šoli, 14.15 Mladinski spored, 18.00 Srečanje, 18.30 Nogo-met, 19.00 Tedenski tv spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Železi ste — igramo (filmi pot željah), 21.55 Grenka pot (f), 23.25 Plameteča dolina (film).

Drugi program
15.15 Vaša glasbena želja, 16.00 Iz parlamenta, 17.00 Ljuba družina.

TV MADŽARSKA

8.35 Enovitost živega sveta. 8.50 As. 9.50 Gospodinjimo. 10.05 Dragulj v kroni, pon. 11.00 Mladinski magazin. 12.00 Magazin cultural. 15.10 Slovite knjižnice. 16.05 Pozor, lomljivo! 16.35 Iz TV arhiva. 17.25 Gy. Lehel. 18.05 Junaki dneva. 18.40 Domoznanstvo. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Most na reki Kwai, angleški film. 22.45 Pori jazz '88. 23.20 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem val, 12.00 Spored v madžarsčini, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldan (osrednji aktualni prispevek, športne in druge novice, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor), 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo pri telefonu 21 232 od 9.00 do 13.00)

TV LJUBLJANA

8.50 Otroška matineja. 10.10 Slovenska klavirska glasba. 10.45 Vrtince so za bogate, ameriška nadaljevanke. 11.30 Videomih. 12.00 Kmetijska oddaja. 13.00 Veliko sedlo, češko-slovaška nadaljevanke. 14.10 Zelena hrana, ameriški film. 15.40 Zvezdni prah, zabavnoglasbena oddaja. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mutek, ameriški film. 18.45 Risanka. 19.00 Tv mernik. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Tovarišica ministrica, humor. nadaljevanke. 21.10 Zdravo. 22.40 Poročila.

Program LJ 2:
10.00 Oddaja za JLA, Vrtince odpisanih, nadaljevanke. 13.00 Športno popoldne. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.55 Da ne bi bolelo: Moj otrok je drugačen, 1. del. 20.20 Piš svobode, franc. dokum. serija. 21.15 Razglednice, dokum. oddaja. 21.45 Športni pregled. 22.05 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

9.30 Mladinski spored. 11.00 Kmetijska oddaja. 12.00 Izobraževalni spored. 13.50 V nedeljo popoldne. 17.05 Kdo je ta človek (film). 18.45 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Balkan expres. 21.00 Film. 22.30 Dnevnik. 22.55 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve, 13.00 Mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Pravica in ne maščevanje, 21.45 Mate-re, 22.30 Anna Bolena (opera).

Drugi program
9.00 Matineja, 14.30 Športno popoldne, 17.14 Klub seniorjev, 18.00 Čudovita leta,

TV MADŽARSKA

8.40 Za otroke. 9.55 Glasbeni butik. 10.55 Vatterpolo. 15.15 Plesno tekmovalstvo Savaria. 16.15 Razglašen za pogrešanega, dok. film. 17.00 Okusi na mikrovalovih. 17.15 Kviz. 17.50 Zemlja na posodo, 6. del. 18.15 Delta, znanstveni poročevalec. 19.00 Teden, aktualne reportaže. 20.00 Dnevnik. 20.20 Gaudiopolis, in memoriam. 22.00 Telešport. 22.15 Zborni petje. 23.00 Video strani.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Če boste sodelovali z moderatorjem jutranje oddaje, sicer ne boste zaradi tega bogatejši, boljše volje pa morda le! Zavrtite lahko tudi glasbo svojemu izvoljen-cu ali izvoljeni, zavrtite le 21 232!), 8.00 Konec jutranje oddaje

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, reklame, glasba), 18.00 Sotočje

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Utrip, Zrcalo tedna. Mernik, Oči kritike. 11.25 Male lisice, ameriški film. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.20 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 L. Molin: Mešetar, švedska drama. 21.05 Osmi dan. 21.45 Tv dnevnik 3. 22.05 Horatiana, glasbena oddaja.

Program LJ 2:
16.30 Satelitski programi — poskusni prenosi. 17.45 Stare obrti, dokum. oddaja. 18.15 Svet športa. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Drobno gospodarstvo: Kako do uspeha, zadnji del izobraž. oddaje. 21.00 Svet na zaslonu. 21.40 Videogodba. 22.25 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 V nedeljo od 9. do 5. 21.05 Glasbena oddaja. 21.50 Dnevnik. 22.15 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sosedje Wichterjevi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Miami Vice, 22.10 Tujec v mestu (film), 23.10 Nasmeh poletne noči (film)

Drugi program
17.00 Evropske univerze, 17.30 Lipova cesta, 18.00 Čudovita leta, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Münchenčana v Hamburgu, 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sončna energija, 23.10 Dunajska stojnica.

TV MADŽARSKA

9.10 Derrick, kriminalka. 10.00 Ponovitve. 16.30 Video novice. 16.40 Poročila v romunščini. 16.55 Za najstnike. 17.45 Četrt ure za gospodarstvo. 18.00 Jezikovne uganke. 19.00 Cim cim. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Družinski krog: primer za poduk vsem. 21.05 Panorama, svetovna politika. 21.55 To je moj poklic, Győző Határ, filmski portret. 22.40 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

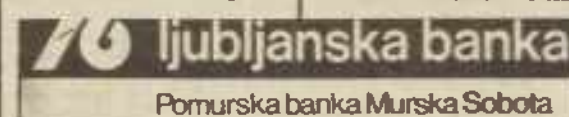
5.30 Prebujajte se z nami! (Jutranji valovci z radia Murska Sobota se tudi v torek veselimo snidenja z vami. Če vam je do kramljajanja ali tolažbe, pokličite!), 8.00 Konec jutranje oddaje

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, pogovor v živo, reklame, glasba), 18.00 Rezerviran čas, 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Šolska tv. 15.35 Tuji jeziki: Angleščina. 15.55 Žarišče. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 17.55 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Pravila zakonskega življenja, ameriška nadaljevanke. 21.00 Aktualno. 21.45 Tv dnevnik 3. 22.00 Ropot.

Program LJ 2:
17.00 Satelitski programi — poskusni prenosi. 18.00 Beograjski tv program. 19.00 Slovenski ljudski ples. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Žrebaje lo-

ta. 20.35 Umetniški večer: Kanadska kinematografija ob 50-letnici National Board of Canada. 22.45 Zabavni torek.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Maske smrti (film). 21.45 Dnevnik. 22.05 Kontaktni magazin. 23.40 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve in tv v šoli, 14.05 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sosedje Wichterjevi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz, 21.07 Dallas, 22.00 Cvetovi, lopovi in noč v Ni-ci (film).

Drugi program
17.00 Tv v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Čudovita leta, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz, 21.07 Zunanje politična oddaja, 22.00 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

9.10 Leonardo in njegov krog, umetniški film. 10.00 Tretji kanal. 10.45 Studio '89, pon. 16.45 Video novice. 16.55 Poročila v slovaščini. 17.00 Z roko v roki. 17.10 Sotrpini. 17.30 Alpe-Jadran. 18.00 Pokrajine, mesta, ljudje: Indija. 19.00 Gledališki večer, uvod. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Peter Weiss: Marat/Sade, tragikomedija iz gledališča Kapošvar. 22.45 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

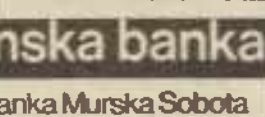
5.30 Prebujajte se z nami! (Zjutraj imate veliko možnosti: lahko spite, lahko se umivate, kregate z možem ali ženo, lahko poslušate radio. Odločite se za murški val, ne bo vam žal!), 8.00 Konec jutranje oddaje

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba), 18.00 Poslušamo vas (vaše pripombe sprejemamo na telefon 21 232), 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Razglednice, Osmi dan, Svet na zaslonu. 15.55 Žarišče. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.15 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Dober oče, angleški film. 21.35 Don Kihotove sanje, balet. 22.20 Tv dnevnik 3. 22.35 Svet poroča.

Program LJ 2:
17.00 Satelitski programi — poskusni prenosi. 18.30 Tv studio Maribor. 19.00 Kvaliteta življenja: Delati

več ali manj in boljše, izobr. oddaja. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Umetniški večer. 22.05 Satelitski programi.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Kizo — oko. 22.35 Dnevnik. 23.00 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 13.40 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sosedje Wichterjevi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Drombuschevi, 21.15 Rimljanka (film), 23.00 Ukrade-no zlato (film).

Drugi program
17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Čudovita leta, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 V kraljestvu belih gora (dok. film).

TV MADŽARSKA

9.10 Leonardo in njegov krog, umetniški film. 10.00 Tretji kanal. 10.45 Studio '89, pon. 16.45 Video novice. 16.55 Poročila v slovaščini. 17.00 Z roko v roki. 17.10 Sotrpini. 17.30 Alpe-Jadran. 18.00 Pokrajine, mesta, ljudje: Indija. 19.00 Gledališki večer, uvod. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Peter Weiss: Marat/Sade, tragikomedija iz gledališča Kapošvar. 22.45 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Spet bo na vrsti veliko zanimivega, seveda ob dobri glasbi. Vemo, da vas posebej pritegne govorjenje o tečaju dinarja — tudi to boste slišali!), 8.00 Konec jutranje oddaje

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, kulturna oddaja, reklame, glasba). 18.00 Trikotnik brez meja

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Šolska tv. 15.55 Žarišče. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.20 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Domovina, nemška nadaljevanke. 21.10 Tednik. 22.00 Tv dnevnik 3. 22.15 Komedija na slovenskem odru — Molier: Namisljeni bolnik.

Program LJ 2:
17.00 Satelitski programi — poskusni prenosi. 18.00 Tv studio Ljubljana. 19.00 Pesem kraskega gozda, poljudnoznanstvena oddaja. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Mali koncert: Martin Sušteršič, klavir. 20.40 Oči kritike. 21.10 Alpe-Jadran. 21.40 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli in ponovitve. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Črno na belem. 21.05 Kviz. 22.15 Dnevnik. 22.40 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.10 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sosedje Wichterjevi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz, 21.20 Veseli Jocker, 22.15 Videoteka, 23.20 Ločena od mize in postelje (film).

Drugi program
17.15 Sledi preteklosti (dok. film), 18.00 Čudovita leta, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranje-politična oddaja, 21.20 Spekter, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Klub 2.

TV MADŽARSKA

9.10 Ponovitve. 10.35 Hiša in nomadski tabor. 11.00 Telovadba za invalide. 17.10 Panonska kronika. 17.20 Poročila v srbohrvaščini. 17.30 Narodne za zbornice. 17.35 Bebi in drugi. 12. del 18.05 Tretji kanal, portreti iz prejšnjega stoletja. 19.15 Žrebaje kota. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Sosedje, 67. del TV romana. 20.40 Ozadje vesti. 21.25 Videoklipi. 21.55 »Anna Kéthly«. 22.45 TV dnevnik.

NEDELJA, 12. november LJ I

ameriški barvni celovečerni film, 1979 (Dummy)

scenarij: Ernest Tidyman
režija: Frank Perry

Pred desetimi leti posneti film Mutek sodi med tiste televizijske filme, ki perečo, vznemirljivo zgodbo izpeljejo neopustljivo in dosledno do samega konca. Ni »happy end« (srečnega konca), je samo pretresljiva zgodba, ki je resnična, kar pove pripovedovalec že na samem začetku filma.

Glavni filmski junak je temnopolti mladenič, ki je gluho-slep in od otroških let. Nekega večera najame prostitutko, ki jo naslednje jutro najdejo mrtvo. Umora je osumljen Myers. Gluhonem in neviden je nemočen, saj oblađa samo dobrodušna znana situacija, v sodniški kolegiji pa je povsem izgubljen. Na srečo mu je sodišče dosodilo za branilca Donalda Langa, glavnega advokata, ki zaradi svoje usode razume Myersov položaj. V očeh sodišča je namreč Myers neodgovorna osebnost, zato ga napotijo v psihiatrično bolnišnico, kjer bo ostal tako dolgo, dokler pač zdravniki ne bodo presodili, da je normalen. Toda odvnetnik Lang gluho-nemega mladeniča ne pusti na cedilo — ravno nasprotno. Z izjemno prizadevanjem pojasnjuje sodnim organom, da je vzrok za Myersov položaj njegova nezmožnost, da bi komuniciral s svetom. Sele ke bo njegov klient obvladal sporazumevanje, bo lahko sikel pravičen sodni postopek, ki bo poiskal odgovor na vprašanje o Myersovi krivdi...

Televizijski film Mutek tako združuje pretresljivo, skoraj melodramatično človeško usodo s socialno kritičnostjo, s kritiko družbe, ki je gluha in tudi slepa za izjemne, redke človeške usode. Svet je ukrojen po meri povprečnih, njegova demokratičnost pa je odvisna prav od njegovega poslušala za drugačne. V vlogi gluho-nemega mladeniča se je predstavil Le Var Burton, še bolj pa je igra Paula Sorvina kot odvetnika, ki se z izjemno voljo bori za »samoumevne« reči — za izgovorjavo besed, za enakopravnost pred sodiščem...

Zdravilišče Radenska s tremi srci, n.sol.o.

RADENCI

TOZD MINERALNA VODA, n.sol.o.

RADENCI

objavlja

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

Naziv	kos	Izključna cena za kos
Traktorska prikolica, 6 t	1	10.000.000 — din
Traktorska prikolica, kiper	1	30.000.000 — din
Avto zastava 850 (letnik 1982)	1	40.000.000 — din
Kompresor	1	2.000.000 — din
Valjni mlin za sladkor	1	10.000.000 — din

Dražba bo v sredo, 15. 11. 1988, ob 11.00 na dvorišču obrata Petanjci.

Ogled opreme je možen uro pred začetkom dražbe.

Ponudniki morajo pred pričetkom javne dražbe vplačati varščino v višini 10 % od izključne cene.

Ob

kino

SPORED FILMOV V KINU
»PARK« M. SOBOTA od 10. do 16. novembra

10. nov. ob 17. uri amer. kom. VRZI MAMO IZ VLAKA. Režija in glavna vloga Danny de Vito! **ODLIČNA KOMEDIJA!**

10. nov. ob 19. uri amer. erot. film **NAJBOLJŠA UČITELJICA TRDA EROTIKA** — mladinini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!

12. nov. ob 15. in 17. uri amer. kom. **VRZI MAMO IZ VLAKA**.

12. nov. ob 19. uri amer. erot. film **NAJBOLJŠA UČITELJICA TRDA EROTIKA!**

13. nov. ob 17. in 19. uri amer. thriller **BREZ USMILJENJA. NAPET, GLEDLJIV, ODLIČNO NAPRAVLJEN THRILLER. IZVRSTNE GLAVNE VLOGE** (Kim Basinger, Richard Gere, Jerroen Krabel)

14. nov. ob 17. in 19. uri amer. thriller **BREZ USMILJENJA**

14. nov. ob 19. uri dom. film **Ade-mira Kenoviča KUDUZ. FILM SE PO USPEHU NA LETOŠNJEM PULJSKEM FESTIVALU HITRO IN ODLIČNO UVELJAVLJA DOMA IN V TUJINI** (Zlata arena za žensko vlogo Snežani Bogdanović) — **LEPA PRILIKOST ZA OGLED!**

15. nov. ob 17. in 19. uri dom. film **KUDUZ!**

16. nov. ob 17. in 19. uri amer. glasbeni film **SRCE ZA ROCK** and **ROLL. OBIJLE DOBRE ROCK GLASBE. ODLIČNA MICHAEL J. FOX IN PEVKA JOAN JETT!** **GLEDLJIV FILM ZA STARO IN MLADO, ODLIČNA REŽIJA!**

Kino KUD ŠALOVCI

11. nov. ob 19. uri amer. kom. **VRZI MAMO IZ VLAKA**

11. nov. ob 21. uri amer. erot. film **NAJBOLJŠA UČITELJICA**

Prodaj

MOTORNIA VOZILA

PRODAM

OPEL REKORD, letnik 1976, prodam. Telefon: ☎ 75 479. LE-19973
VW 1200, dobro ohranjen, prva registracija 1976, prodam za 2.800 DEM (dinarska protivrednost). Velika Polana 123 a, ☎ od 17. do 20. ure (doma), od 6. do 9. ure 75 301, interna 221, (služba). LE-19971
GOLF, dizel, karamboliran, prodam. Slavko Željnjak, Benica 9 a. Lendava. LE-19968
OPEL KADETT, starejši letnik, obnovljen, prodam. Lendava, Kranjčeva 49. LE-19967
ZASTAVO 750, letnik 1976, ugodno prodam. ☎ 77 617. M-4924

NOVA ZASEBNA TRGOVINA

z mešanim blagom v BODONCIH 118 a

PRODAJAMO: špecerijo, galanterijo, tekstil, alkoholne in brezalkoholne pijače, železnino in gradbeni material.
Za nakup se priporoča: EDI KUZMA

Odprto od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure, ob nedeljah od 8. do 11. ure.

FORD ESCORT, letnik 1983, prodam. Murska Sobota, Tomšičeva 9, ☎ 22 271. M-4926
LADO SL 1500, letnik 1978, tudi po delih, prodam. Vlado Balažic, Odranci, Mlinska 7, ☎ 70 054. M-4927
HONDO AVTOMATIK, letnik 1979, prodam. Bakovci, Ob potoku 5, ☎ 76 077. M-4929
WARTBURG LIMUZINO, registriran do januarja 1990, prodam. Lipovci 61. M-4935

KAM NA KOBARČEK IN PICO? NA HOTIZO V OSMICI!

OPEL KADETT 1.3 SL, letnik 1985, dobro ohranjen, prodam ☎ 23 118. M-4936
SKODA CUPPE, letnik 1979, prodam. ☎ 24 855. M-4938
BT 50, neregistriran, prevoženih 70 km, prodam. ☎ 73 329. M-4943
ZASTAVO 128, letnik 1984, prevoženih 66.000 km, prodam. Informacije: Silvo Kovačič, Lomanoše 48. Ogled popoldne. M-4946

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažic, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gontar (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave:

Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; odgovorni urednik 21 579, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelek, računovodstvo in tajništvo 21 064 in 21 383; GPS (trženje) 22 403 in 21 064; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Telefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za IV. trimesečje 1989 je 225.000 dinarjev, za delovne organizacije 450.000 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM (letno).

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk ČGP Večer tozdar Mariborski list Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Vinotoč Gi Orehovski vrh 27 vabi

11. 11. 1989
na martinovanje.

ZASTAVO 126 P, letnik 1988, prodam. ☎ 72 617. M-2028
GOLF DIZEL, letnik 1985, prodam. Marjan Zver, Finžgarjeva 5, Beltinci. M-5031
RENAULT 18 TL, letnik 1982, prva registracija oktobra 1983, prodam. ☎ 25 269. M-5032
VARTBURG z rezervnimi deli ugodno prodam. ☎ 72 531. M-5033
FIAT 226 P, letnik 1982, prodam. Vidka Potrbin, Moščanci 32. M-5040
GOLF DIZEL, 4 vrata, star 4 leta, prodam. Trnje 101. M-5041
ZASTAVO 750 LE, prevoženih 4.600 km, prodam. Cvetkova 37, Rakičan. M-5042
PRODAM R 18 TLJ, letnik 1984, 5 prestav, garažiran. ☎ 24 707. Koles. M-5046
SUZUKI RM 125 KROSS prodam. ☎ 76 825. M-5049
GOLF DIZEL, letnik 1984, prevoženih 39.000 km, prodam. ☎ 70 683. M-5051
ZASTAVO 101, letnik 1976, nevozno, prodam. Anton Madjar, Večeslavci 71. M-5052

ARCROMURKA
agromerkur
proizvodnja perutninskega mesa p.o.
Murska Sobota

RAZPRODAJA ŽIVIH KOKOŠI IN PETELINOV

Vsak dan, razen nedelje, od 8. do 16. ure od 13. novembra naprej na dvorišču Agromerkurja in na farmi Petrovci od 7. do 12. ure.
Od 13. do 28. novembra so naslednje cene:

- **kokoši**, povprečna teža 3,6 kg, 250.000 din za eno
- **petelini**, povprečna teža 5 kg, 300.000 din za enega

Izkoristite posebno ugodnost!

TOVORNI AVTO ZASTAVA 645 AD, l. 1979, v dobrem stanju, prodam. Ivan Vrtarič, Sivica 152, Čakovec. M-5054
GOLF JX, letnik 1986, dizel, 4 vrata, in nov videorekorder TOSIBA prodam. Ravenska 21, Krog, ☎ 26 543. M-5056
RENAULT 4 ugodno prodam. Moravske Toplice, Kranjčeva 22, ali ☎ dopoldne: 22 330, interna 333. M-5057

KMETJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

TRAKTOR TORPEDO 6006, star pet let, prodam. Janež, Bratovci 43. M-5001
PREDSETVENIK, širina 2,20 m, prodam. Kolmanič, Borejci 5, ☎ 46 159. M-5015
IMI 579 s prednjim pogonom prodam. Kočar Drago, Korovci 3. M-4954
TRAKTOR SCHLÜTER, 125 KS, prodam. ☎ 71 302. M-4976
TRAKTOR IMT 567, PLUG IMT, 12-colni, ter zetorjev plug ugodno prodam. Rogan, Nuskova 26. M-4979
IMI 533, s koso ali brez, 2600 delovnih ur, dobro ohranjen, ugodno prodam. Rankovci 23, ☎ 21 210, zvečer 46 194. M-4998
TRAKTOR DEUTZ 60, 1300 delovnih ur, in traktor URSUS 35 s koso prodam. Naslov v upravi lista.
SLAMOREZNIČO — PUHALNIK prodam. Lipovci 140. M-4992
TRAKTOR ZETOR 60-45 ali zetor 77/45 prodam. ☎ 77 652. M-4933
PLUGE, 10- in 12-colne, dvoosno prikolico, avto ami za rezervne dele, kosilnico alpina in kosilnico muta gorenje s priključki prodam. ☎ 77 117. M-5024
TRAKTOR IMT FERGUSON, z originalno kabino in enoosno prikolico, ne prekucno, prodam. Tratnjek, Gaberje 133, ☎ 36 136. M-5025
TRAKTOR ZETOR 7011 prodam. Satahovci 32. M-5026
PLUG, 12-colni, visok klirens, malo rabljen, in voz z gumijastimi kolesi, prodam. Bakovci, Partizanska 30. M-5038

ŽIVALI

KRAVO, staro pet let, pripuščeno, prodam. Janež, Bratovci 43. M-5001
KRAVO, staro šest let, prodam. Lipovci 16. M-4974
MALE PUJSKE prodam. Boračeva 9, p. Radenci. M-4982
KRAVO, kontrola A, prodam. Čepinci 28. M-4984
KRAVO, staro pet let, brejo devet mesecev, prodam. Škafar, Odranci, Gasilska 10. M-4930
BREJO KOZO in KOZLA prodam. Vidovci 97. M-4934
GOSI ZA MARTINOVO prodajam. Anton Škrlec, Stavešinci, p. Spodnji Ivanjci. M-4981
KRAVO, kontrola A, brejo šest mesecev, prodam. Markšavci 35. M-5035
KRAVO, staro sedem let, brejo sedem mesecev, prodam. Puževci 34. M-5029
KRAVE, kontrola A, po izbiri, prodam. Pečarovci 47. M-5024

KRAVO, staro šest let, brejo devet mesecev, kontrola A, prodam. Moravske Toplice, Na bregu 26, ☎ 48 253. M-5053

posesti

STANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem, zemljišče 43 arov, v Gornji Bistrici prodam. Podrobnejše informacije dobite po ☎ (069) 22 582. M-4923
GARAŽO v Panonski ulici v G. Radgoni prodam. ☎ 74 698, po 14.30. M-12027
DVE HIŠI NA BLEDU, starejši in novejši, takoj vseljivi, prodam. Informacije popoldne po ☎ (064) 77 055. M-4928
VINOGRAD z vinsko kletjo v Lendavskih Goricah prodam. ☎ 24 274 po 16. uri. M-4932
ORNO ZEMLJO, 4,50 ha, dam v najem v k. o. Buččovci. Plačilo s pridelkom. Lukač, Radenci, Pionirska 3. M-4945
DVOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti prodam. Naslov v upravi lista. M-49848
ZEMLJO, 40 arov, za obdelovanje dam v najem. Dobrovnik 146. M-4955
HIŠO v Murski Soboti prodam. Miklošičeva 17, ☎ 22 296 ali 26 710. M-4967
STANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem in nekaj zemlje v Skakovcih 50 prodam. ☎ 25 166, Murska Sobota, Prešernova 63. M-4977
PRITLIČNO HIŠICO na lepi parceli na Hotizi prodam. Hotiza 71. M-4990
NEDOGRAJENO POČITNIŠKO HIŠO s 40 ari zemlje v Čerkvenjaku prodam. ☎ (062) 411 741. M-5019
STAREJŠO HIŠO v Dolgovških goricah, mošt — ržling — naprodaj. ☎ 22 449. M-5021
PARCELO, primerno za gradnjo hiše v Tešanovcih, prodam. ☎ 24 251, od 18. do 19. ure. M-5034
STANOVANJSKO HIŠO v Lendavi, Rudarska 26, prodam. Informacije: Boris Smit, Trimlini 56. LE-19927
PARCELO, 12 arov, s staro hišo in 28 arov gozda v Murskih Črnih 50 prodam. ☎ (061) 454 427. M-OP

RAZNO PRODAM

KROMPIR DESIRE, rdeč, ugodno prodam. Peklencica 127, ☎ (042) 843 516. M-4922
BARVNI TELEVIZOR korting-sterco in videorekorder prodam. Žekš, Arh. Novaka 15, M. Sobota, ☎ 26 426. M-4925
STRUŽNICO COLCHESTER IN NAPRAVO z vzpenjalnimi pušami prodam. Miran Lah, Ižakovci 128, p. Beltinci. M-4940
TRDA DEVA (bukve, gaber), 30 m³, ugodno prodam. Štefan Gomboc, Vučja Gomila 15, ☎ 76 399. M-4950
BETA HI-FI videorekorder SL-HL 100, stereo, prodam. ☎ 22 484 po 15. uri. M-4952
REZERVNE DELE za DIANO (vrata, stekla, blatnike, roke itd.) prodam. ☎ 22 484, po 15. uri. M-4952
NOVO POSTELJO MEBLO in kombiniran, vgrajeni štedilnik gorenje, 2 + 2, prodam. Lendava, Tomšičeva 8, ☎ 75 201, int. 236. LE-19975

POSTELJE Y 190 x 80 in hidrofor prodam. ☎ 24 063. M-4958
KOMPLETEN MOTOR za Z 101, brezhiben, okno z balkonskimi vrati in roletami, plinski štedilnik KEKEC, peč na olje, manjšo, pony ekspres-puch, ojačevalec DC 300 — 2 x 175 W sinusa, spote za disco, light schov za disco 8 x 2 KW prodam. Janež Kukel, Generala Maistra 12. M. Sobota. M-4960
BOROVE PLOHE, 5 cm, prodam. Kovačevci 4, p. Grad. M-4963
TRAJNOŽARNO peč magma 10 ugodno prodam. Novak, Stara 14, ☎ 25 480. M-4975
VIDEOREKORDER prodam. Bratovci 126. M-4978
GARAŽNA VRATA, 260 x 320, dvo-krilna, prodam. ☎ 46 378 ali 46 248. M-4983
PASJO UTICO, večjo, novo, pletilni stroj STANDARD, TV, črno-beli, in okna prodam. Ivana Regenta 23. M-4989
PEČ EMO CENTRAL 20.000 prodam. Rado Miklošič, Žerovinci 19, p. Ivanjovci. IN-17685
DESENI NOTRANJNI IN ZUNANJNI ter levi notranji blatnik, vezno pločvino in pokrov motorja, nosila nihalnih rok in nosilec motorja Z 101, nov tip, ter levi in desni zunanji blatnik ter vezno pločvino za 126 P, stari tip, prodam. Boris Filipič, Logarovci 40. IN-17688
TERMOAKUMULACUSKO PEČ, 4 KW, trifazno, dvotarifni števec in pre-klopno uro prodam. Pristava 6, ☎ 82 190. IN-17689
PRIBLIŽNO 400 KOLOV za vino-grad in hrastove plohe prodam. Radoslavci 38. IN-17686
KAVČ IN DVA FOTELJA prodam. Cankarjeva 24, M. Sobota. M-5006
TERMOAKUMULACUSKO PEČ, 2,5 KW, in moped TOMOS AVTO-MATIK, oboje malo rabljeno, ugodno prodam. ☎ 71 691, do 15. ure, ali 71 681 po 15. uri. M-5007
HRASTOVE PLOHE, 8 cm, in traktorsto koso za DEUTZ, malo rabljeno, prodam. ☎ 82 804. M-5008
ZAMRZOVALNO SKRINJO, 210 l, staro 3 leta, prodam. ☎ 70 755. M-5013
HRASTOVE PLOHE, 5 cm, 3 m³, in gradbeno parcelo, približno 30 arov, prodam. Fokovci 79. M-5014
TERMOAKUMULACUSKO PEČ ELIND 4 (skoraj novo) prodam. ☎ 22 221, zvečer. M-5017
TELEVIZOR GORENJE, črno-beli, in šivalni stroj bagat prodam. ☎ 24 794. M-5030
SEDEŽNO KOTNO GARNITURO, rabljeno, prodam. ☎ 21 908, Kajuhova 14, M. Sobota. M-5037
JAPONSKE MIKROMETRE, originalne, kompletne, od 00—150 mm, 6 kosov, prodam. ☎ 23 455. M-5043
TRAJNOŽARNO PEČ za centralno ogrevanje, 25.000 kal, rabljeno, prodam. Radenci, Cvetlična 1, ☎ 73 040 int. 690. M-5045
VODNO ČRPALKO z rezervoarjem in rulete, lesene, primerne za počitniško hišico, prodam. Gaber, Cvetkova 69, Rakičan, M-5047
PLINSKI ŠTEDILNIK ugodno prodam. Vrtna 8, ☎ 24 460. M-5048
PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO FERROTHERM, 35.000 kalorij, z zunanjim boilerjem, brezhibno, ugodno prodam. ☎ 23 181.

GASILSKO DRUŠTVO KRIŽEVCI v Prekmurju priredi tek-movanje

GLAS GORIČKO 89

v soboto, 25. novembra.
Prijava sprejemajo po telefonu 46 359. Vse nastopajoče bo spremljala skupina Arizona.

Razno

Če si upokojena, osamljena, stara od 50 do 70 let in bi šla v skupno gospodinjstvo samskemu moškemu, se oglasi. Dosmrtni preužitek. Naslov v upravi lista. M-5002

**vsak četrtek
VESTNIK**

AVTOBUSNI PROMET
Murska Sobota p.o.

AVTOBUSNI PROMET
MURSKA SOBOTA
Bakovska 29

odda v najem

na avtobusni postaji v Radencih poslovni prostor, centralno ogrevan, s pripadajočimi sanitarijami.

Površina je 7 m².

Vse informacije dobite po telefonu števil. (069) 22 820 ali osebno v komercialni Avtobusnega prometa.

Pisne ponudbe bomo zbirali do 30. XI. 1989.
Poslati jih morate na naslov:

AVTOBUSNI PROMET MURSKA SOBOTA, Bakovska 29.

Ogled je mogoč vsak dan po poprejšnjem dogovoru.

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem stropne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavimo na dom brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Ngvo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovec, telefon: (042) 811 685.

Kupim

GRADBENO PARCELO v okolici Murske Sobotne kupim. ☎ 23 745. M-4988

PARCELO v Murski Soboti ali bližnji okolici kupim. Tel.: 23 460. M-4997

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS F. Hajdinjak**, Gornji Slaveci 6, Kuzma (069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

Sobe

STANOVANJE ali sobo v Murski Soboti išče mlada družina. Brigita Barbarić, Neradnovci 6, p. Petrovci. M-4971

Zaposlitve

NATAKARICO ali dekle z veseljem do dela v gostinstvu takoj sprejme Gostilna Čačinovič, Rakičan, Lendavska 17, ☎ 22 398. M-4921
NATAKARICO za nedoločen čas zaposlimo. GOSTILNA ŠTAUS, DO-KLEŽOVJE. M-MM

Razno

Preklie!
Preključujem veljavnost INDEKSA, izdanega v šolskem letu 1986, in diplome, izdane leta 1989 na ime Slavko Ficko, Boreča 7. M-4931
Preklie!
Preključujem veljavnost HK št. 100594, izdane pri HKS Panonka na ime Aleksander Horvat, Domanjševci 74. M-4937
Preklie!
Preključujem pogodbo o vezavi dinarskih sredstev, izdano pri HKS M. Sobota, št. 46181-4, na ime: Stanko Grabar, Krog, Plečnikova 59. M-4941
KOMPLETNE SELITVE, prevoze iz tujine (selitve, gradbeni material), selitve pisarnih strojev itd. UGODNO opravljamo. ☎ (069) 22 025. M-4965
Preklie!
Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 27972-9, izdane pri HKS Panonka Murska Sobota na ime Marjan Martinec, Rakičan, Zvezna 23. M-4993
Preklie!
Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 24 352-7, izdane pri HKS Panonka Murska Sobota na ime Irma Bači, Kukeč 9. M-4995
Preklie!
Preključujem veljavnost maturitetnega spričevala, izdanega na ime Sanja Slavic na Gimnaziji Fran Miklošič Ljutomer za leto 1982/83. M-17684
Preklie!
Preključujem veljavnost diplome Gostinske šole Bled, izdane leta 1973 na naslov Gustav Serec, Satahovci 57, p. Tišina. M-5003
SEMENSKI KROMPIR zamenjam za koruzo. Naslov v upravi lista. M-5055

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

Karoline Sočič

roj. Jonaš

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter nama izrazili sožalje. Posebna hvala dr. Anici Kastelčevi za dolgoletno zdravljenje ter zdravnikom in medicinskemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice za pomoč v zadnjih dneh življenja. Zahvaljujemo se tudi g. duhovniku in pevcem za pogrebni obred ter za odigrano Tišino.

M. Sobota, 10. oktobra 1989

Žalujoči hčerki Ilonka in Olga

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je zapustil

Janez Miholič

iz Murske Sobote

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali cvetje. Hvala gospodu župniku, pevcem in govorniku Mesne industrije.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

ŽALUJOČI VSI NJEGOVI

V SPOMIN

12. novembra mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in stari oče

Janez Papič

iz M. Sobote

Hvala vsem, ki se ga radi spominjate!

Žalujoči: VSI NJEGOVI

Končan je tvoj boj,
vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 71. letu nas je zapustil naš dragi mož,
ata, brat, stari ata in dedek

Andrej Tkalec

iz Odranec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala gasilcem, g. župniku, pevcem in govornikom za poslovične besede.

Hvala tudi dr. Ivanu Carju in patronažni sestri Geni Virag za nesebično zdravniško pomoč. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Odranci, 2. XI. 1989

Žalujoči: Vsi njegovi

V SPOMIN

Zelo boleč je spomin na 13. november, ko sta minili dve leti žalosti, odkar nas je nepričakovano zapustil naš dragi oče, opa, pradedek in tast

Štefan Gomboc

iz Murske Sobote

Hvala vsem, ki se ga spominjate in na njegovem grobu prižigate sveče.

VSI NJEGOVI, KI SMO GA IMELI RADI

En cvet na grob nama položite,
naj bol srca vas ne teži,
samo naprej, naprej pojdite
s spomini lepih skupnih dni.

V SPOMIN

25. marca je minilo devet let, odkar smo se za vedno poslovili od našega dragega sina, vnuka in očka

Aleksandra Boharja

iz Lucove

15. novembra pa mineva leto, polno žalosti in bolečine, odkar nas je zapustila draga žena, hčerka in stara mama

Irma Bohar

iz Lucove

Odšla sta tja, kjer ni več trpljenja in ne bolečin. Za vama ostaja velika praznina, a v naših srcih neminljiva bolečina. Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njunem preranem grobu.

Žalujoči: vsi, ki smo ju imeli radi

V SPOMIN

na

Štefana Drvariča

iz Mačkovec

14. novembra bosta minili dve leti, odkar si za večno zatisnil svoje oči.

Dom je prazen. Pogrešamo te vsi, ki smo te imeli radi.

VSI TVOJI

Bolečina da se skriti,
pa tudi solze ni težko zatajiti,
le drage, ljube mame nam nihče
ne more več vrniti.

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

Franciška Rituper

roj. Hašaj
iz Kušanovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala govornikom in pevcem za odpete žalostinke.

Kušanovci, 17. oktobra 1989

Žalujoči: sin Bela in hčerka Šarika z družinama ter vsi, ki so jo imeli radi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage omame

Ane Oset

roj. Cipot 15. 2. 1902
iz M. Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, č. g. župniku za obred in pevcem za odpete žalostinke. Hvala tudi g. Bagariju za poslovične besede ter vsem drugim, ki ste darovali cvetje.

Vsem hvala — še enkrat!

ŽALUJOČI VSI NJENI

Kako je hiša prazna,
odkar tebe v njej ni.
Bila prej tako prijazna,
zdaj otožna, tuja se mi zdi.

V SPOMIN

Težki so spomini na 14. november, odkar naju je pred dvema letoma pretreslo težko spoznanje, da se je končalo tvoje mlado življenje, ljubi sin in brat

Jože Himelrajh

z Račkega Vrha

Potihoma odhajamo, kot sence resnice, v tisto domovje, kjer spiš nezdravljivo spanje. Hvala vsem, ki mu posvetite trenutek lepega spomina!

MAMA IN SESTRA

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 65. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, zet in brat

Karel Čahuk

iz Križevci v Prekmurju

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom in znancem, sinovim sodelavcem iz Mesne industrije, sodelavcem iz Mure, DE G. Petrovci in vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in šopke ter dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. duhovniku Balažicu za pogrebno svečanost, domačim pevcem za odpete žalostinke, govorniku Elemerju Hariju, GD Križevci in društvu upokojencev.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Križevci, 19. oktobra 1989

Žalujoči: žena Marija, sin Sanji z ženo Ireno, vnuka Borut in Krno, tašča Terezija, brat Aladar in sestra Jolanka z družinami ter drugo sorodstvo

Če bi solza mrtvega zbudila,
tebe, dragi mož in očka,
ne bi črna zemlja krila.

Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 45. letu starosti nas je nepričakovano za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

Štefan Gjerek

iz Srednje Bistrice

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala Slovenskemu kulturnemu društvu Lastovka iz Ingolstadta, njegovim sodelavcem, DO Planika, ozdu Mura, tozda Oblačila, duhovnikom za ganljivi pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Žalujoči: žena Terezija, hčerka Renatka in Dragica z možem, brata in sestra z družinami

ZAHVALA

Po daljši bolezni nas je v 73. letu starosti nepričakovano za vedno zapustila naša draga mama, tašča, babica in sestra

Katarina Šimon

roj. Piczko
iz Petišovci

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom in znancem, ki ste našo drago mamo obiskovali med boleznijo v bolnišnici, jo tolažili, jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli besede iskrenega sožalja.

Posebna hvala DO Petrol M. Sobota ter dr. Potočnikovi in osebju kirurškega oddelka soboške bolnišnice za humano in zavzeto pomoč pri lajšanju njene bolezni.

Prisrčna hvala g. župniku Bernadu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Iskrena hvala vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč.

Petišovci, 10. oktobra 1989

Žalujoči: sin z družino in drugo sorodstvo

Množično v Gerlincih

Alojz Slavič, prvi z desne, je že vrsto let predsednik komisije, ki ocenjuje vinske mošče iz okoliša Gerlinca, posnetek pa priča, da je bila udeležba na letošnjem prazniku mošta, vina in kostanjev v vaško-gasilskem domu izjemna.

Praznik mošta, vina in kostanjev je bil letos v Gerlincih množičen kot že dolgo ne. K dobremu odzivu domačinov in okoličanov so pripomogli tako lepo vreme prve novembrske nedelje kot dobra kapljica in domače specialitete: repnjače, ocvirkovice in kostanj, ki so ga pekli in ponujali.

Prireditve, ki so jo domačini organizirali skupaj z Društvom vinogradnikov Goričnega, se je v vaško-gasilskem domu začela že v nedeljo dopoldne. Posebna komisija je namreč vestno poskušala in ocenjevala vinske mošče tega okoliša. Po dobrem vinu je bil znan že v časih Marije Terezije, ko so sodi romali na dunajski dvor, zdaj pa tudi pridelek ni kar tako. Najboljše-ga so v kategoriji moštov do treh tednov imeli Franc Šadl, Jože Nemec in Karel Rajter, v kategoriji nad osemnajstimi dnevi pa so zmagali med vinogradniki trije Gomboci: dva Jožeta in Franc iz Gerlinca. Princisa vina 89 je postala Anica Gomboc, prireditve pa je bi-

la popestrjena z zabavnimi igrami in narodnozabavno glasbo.

Celo toliko vsega je bilo, da se je tradicionalni izbor »predstavnic modre krvi« po naslovu zavlekel v večerne ure in je tako naša fotoreporterka ni ujela v objektiv, saj se je morala prej vrniti v pomursko središče, kjer dela in živi. Na Goričkem pa, tam ob avstrijski meji, je bilo živo, tako kot je vedno ob prazniku mošta, vina

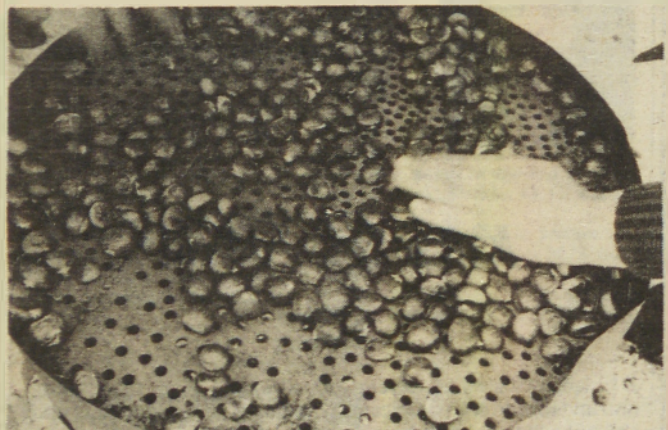
Klopčec v Gerlincih je obnoveval, saj gradnja ni več, mošt bo ob Martnu postal vino, in to očeno kakovostno, kajti dobra kapljica iz teh krajev je svojčas romala celo na dunajski dvor.

in kostanjev, s tem da je bilo letos še posebno živahno.

Svojčas, ko je bila prireditve še v stari častitljivi stavbi, ki zdaj (čeprav obnovljena) sameva, organizatorji prireditve še niso imeli potrebnih izkušenj, zdaj pa so si jih z leti pridobili in če niste uspeli do letos, lahko zavijete v poznem jesenskem času na Goričko v Gerlince v prihodnje, ko bodo spet imeli tradicionalno prireditev mošta, vina in kostanja.

Brigita Bavčar

Foto: Nataša Juhnov

Pečen kostanj ogreje roke in prav slasten je svede hrustljiv. V Gerlincih je izjemno debel in letos je bilo tega sadeža veliko.

Moštovi, kot znanje le otroci, so prisiljeni naleteti na hudo smetano, kot je bilo izvirno iz vzgojno-varstvene organizacije Murskega Sodelstva, ki jim je na izvirno način predstavljal obdobje slika. Dobra knjiga, ki ima od nedavnega prenovljeno priložnost, pa v mesecu knjige namerjajo tudi druge predstavitve, tako za najmlajši kot odrasla. Prvi in na navedena slika domače založbe Slik-Slik, za katero je besedilo napisal Feri Lainšček, ilustriral pa Marjan Manček, drugo pa predstavitev najnovejše knjige Evalda Plavca. M. J. foto: N. Juhnov

LJUTOMERSKI VENEC NA TEHARJAH

Pobitim v spomin, živim v svarilo

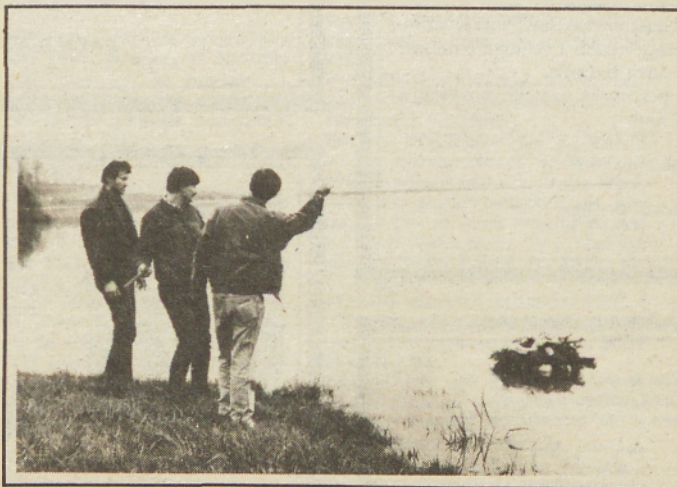
S pripisom: Občinska konferenca ZSMS Ljutomer — na slovenski trobojnici — z rožami in prižgano svečo

Vse to na vencu, ki ga je četverica mladincev iz Ljutomera pred dnevom mrtvih (30. oktobra) položila na gladino jezera v kraju nesrečnega imena. Se več je teh/takih krajev na slovenskih tleh: Huda jama pri Laškem, Košnica pri Celju, Hrastnik, Slovenska Bistrica (impolski bunker), Kidričevo, Tovarna avtomobilov, Miklavž na Dravskem polju, Pohorje, Fram... Kaj je res ta zemlja eno samo morišče in grobišče? Bodo novi časi enkrat za vselej pometli tudi s črnobelim slikanjem naše bližnje preteklosti — obdobja tik po vojni vihrji, zlasti v maju, juniju in juliju 1945, ko so še kar naprej padale žrtve, se vrstili vsakovrstni procesi, si sledile množične likvidacije po hitrih postopkih? Kdaj bodo razkriti takratni dogodki v Babjem Ložju pri Ljutomeru, na severni meji, predvsem okrog Cankove...?

Kjer je danes umetno jezero, kamor odlaga odpadke celjska Cinkarna, je bilo nekdanje taborišče za domobrance, ženske, otroke. Po koncu vojne so tod pobili več tisoč ljudi — t. i. sovražnikov režima in izdajalcev naroda. Krava rana Teharj. Jezero je krog in krog ograjeno z boječo žico. Videli smo uhojeno travo na tej strani žice. Na obhodu je vratar.

Ni kaj. Izvrstno zastražen pomnik realistične morije, kjer so pred 44 leti v imenu nekakšnega vojaško-ljudskega sodišča delali po kratkem postopku in

enkrat razgled na jezero, posredoval izjavo ene od prič na smrtni postelji: »Videla sem, kako je mlad partizan odstrelil od materinih prsi otroka!« Nam pa

brez usmiljenja. Ob ekološki še civilizacijska, človeška katastrofa.

Prisluhnili smo pričevanjem domačinov, ki več nočejo, ne morejo molčati. Najbrž jih je opogumil podlistek Krava rana Teharj v reviji 7 D avtorja Romana Leljaka, bolj znanega po delu Sam proti njim. Teharski župnik nam je pred podružnično cerkvico svete Ane, od koder je

so Teharčani priznavali: »Prvi ste po 44 letih, ki ste si upali položiti venc in prižgati svečo. Veste, tudi svojci pobitih prihajajo — iz domovine in tujine; postajajo pred ograjo in se spominjajo. Na kraju, kjer je zdaj umetno jezero, je bila svojčas gosta hosta in tu so rasli najlepši zvončki.«

Kdaj bomo zvedeli resnico o vseh naših Teharjih? Branko Žunec

Slovesen sprejem

Predsednik Skupščine občine Murska Sobota Andrej Geračar je pripravil slovesen sprejem za del slovenske ekipe traktoristov, ki so na minulem državnem prvenstvu v Donjem Miholjcu preprizljivo zasedli prvo mesto. Med njimi sta bila tudi državna prvakinja Blanka Bakrič in drugovrstenci Bela Berglez, ki se bosta prihodnje leto udeležila svetovnega prvenstva traktoristov na Nizozemskem. Na sprejemo je bil tudi Anton Glider, ki je na letošnjem svetovnem prvenstvu dosegel eno najboljših jugoslovanskih uvrstitev, 34. mesto. V prijetnem pomenku jim je predsednik občinske skupščine zaželel obilo uspeha tudi v prihodnje.

M. J.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

VLOM V JERUZALEMSKO CERKEV

Prvi novembrski teden letošnjega leta je bil na cestah dokaj miren. Zgodilo se je le pet prometnih nesreč. Zanimivo je, da na dan mrtvih, ko je bila prometna gneča dokajšnja, ni bilo nobene prometne nesreče. Več pa je bilo vlomov v razne objekte, med drugim tudi v cerkev.

Neprevidno prečkala cesto

3. novembra se je zgodila prometna nesreča na ulici Štefana Kovača v M. Soboti. Voznica osebnega avtomobila Zdenka Benko iz M. Sobote se je peljala proti središču mesta, ko ji je z njene leve strani prečkala cesto Ana Cimerman iz M. Sobote.

Kljub močnemu zaviranju je prišlo do trčenja, v katerem se je peškinja hudo poškodovala.

Trčenje pri Tišini

3. novembra se je zgodila prometna nesreča na cesti med M. Soboto in Tišino. Voznik osebnega avtomobila Stanko Horvat s Petanje je zaradi vinjenosti zapeljal na levo stran vozišča in tam trčil v nasproti vozeči avtomobil, ki ga je vozil Dušan Cvornjek iz M. Sobote. Po trčenju je Cvornjakov avto vrglo na levo stran, kjer je trčil v stoječi osebni avtomobil Džemala Hamitija iz Apač. Cvornjak se je lažje poškodoval, škode pa je za 350 milijonov dinarjev.

Motorist v kolesarja

4. novembra se je zgodila prometna nesreča na Cvenu. Alojz Medik s Cvena je vozil kolo z motorjem brez dovoljenja in čelade po vaški cesti proti Krapju.

Ko je pripeljal do križišča z lokalno cesto, je zapeljal v križišče in izsilil prednost pred kolesarjem Antonom Smodišem z Mote. Oba sta padla, kolesar pa se je pri tem hudo poškodoval.

Nesreča na prehodu za pešce

5. novembra se je zgodila prometna nesreča na Cankarjevi ulici v M. Soboti. Voznica osebnega avtomobila Marija Bencik iz M. Sobote se je peljala proti Tišini.

V bližini obrata Družbene prehrane je po označenem prehodu za pešce cesto prečkala peškinja Marija Györek iz M. Sobote. Zaradi neprimerne hitrosti vozniča ni mogla pravočasno ustaviti in je peškinjo zbil po vozišču. Peškinja se je hudo poškodovala.

Ukradel nabožne kipce

Od 1. do 3. novembra je neznanec vlomil v cerkev v Jeruzalemu. Iz obeh stranskih oltarjev je ukradel 4 lesene nabožne kipce iz 13. stoletja. Za vlomilec

poizvedujejo. Ker to letos ni bil prvi vlom v cerkev, velja opozoriti na večjo varnost predmetov, saj vemo, da se ti predmeti kaj radi znajdejo v tujini v zasebnih zbirkah.

JD

NAGRAJENCI PIVOVARNE UNION

Računalnik je drugič izžrebal 30 naših zvestih naročnikov:

1. BUBJA JANEZ	BAKOVCI	69008 MURSKA SOBOTA
2. HIDIČ FRANC	KOPALIŠKA 39	69009 MURSKA SOBOTA
3. LAZIČ SLOBODAN	ČERNELAVCI	69000 MURSKA SOBOTA
4. SEČKO JANEZ	KIDRIČEVA 29	69001 MURSKA SOBOTA
5. VUČKO EMIL	MOJSTRSKA 2	69002 MURSKA SOBOTA
6. ŠPARAŠ ERNEST	PREDANOVCI 41	69201 PUČONCI
7. BARBER MIMIKA	ŠULINCI 51	69203 PETROVCI
8. ŽIŠKO KAREL	MARKOVCI 19	69204 ŠALOVCI
9. TRAJBAR TEREZIJA	SELO 67	69207 PROSENJAKOVCI
10. KLAJDERMAN JOŽE	KIDRIČEVA 16	69220 LENDAVA
11. ŽIŽEK VINCENC	MOSTJE 45	69220 LENDAVA
12. FERENC JOŽE	BOGOJINA 32	69222 BOGOJINA
13. VOGRINEC KATARINA	KOBILJE 150	69223 DOBROVNIK
14. ČRNIČ RUDI	VEL. POLANA 215	69225 VELIKA POLANA
15. HORVAT MARJIA	IŽAKOVCI 47	69231 BELTINCI
16. ŠKAFAR ŠTEFAN	POT OB CRNCU 2	69231 BELTINCI
17. PADAR JOŽE	D. BISTRICA 115	69232 ČRENŠOVCI
18. JUG IVAN	GIBNA 50	69240 LJUTOMER
19. KELEC MARJAN	SP. KRAPJE 64/A	69241 VERŽEJ
20. VRBNJAK MILKA	LOGAROVCI 20/A	69242 KRIZEVCI PRI LJUT.
21. ZAMUDA KAROL	ZHLAVA	69244 VIDEM OB ŠČAVNICI
22. ANDREJEK ALEKSANDER	GRADIŠČE 35	69251 TIŠINA
23. PETRIJAN FRANC	SODIŠČI 52	69251 TIŠINA
24. VAMBERGER FRANC	KOBILŠČAK 10	69252 RADENCI
25. BENCE JOŽE	SOTNA 58	69262 ROGAŠOVCI
26. TURNA ALOJZ	ROGAŠOVCI 77	69262 ROGAŠOVCI
27. JUHNOV MARJETA	GRAD 178	69264 GRAD
28. LOPERT PETER	7822 ST. BLASIEN	2 DEUTSCHLAND
29. VRBANČIČ IVAN, PROF.	REGENTOVA 2	62000 MARIBOR
30. RANTAŠA FRANC	ALFREDSTRASSE 116	2 DEUTSCHLAND

ČESTITAMO!
NAGRADE DIVIGNITE V POTROŠNIŠKVI PRODAJALNI DISKONT, Kidričeva ulica, Murska Sobota.
Pravočasno postanite naročnik VESTNIKA! Morda boste prihodnjt negrajani tudi vi.

Predavanje dr. Dragana Veselinova

Še eno zanimivo predavanje uglednega strokovnjaka se nam obeta v sredo, 15. novembra, ob 13. uri v veliki dvorani Skupščine občine v Murski Soboti. Medobčinsko študijsko središče pri politični šoli CK ZKS za Pomurje je namreč uspelo zagotoviti predavanje dr. Dragana Veselinova, profesorja na Fakulteti političnih ved v Beogradu, ki je eden največjih poznavalcev kmetijske politike pri nas. Dopoldan bo imel pogovor v sozdu ABC Pomurka, ki je tudi pokrovitelj predavanja.

M. J.

Krvodajalska akcija v Lendavi

Lendavski Rdeči križ poziva krvodajalce, da darujejo kri 13. ali 14. novembra med 6.30 in 14.00. Odvzem bo v dvorani Ine Nafte v Lendavi. S tokratnim darovanjem se bodo krvodajalci priključili republiški krvodajalski akciji.